

ÇATI PARTİSİ TARTIŞMALARI

İLE İLGİLİ YAZILAR

MURAT ÇAKIR

ÇATI PARTİSİ TARTIŞMALARI

İLE İLGİLİ YAZILAR
MURAT ÇAKIR

COPYLEFT WWW.KOZMOPOLIT.COM

HAZIRLANIŞ TARİHİ: MART 2010
BU PDF-DOSYASI, TİCARÎ AMAÇLA OLMAMAK ÜZERE,
ÜCRETSİZ KULLANILABİLİR, DAĞITILABİLİR VE BASILABİLİR.
WWW.KOZMOPOLIT.COM SİTESİNİN KAYNAK OLARAK
GÖSTERİLMESİ RİCA OLUNUR.

İÇİNDEKİLER

Şimdi zamanıdır!	
Emek, Barış, Demokrasi Bloku ve Avrupa'daki Türkiyeli Göçmenler.....	4
Ayrışarak kurtulmak mı?.....	7
Çatı Partisi (1).....	8
Çatı Partisi (2).....	10
Çatı Partisi (3).....	11
Çatı Partisi ve Dezenformasyon politikaları.....	13
Çatı Partisi (4).....	14
Çatı Partisi (5).....	16
Çatı Partisi (6).....	17
Çatıda cambazlar oynarsa	
»Sol ittifakların« dayanılmaz hafifliği üzerine bir polemik denemesi.....	19
Çatı'yı Avrupa'ya taşımak gerek.....	25
»Alternatif« gazetesi ile 19 Ağustos 2008 tarihinde yapılan röportaj.....	26
Çatı Partisi Tartışmaları, gizli ırkçılık ve Mumia Abu-Jamal.....	29
Aslolan niyetse eğer.....	32
Radikalliğe davet	
Çatı Partisi ve Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu üzerine.....	34
Sol müdahil olmayı unutursa eğer...	
Bir eleştiri.....	52
Yolun yarısı ilk adımla alınır, ama.....	58
DTP'nin kapatılması ve fırsatlar.....	59
Baskın Oran hocaya açık mektup.....	61
Kaçış sınıftan mı, görevden mi?.....	65
İki ülke, tek parti	
Barış ve demokratikleşme mücadelesinde ortaklaşma üzerine.....	67
İçimdeki kötü adamın sesi	
Bir politik hiciv denemesi.....	77

SUNUŞ

Türkiye'de çeşitli kesimler farklı toplumsal kesimleri kucaklayacağını ve yeni bir muhalefet hareketini yaratacağını ümid ettikleri bir »Çatı Partisi« formasyonu üzerine uzun zamandan beri tartışmaktadırlar. Gerek Türkiye sosyalist hareketinin geniş kesimleri, gerekse de Kürt Özgürlük Hareketi söylemlerinde »Çatı Partisi«nin kurulmasının bir zorunluluk olduğunu vurguluyorlar. Ancak bugüne kadar, önce »Çatı Partisi Girişimi«, sonra da »Demokrasi İçin Birlik Hareketi« adı altında bir araya gelinmenin, ki o da istenildiği düzeyde değil, ötesinde pek fazla adımlar atılamadı.

Konuyla ilgili olarak Köxüz sitesi ve Yeni Özgür Politika gazetesi başta olmak üzere, çeşitli internet sayfaları ve gazetelerinde yayımlanan bir dizi yazıyı kaleme aldım. Elinizdeki bu pdf-dosyası ile şimdiye kadar yayımlanan yazılarımı yayımlandığı tarihlere göre toparlamak ve tartışmalara düşünsel bir katkı sunması umuduyla okurun ilgisine sunmak istedim. Bu konudaki yaklaşımımın hep aynı çizgide olduğunu da gösterebilmek için, en başa Eylül 2002'de kaleme aldığım bir yazıyı ekliyorum.

Bu bağlamda bütün umudum, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki gayri memnunları ve toplumun ezici çoğunluğunu temsil edebilecek, barış ve demokratikleşme süreci için kıvılcım olabilecek bir siyasî ve sosyal hareketin oluşturulması hedefiyle ilgili kesimlerin nihayet harekete geçmeleridir. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki demokrasi güçlerinin bu sorumluluklarını yerine getirmek için gereken basireti göstereceklerine olan inancım, hâlâ devam etmektedir.

İyi okumalar dileğiyle.

Sağlıcakla kalınız.

Murat Çakır

Kassel, 5 Mart 2010

ŞİMDİ ZAMANIDIR! EMEK, BARIŞ, DEMOKRASİ BLOKU VE AVRUPA'DAKİ TÜRKİYELİ GÖÇMENLER EYLÜL 2002, WWW.KOZMOPOLIT.COM

Zannedersem *EVRENSEL* gazetesinde okudum. EMEP'li bir yönetici »Seçimlere iki parti katılıyor. Biri işbirlikçi gericiliğin ve sermayenin tarafı, diğeri de emek, barış ve demokrasi taraftarları« tespitini yapmıştı. Gerçekten de bu tespite katılmamak mümkün değil. Emekten, barıştan ve demokrasiden yana olan güçler arasında umut yaratan »Emek, Barış ve Demokrasi Bloğu« Türkiye solunun TİP deneyiminden bu yana önüne çıkan en önemli parlamenter fırsat olarak değerlendirilmelidir. Bloğun 3 Kasım seçimlerinde alacağı her başarı, savaş çıkırtkanlarına, demokrasi düşmanlarına, IMF dayatmacılarına ve işbirlikçi gericiliğe karşı kazanılacak önemli bir mevzi olacaktır.

EMEP, HADEP ve SDP'nin bütün siyasi ve ideolojik farklılıklarına rağmen bu bloğun oluşması başlı başına bir başarıdır ve emek, barış ve demokrasi ekseninde verilen mücadeleye etkin bir ivme kazandıracığından, ÖDP ve SHP'nin blokta yer almamaları bu başarıyı küçümsetmemelidir. Kanımca bu bağlamda önemli olan salt 3 Kasım'a kadar değil, -hangi sonuç alınırsa alınsın- sonrasında da birlikteliği pekiştirmek ve kuşkusuz potansiyeli olan güçlü bir toplumsal muhalefeti yaratarak, sürekliliğini sağlamaktır. Bloğun güçlendirilmesi için verilen her özveri, her dayanışma ve her destek Türkiye halklarının hafızasına kazanacaktır. Aynı, anlaşılması güç gerekçeler ve alışılmış ayak oyunları ile son anda blokta yer almaktan kaçınılması gibi.

BLOĞUN AVRUPA'DAKİ ETKİSİ

Avrupa'da yaşayan Türkiyeliler göçmenler şüphesiz Türkiye'deki her gelişmeden – öyle ya da böyle – etkilenmektedirler. Türkiye'nin demokratikleşmesi yönünde atılacak her adım bu nedenle Türkiyeliler üzerinde olumlu bir etki yaratacaktır. Bloğun oluşmasının ilk olumlu etkisi, Avrupa'da faaliyet gösteren bazı demokratik göçmen örgütlerinin ve siyasi grupların yakınlaşmasında görülmektedir. Görüldüğü kadarıyla demokratik örgütlenmeler ve bloğu oluşturan partilere yakın olan kişi ve gruplar 3 Kasım'a kadar çeşitli kampanyalar düzenleyecekler.

Ancak seçimlerden sonra ne olacak? Bence DİDF, GDF, YEKKOM gibi örgütlerin ve blok partilerine yakın olan grupların yanıtlaması gereken budur. Seçimlerden sonra, öncesinde olduğu gibi mi devam edilecek, yoksa birlikteliğin sürmesi ve güçlendirilmesi için adımlar mı atılacak? Yaşamlarının odak noktası haline gelmiş olan Avrupa'daki genel sorunlara, neoliberalizmin belirlediği sosyal ve ekonomi politikalarına, savaş hazırlıklarına, çoğunluk toplumlarında gelişen ırkçılığa, göçmenlikten kaynaklanan sorunların çözümüne, Türkiyeliler arasında yaygınlaşan şoven milliyetçi ve köktendinci yaklaşımlara ve böylesi örgütlerin güçlenmesine yönelik tavırları ne olacak?

DEMOKRATİK GÖÇMEN ÖRGÜTLERİNE DÜŞEN İKİLİ GÖREV

Kanımca ortak coğrafyadan gelme özelliğini paylaşan Türkiye kökenlilerin oluşturduğu demokratik örgütlenmelerin (ve tabii ki siyasi yapılanmaların) grup çıkarlarını önplanda tutan ve ayırıştırıcı yaklaşımları terk ederek, yeni bir misyonu ortaklaşa üstlenmelerinin vakti, bloğun oluşturulmasıyla çoktan gelmiştir. Burada bana yönelik olası »hayalci yaklaşım« türünden eleştirilere hemen yanıt vereyim. Avrupa'daki Türkiyeliler örgütlenmeleri yakinen tanıyan birisiyim. Zorluklarını da iyi bilmekteyim. Soruna gerçekçi bakıyorum. Avrupa'daki Türkiye kökenli demokrat, devrimci, sosyalist kesimlerin içinde bulunduğu durum ve Türkiye'de oluşturulan Blok, bir araya gelmesinin temellerini yaratmaktadır. Avrupa'da faaliyet gösteren DİDF,

GDF ve YEKKOM gibi örgütlenmeler ile blok partileri taraftarlarının, siyasi ve ideolojik farklılıkları reddetmeyen, bu farklılıklara rağmen kısa ve orta vadeli hedeflerde dilbirliğini sağlayabilen vizyoner ve güçlü bir birlikteliği gerçekleştirmelerinin olanaklı olduğuna inanıyorum. Bu inancımın temelinde ise şu gerekçe ve tespitler yatmaktadır:

Birincisi: Bu örgüt ve grupların önünde 3 Kasım seçimlerinde Emek, Barış ve Demokrasi Bloğunu desteklemek, emekten, barıştan yana, emperyalist dayatmalara ve işbirlikçi gericiliğe karşı çıkan demokratik bir toplumsal muhalefeti güçlendirme görevi durmaktadır. Bu görevi anılan örgütler önlerine kendileri koymuşlardır. Zaten Türkiye’de toplumsal barışın sağlanarak kalıcı hale getirilmesini, yolsuzluk ve yağma ekonomisine karşı alternatif politikaların yaratılması ve siyasi, sosyal ve kültürel özgürlükleri garanti altına alacak bir demokratikleşmenin gerçekleşmesi yönünde atılacak her adımını desteklemek, Avrupa’da yaşayıp, kendisine »ilericiyim«, »demokratım«, »devrimciyim«, »yurtseverim«, »sosyalistim« diyebilmenin en önemli kıstasıdır.

Kaldı ki demokratikleşmiş bir Türkiye’nin Avrupa’da yaşayan Türkiyelilerin, Türkiye’den kaynaklanan sorunlarının çözümüne ve Avrupa’daki yaşantılarına küçümsenemeyecek katkıları olacaktır.

İkincisi: Bu örgüt ve grupların hedef kitle olarak gördükleri Türkiye kökenli göçmenlerin Avrupa’daki genel durumudur. Göçmenlerin kökenlerinden kaynaklanan farklılıkları her an ve her alanda karşılıklarına çıkarılmaktadır. Ayrımcılık artık kurumsallaşmıştır. Avrupa toplumlarının en güçsüz ve savunmasız kesimi olan göçmen işçiler ve politik mülteciler, neoliberal senaryonun politik çıkarları için enstrümentalize edilmektedirler. Tekel ve sermaye kârlarının en yüksek düzeye çıktığı günümüzde, hem işsizlik ve gelecek perspektifsizliğinden, hem de bunların yarattığı toplumsal sorunlardan en çok göçmen işçiler ve politik mülteciler etkilenmektedir. Politik, ekonomik

ve sosyal sorunların gerçek nedenlerini gizlemek için göçmenlerin malzeme olarak kullanılması nedeniyle, çoğunluk toplumları arasında ırkçılık ve yabancı düşmanlığı hızla yaygınlaşmaktadır.

Federal Almanya ile Türkiye arasında imzalanan »İşçi Mübadele Antlaşması«nın 42. yılında Türk, Kürt, Laz ve diğer uluslardan göçmen işçiler artık Avrupa’da kalıcılaşmıştır. Bu konuda herkes hemfikir. On yıllarca ülkeye yönelik çalışma yapan Kürt örgütleri dahi bu gerçeği nihayet fark etmiş ve »göçmenlikten kaynaklanan sorunların çözümünü« örgütsel çalışmalarının merkezine taşımışlardır. Günümüzde ırkçılığa ve ayrımcılığa karşı verilen eşit haklar mücadelesi demokratik göçmen örgütlerinin çalışmalarının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Ancak ırkçılık, ayrımcılık ve eşit haklar sorunu özünde Avrupa’daki sosyal sorunun bir parçası olması nedeniyle, salt »göçmenlik« söylemiyle yanıtlanamamaktadır. Irkçılığa ve ayrımcılığa karşı eşit hak ve özgürlükler için verilen mücadele, Avrupa’da sosyal devletten ve emekten yana, savaş ve neoliberalizm karşıtı demokrasi mücadelesinin bir parçası olmadığı müddetce başarı kazanamayacaktır. Bu mücadele de ancak Avrupalı emekçiler ve Avrupa demokrasi güçleriyle birlikte başarı şansını yakalayabilir. Demokratik göçmen örgütlerinin bu nedenle »Nasıl bir Avrupa istiyoruz« sorusunu yanıtlayarak, sosyal adalet, demokrasi ve barış anlayışı çerçevesinde pozisyon belirlemek ve neoliberalizme, sermayenin küreselleşmesine, dizginlerini koparmış kapitalizme karşı emek cephesinde saf tutmaları bir zorunluluk haline gelmiştir. Göçmen işçilerin ve politik mültecilerin eşit haklara kavuşması bu mücadele ile birebir bağlıdır.

İşte bu nedenle anılan örgüt ve grupların önünde ikili bir görev durmaktadır: Bir tarafta Türkiye demokrasi güçleri ile dayanışmayı ve desteği yükseltmek, diğer tarafta eşit haklar, demokrasi, adalet, barış ve emek ekseninde Avrupa’da mücadele vermek.

GÖÇMENLER AVRUPA TOPLUMLARININ »AVANGARDI« OLABİLİR Mİ?

Bence evet. Ama bunun için demokratik göçmen örgütleri ile partilere yakın duran gruplar kendilerini »ezilmişlik ve misafirlik sendromu«ndan kurtararak, Avrupa toplumlarının belirleyici bir öznesi olma rolüne soyunmalıdır. Sayısal anlamda »az« olunması zorlayıcı bir faktör olmakla birlikte, engelleyici değildir. Belirli başlı önemli kentlerde yerel ve bölgesel politikayı etkileme becerisine sahip, kamuoyunun ilgisini çekebilecek olanakları kullanabilen az sayıdaki aktivist ile, gerektiğinde »sokağa dökülebilecek« bir kitlenin örgütlü çalışması, Avrupa'daki politik gündemi belirleyebilecek bir güç anlamına gelir. Avrupa'da böylesi bir potansiyelimiz vardır ve bu potansiyeli harekete geçirmek için gerekli olan ön koşul, güçlerin birleştirilmesidir.

Evet, göçmen işçiler ve politik mülteciler Avrupa toplumlarının en zayıf halkasıdır. Avrupa toplumlarının demokratikliğinin, çağdaşlığının ve adil olup olmadıklarının en önemli kıstası, bu en zayıf halkanın diğer halkalar karşısındaki konumudur. Nufusunun neredeyse yüzde onunun en temel yurttaşlık haklarından yoksun tutulduğu Avrupa'da demokrasinin işlerliği şüphelidir.

O halde bu zayıflık ve farklılık etkin bir güce dönüştürülmelidir. Göçmen işçilerin ve politik mültecilerin çoğunluk toplumları ile her alanda eşit haklara kavuşması, sosyal adaletten, emekten ve barıştan yana bir Avrupa Birliği için Avrupa'nın yeniden yapılandırılması talebi çerçevesinde mücadele edilmelidir. Türk, Kürt, Laz ve diğer uluslardan göçmen örgütlerinin ve genel olarak Türkiye Solunun Avrupa'da oluşturacağı bir güç birliği bu mücadelenin itici gücü olabilir. Bunun içinse sığ grup çıkarları bir yana bırakılmalı ve var olan potansiyelin, siyasî karar mekanizmaları ve toplumsal güçler arasında etkin olacak bir iradeye, belirleyici bir özneye dönüştürülmesi sağlanmalıdır.

Türkiye'de oluşturulan Emek, Barış ve Demokrasi Bloğu'nun Avrupa'ya etki-

si bu yönde olabilir. Bu birliktelik olanaklıdır ve bunun sorumluluğu, bloğu destekleyen örgüt ve grupların omuzlarındadır.

AYRIŞARAK KURTULMAK MI?

29 MART 2008

2008 Newroz'u çok açık bir biçimde Türkiye egemenlerinin Kürt halkına nefes aldirmek istemediklerini, bunca acılı yıldan sonra bile hâlen şiddet ve inkâr politikalarına devam etmekte kararlı olduklarını göstermiştir. Resmî ideolojinin ötesinde erk odaklarının politikasını belirleyen »Millî Güvenlik Siyaseti Belgesi«, askerî vesayet rejiminin hangi sorunları egemenlik aracı haline getirdiğini, bunları göbeğinden bağımlı olduğu emperyalist merkezler karşısında nasıl pazarlık unsuru olarak kullandığını kanıtlamaktadır. Newroz bunu bir kez daha açığa çıkarmıştır.

Diğer taraftan 2008 Newroz'u Kürt hareketi açısından sağlam ve onurlu bir duruşun sergilendiği, Kürt hareketinin nasıl, başta kadınlar ve gençler olmak üzere, yoksul ve emekçi kitleler tarafından taşındığını, ortak iradeye kimlerin sahip çıktığını ve Kürtlerin barış, eşitlik, özgürlük olmaksızın artık eskisi gibi yönetilmeyi kabul etmeyeceklerini de »dosta, düşmana« göstermiştir. 2008 Newroz'u aynı zamanda Türkiye ve Avrupa'daki rejim muhaliflerinin, barışseverlerin yüreğine su serpmiş, umutların yeşermesine neden olmuştur.

Güvenlik güçlerinin, insanı insan olduğundan utandıran saldırganlıkları, kirli savaşta ısrar edilmesi, din istismarcısı AKP'nin üniformalı kapitalistler ve »büyük ağabey« ile uzlaşarak sürdürdüğü tasfiye girişimi, neofaşist MHP'nin fırsatçılığı, statükocu CHP'nin leş gibi savaş kokan söylemi, med-

ya tekellerinin kan ve savaş tellallığı ve tüm bunlar karşısında başta emek hareketi olmak üzere, çeşitli muhalif kesimlerin zayıf kalışı, hatta kimilerinin basiretsizliği, doğal olarak kimi Kürt kesimi arasında ciddi hayal kırıklığına yol açmakta, birlikteliğin »kurtuluşu« engelleyeceğini düşünmelerine neden olmaktadır. Aslında onlara hak vermemek elde değil. Onlarca, yüzlerce kez tersi kanıtlanmış olmasına rağmen, inkârcı ve militarist yöntemlerde, »tek millet, tek vatan, tek bayrak« ırkçılığında ısrar etmek ve milliyetçi-şöven söylemle Türkler ile Kürtler arasında kin ve nefreti körüklemek, Kürtlere »sen ötekisin, ya bana boyun eğersin, ya da yok olursun« demekten başka bir şey olarak algılanabilir mi?

Bu açıdan »biz ve onlar« ayrımını yapanları, örneğin gazetemiz yazarlarından **Ahmet Kahraman** gibi »birbirimizden ayrıştık, bütünüyle koştuk, gündemimiz bile farklı« diyenleri anlayabiliyorum. Anlayabiliyorum anlamasına da, gene de »dost acı söyler« misâli, bazı noktalara dikkat çekmeyi gerekli görüyorum.

Kürtlerle, bilhassa Kürt emekçileri ve yoksulları ile önkoşulsuz dayanışma içerisinde olan, bu dayanışmanın gereğini yerine getirmeye çalışan ve asıl sınırların halklar arasından değil, aşağı ile yukarı arasından geçtiğine inanan bir sosyalist olarak, Kürtler ile Türklerin »fiilen« birbirlerinden koştuklarını, birbirinin »ötekisi«, »biz ve onlar« olduğunu iddia etmenin, anlaşılır olmakla birlikte, ülke ve bölge gerçeklerinden uzak, milliyetçi lafazanlık olduğunu düşünüyorum. Dahası »Türk'ün, Türk'ten başka dostu yok« ırkçılığının aynadaki resmi olarak, kin ve nefreti körüklediğini, »keskin sirke« misâli, kendi ulusuna zararlı söylem olduğuna inanıyorum.

Egemenleri, medya tekellerinin çirkefliğini, milliyetçi-şöven etkinin esareti altındaki çoğunluk toplumunun basiretsizliğini göstererek ayrışmadan bahsetmek, milliyetçiliği milliyetçilik ile yok etmeye çalışmak kadar anlamsızdır. Hiç ezen – ezilen ulus milliyetçiliklerinin farklı olduğundan bahsedil-

mesin. Bu safsataya hiç inanmadım, inanmıyorum. Milliyetçilik, her yerde ve her koşulda aynıdır; 21. Yüzyıl'ın koşullarında mutlak gerici unsur, insanlığın geleceğini tehdit eden saf kültürde virüstür.

Kürtlerin »yol ayrımını« geçtikleri, tek amaçlarının bir arada kalmak değil, kurtuluş olduğunu yazan sayın Kahraman, sayıları az da olsa İstanbul ve başka kentlerde »kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber, ya hiç birimiz« diye haykıran emek hareketi temsilcilerini, halkların kardeşliği için canlarını veren devrimciler olduğunu, idam sephalarında dahi son sözlerinde »yaşasın Kürt ve Türk halklarının kardeşliği« diyebilen yiğit insanların bir zamanlar var olduğunu yadsımakta, unutmaktadır. Barış, düşmanla yapılır. Türkleri kazanmadan, Kürtleri kurtaracaklarını zannedenler büyük yanığı içindedirler.

Halkların gündemi farklı değil, aynıdır. Gündemin başında duran, emperyalizme, sömürüye, milliyetçiliğe ve savaşa karşı mücadeledir. Kurtuluş ayrılarak değil, ancak birleşerek olanaklı olacaktır. Başta yoksullar ve kadınlar olmak üzere, emekçi halkların gündemleri ve çıkarları ortaktır; halklardan asıl farklı olanlar ve ayrışılması gerekenler, hangi ulustan olursa olsun milliyetçiler ile sınıf çıkarları söz konusu olduğunda rahatça kendi ulusunun çıkarlarını satan burjuvazidir. Gün artık karar verme günüdür. Örneğin Türkiye'de Kürt hareketi ile birlikte yola çıkmaya hazırlanan ve çatı partisini oluşturacak dinamiklerin yanında durup durmama kararını verme zamanıdır. Şahsen ben bu hareketin tarafı olma, emekçi halkların birlikteliğini, ortak çıkarlarını ortaklaşaşılan mücadele ile savunma yönünde karar verdim. Ya siz?

ÇATI PARTİSİ (1)

5 NISAN 2008

Türkiye'deki egemen güçler arasındaki güncel çatışmalar ve çelişkiler, bir tarafta ülkenin ve dolayısıyla vesayet rejiminin içine düştüğü derin yönetim krizinin boyutunu ve bu krizin yol açtığı tehlikeli süreci gösterirken, diğer taraftan da uluslararası düzeydeki, bilhassa Ortadoğu'daki gelişmelerin dayatmasıyla söz konusu olan yeni stratejik arayışlara işaret ediyor. Ama tüm bu çatışma ve çelişkiler, laiklik – antilaiklik gibi karşıt noktalarda görünen egemen güçlerin bir bütün olarak aynı cephede kalmaya devam ettikleri gerçeğini de değiştirmiyor.

Aslına bakılırsa askerî ve sivil bürokrasinin, AKP hükümetinin, CHP ve MHP'nin, sermaye kesimleri ile milliyetçi – şövenist unsurların farklı akımlarını oluşturdukları bir »tek cephe partisinden« bahsetmek olanaklıdır diye düşünüyorum. Çünkü, erk sahipleri ve muhalifleri (!) ve bütün farklılıklarına, karşıtlıklarına rağmen, bu güçleri »tek millet, tek vatan, tek devlet« anlayışı ile emperyal hırslar ortaklaştırmakta; başta Kürt halkının olmak üzere, tüm ezilen ve sömürülen kesimlerin özgürlük ve demokrasi arayışları onları »tek çatı« altında, bir nevî »Falanj Türk« etrafında birleştirmektedir.

Türk »falanjistleri« çeteler, ultramilliyetçi-şöven kalemşörler, militer yapı, yasama-yürütme-yargısı dahil tüm açık ve gizli kurumlarla hem kendi aralarında erk kavgaları vermekte, hem de toplumun geniş kesimlerini psikolojik savaş yöntemleri ve ırkçılığa varan propaganda ile egemen politikanın sosyal

dayanağı haline getirmekteler. Bu egemen cephenin karşısında ise barıştan, sosyal adaletten ve özgürlük içinde gerçek demokrasiden yana alternatif olabilecek bir ortak aracın olmaması, egemen politikanın toplumu esir almasını kolaylaştırmaktadır.

Halbûki ülkenin içinde bulunduğu derin kriz ortamı, egemen politikayı geri püskürtebilecek, daha farklı bir gelişme yolunu açabilecek güçlü bir toplumsal muhalefet için son derece uygun koşullar yaratmıştır. Kronikleşen kitlesel işsizlik, yoksullar ve zenginler arasındaki uçurumun devasa büyümesi, iç göç ve iç göçün beraberinde getirdiği sayısız sorun, sosyal güvenlik sistemlerine yönelik topyekûn saldırı, kamu varlıklarının sermayeye peşkeş çekilmesi, antidemokratik hukuksuzluk, düşünce-ifade etme-örgütlenme özgürlüklerinin yok edilmesi, ekolojik felaketlerin devlet ve hükümet kararlarıyla teşvik edilmesi, kirli savaşta ısrar, etnik ve dinsel çatışmalara yol açabilecek toplumsal bölünme ve yolsuzluklar, egemen politikanın alternatifsiz tek doğru olmadığını gözler önüne sermektedir.

Bununla birlikte Kürt özgürlük hareketinin TSK'nin »kara harekâtının« fiyasko ile sonuçlanmasına yol açan ve Newroz'da kanıtlandığı gibi milyonlarca Kürdün sahiplendiği duruşu, Kürtlerin büyük bir kesiminin bugüne kadar olduğu gibi yönetilmek istemediklerini ve özgürlükler ve haklar konusunda kararlı bir direniş sergileyeceklerini göstermektedir. Kürtlerin bu kararlılığı, gayri memnun olan, ezilen ve sömürülen tüm diğer kesimler için büyük bir fırsat yaratmaktadır. Diğer tarafta – cılız olarak nitelense dahi – emek hareketi içinde de neoliberal politikalara karşı pek küçümsenmemesi gereken bir hareketlilik başlamıştır.

Egemenlerin işini kolaylaştıran temel faktörün, demokratik güçlerin yarattığı boşluk olduğunu gören ve merkezinde **DTP**, **EMEP** ve **SDP** ile tutarlı aydınların yer aldığı kesimler, toplumsal muhalefeti örebilecek, barış, emek ve demokrasi güçlerinin geniş birlikteliğini kurma potansiyeli taşıyan bir siyasî

araç tartışmasını başlattılar. Kamuoyunda »çatı partisi« olarak nitelendirilen bu girişim, özellikle DTP genel başkanı **Nurettin Demirtaş** tarafından dile getiriliyordu. Konunun her ne kadar kamuoyunda geniş bir biçimde tartışılmamasına rağmen, demokratik kesimlerde ciddi bir hareketlilik yarattığı söylenebilir.

DTP yönetimi bu çerçevede »*Halkların kardeşliği temelinde oluşturulacak bir emek, barış, demokrasi ittifakıyla, geniş güçleri kapsayabilir, ezilen Kürt ve Türk yığınlarına ulaşarak, ırkçı, milliyetçi, şoven ideolojik hegemonyayı kırmak için yaygın bir çalışma gerçekleştirebilirsek, hem bu imhacı ve tasfiyeci dalgayı geri püskürtmek mümkün olabilir, hem de halkların özgürlüğü ve emeğin kurtuluşunun devrimci demokratik yolu açılabilir*« tespitini yapmakta. Bu tespiti katılmamak için hiç bir ciddi gerekçe göremiyorum doğrusu.

Türkiye'deki bu tartışma doğal olarak Avrupa'da bizleri de etkileyecektir. Hatta etkilemelidir de. Avrupa'da yaşayan Kürtlerin, Türkiye kökenlilerin, Avrupa'daki yaşamlarını doğrudan belirleyen Türkiye'nin gelişme yolunu halklar ve ezilenler lehine değiştirebilecek her tartışmanın içerisinde yer almaları gerektiğine inanıyorum. Bizler de buradan olası bir birlikteliğin oluşumuna katkıda bulunma, ortaklaşmanın birer öznesi olma kararını vermiyiz. Bu nedenle gazetemizdeki köşemi önümüzdeki haftalarda ortak siyasî araç konusundaki düşüncelerime ayırmak istiyorum. Barış ve demokrasi kaygısı taşıyan herkesi bu tartışmaya katılmaya çağırıyorum.

ÇATI PARTİSİ (2)

11 NİSAN 2008

Geçen haftadan devamla: Aslında, söz konusu olan projeyi tanımlamak için kullanılan »Çatı Partisi« terimini pek yeterli bulmadığımı belirtmeliyim. Önemli olanın, önceki yıllarda olduğu gibi salt dönemsel »yan yana gelmelerin« değil, ortaklaşmayı, güçleri birleştirmeyi ve birlikte mücadeleyi olanaklı kılabilecek bir toplumsal hareketi örmek olduğuna inanıyorum. Ama bunun için de, var olanların ötesinde, birleşik bir siyaset aracının yaratılması son derece anlamlıdır.

Bir – yerleşmiş olan terimi kullanmaya devam edersek – »Çatı Partisi«nin oluşması, bu açıdan anlamlı olmasının yanısıra, yaşanan coğrafyada barışçıl, demokratik, eşit ve sosyal adaletli bir geleceğin kurulması yolunda hiç te küçümsenemeyecek bir adım olacaktır diye düşünüyorum.

Türkiye'deki egemen güçler arasındaki çatışmalar ve derinleşen yönetim krizi açısından bakıldığında, böylesi bir siyaset aracının toplumun geniş kesimleri için ciddi bir alternatif haline gelebileceğini, hatta her alanda köklü politika değişikliğine yol açabileceğini söylemek olanaklıdır. Nasıl Almanya'da sosyaldemokrasinin solunda oluşan bir parti, sendikaların ve sosyal hareketlerin güçlenmesini tetikleyip, neoliberalizme karşı toplumsal hassasiyet yaratarak, karşılıklı etkileşimlerle egemen partilerin politikalarını revize etmelerine neden olduysa, Türkiye'de oluşturulacak bir »Çatı Partisi« de benzer etkileşimlere yol açabilecek, yerelde ve ülke çapında yeni parla-

menter olanaklar yaratabilecek ve en önemlisi milliyetçi-şöven-militarist spirali tersine çevirebilecek bir potansiyele sahip olacaktır. Kanımca da, böylesi bir partinin oluşması için gerekli olan toplumsal koşullar olgunlaşmış ve yeni olanaklar yaratacak bir »zaman penceresi« açılmış durumdadır.

Ancak toplumsal koşulların olgunlaşması, bu siyaset aracının işlevini kazanabilmesi için tek başına yeterli değildir. Toplumsal koşulların yanısıra, partiyi oluşturacak olan dinamiklerin kararlılığı ve ısrarcılığı belirleyici olacaktır. »Çatı Partisi«nin öznesi olabilecek kesimlerin tereddüt etmesi, solun kronikleşen ayrışma yatkınlığı, »dükkâncılıklar«, tek renklilik, tek doğruya sahip olma iddiaları, milliyetçi yaklaşımlar, örgüt egoizmleri ve sayısız başka örnek gibi geçmişin deneyimleri göz önünde tutulduğunda, anlaşılır bir tavidir. Bu açıdan ortak siyasal payda arayışlarının kolay olmadığı çok açık.

Ülkenin karmaşık sorunlarına bir de böylesi zorluklar eklenince, doğal olarak tartışmaları sürdürenlerin dışında kalan, ama partinin öznesi olması gereken kesimlerde bir tevekkül havası yaygın oluyor. Halbûki, tarihte defalarca kanıtlandığı gibi, karamsar ve ikircimli olmak yerine, cesaretli ve kararlı davranmanın kazandıracığı çok şey var.

Bana kalırsa – tüm zorluklara ve yanıtlanması gereken tüm sorulara rağmen – Türkiye gibi bir ülkede toplumsal ve politik gerçeklikleri dikkate alan, yani Kürd'ü Türk'üyle henüz modernizmi içine sindirememiş, iktisadî-politik-etnik ve dinsel anlamda bölünmüş bir toplum gerçeğinden hareketle, temel sorunların olabildiğince geniş bir toplumsal ittifakla çözülmesini hedefleyen bir siyasal ortak payda, en doğru adım olacaktır. Kelime anlamı ile radikal, yani sorunların köküne inen ve toplumun geniş kesimlerini kucaklayan çıkarlara tercüman olan temel politik-sosyal-kültürel talepler için mücadele edecek bir hareketin örülmesi hedeflenirse, ortaklaşmanın yolu açılabilir, zorlukların üstesinden gelinebilir.

Öncelikle böylesi bir toplumsal ittifak hareketinin örülebilmesi için mutlak doğruları içeren, ideolojik anlamda »hatasız«, dünyayı, bölgeyi ve ülkeyi en ince ayrıntılarına kadar analiz eden ve nasıl olacağına daha solun dahi dil-birliği içinde karar veremediği bir sosyalizmi hedefleyen »sınıf partisi programına« ihtiyaç olduğuna inanmadığımı vurgulamalıyım.

Tam aksine; böylesi bir partinin bileşenlerinin, olanaklı olduğunca öz ve kısa/orta vadeli bir programatik belge üzerine anlaşmalarının en kolaylaştırıcı yöntem olacağı kanısındayım. Bu belgenin köşe taşlarının »hemen barış«, »demokratik sosyal ve hukuk devleti esaslarının uygulanması«, »demokratik, katılımcı, sosyal, özgürlükçü ve eşitlikçi yeni bir anayasa«, »tam istihdamı sağlamaya yönelik sosyal içerikli iktisat, istihdam ve adil vergi politikaları« ve »barış temelinde militarizmden arındırılmış onurlu ve bağımsız dış politika« gibi talepler etrafında örülmesi, geniş toplumsal kesimleri bir araya getirmeye yarayan araç olabilir.

ÇATI PARTİSİ (3)

18 NİSAN 2008

Görüldüğü kadarıyla, ki son günlerde yayımlanan haberler bu yönde, »Çatı Partisi« konusundaki tartışmalar hızlanmış durumda. Mayıs ayında »Çatı Partisi öncü girişim grubunun« oluşturulmak istenmesi ve konunun kamuoyu ile paylaşılması sevindirici bir gelişme. 16 Mart 2008 tarihli Yeni Özgür Politika'nın başyazısında vurgulandığı gibi, belki dün erkendi, zamanı gelmemişti, ama şimdi tam da »Çatı«nın zamanıdır.

Gazetede yayımlanan haberde nedense »solda birlik« söylemi gözüme çarptı. Bence bu noktayı biraz açmakta yarar var. Ülkedeki toplumsal gerçeklik, özellikle de ulaşılmaya çalışılan hedef kitle göz önünde tutulduğunda, acaba »solda birlik« söylemi ne denli kapsayıcı olacaktır?

Kanımca böylesi bir partinin siyasal söyleminin geleneksel sol / sosyalist terminoloji içerisine hapsedilmesi pek doğru olmayacaktır. Oluşturulmak istenilen »Çatı«nın marksist anlamda bir »sınıf partisi« olmayacağı, olamayacağı çok açık. Kaldı ki, »Sol« olabilmek için mutlaka sol terminolojinin kullanılması bir zorunluluk değildir. Aksine, bilhassa kuruluş aşamasında daraltıcı olabilir ve gereksiz yere tökezletici ideolojik tartışmaların önünü açabilir görüşündeyim. Türkiye gibi bir ülkede şoven-milliyetçi bir devlet yapısının onyıllar boyunca elindeki egemenlik araçlarıyla yönlendirdiği ve biçimlendirdiği bir toplumu kazanmanın yolunun, bu toplumun temel gereksinimlerinin, çıkarlarının ve istemlerinin politize olmamış geniş kesim-

lerin anlayabileceği, gerçekleri bilinçlerine çıkarmaya yardımcı olacak bir dilde ifade edilmesinden geçtiğine inanıyorum.

Solun kendi kendini tatmin edecek bir söylem, her ne kadar ideolojik ve teorik doğruları içerse de, solun, adına hareket ettiğini iddia ettiği kitlelere ulaşamıyorsa, lafazanlıktan başka bir şey olamayacaktır. Solun varoluş gerekçesi olan kapitalizm eleştirisi ve »insanın esirleştirilen, hor görülen, aşağılanan ve sömürülen bir varlık olmasına neden olan tüm koşulları alaşağı etme« hedefi elbetteki solun gündeminden düşmemelidir. Ama ortaklaşmayı hedefleyen bir »Çatı« salt solun birlikteliği anlamını taşıyacaksa, yetersiz kalacaktır.

Bu nedenle, başta emekçiler ve ezilenler olmak üzere, geniş kesimlerin taleplerine tercüman olacak, kitleleri sarsacak, onları kucaklayıp harekete geçirecek bir söylemin seçilmesi gerektiğine inanıyorum. »Çatı« bunun için en başta inandırıcı olmalı, güven kazanmalı, bu güveni koruyabilmeli; gerçekçi olmalı, yapılabilecek olanları yapabileceğini ve yapabileme ısrarı ile kararlılığında olduğunu kanıtlamalıdır.

Bunu kanıtlamak için uygun bir »zaman penceresi« ile karşı karşıya olunduğuna inanıyorum. Böylesi bir dönemde kararlılıkla harekete geçmenin; muhtemel yenilgilerden, yapılacak hatalardan ve sayısız engelden çekinmeden, deneye deneye, düşe kalka da olsa ortak çatının kurulması; muhalefet hareketinin örülmesi, alternatif olunduğunun ilan edilmesi bugünün en ivedi görevidir.

Doğru zamanda atılan doğru adımın, çakılan en küçük kıvılcımın dahi ege-men koşulları sarsabilecek ve değiştirebilecek potansiyelleri uyardığını tarih defalarca kanıtlamıştır. İşte bu noktada »sol«a önemli görevler düştüğü kanısındayım. Öncelikle örgüt egoizmlerini ve »dükkancı« yaklaşımları aşmanın olmazsa olmaz bir koşul olduğunu düşünüyorum. »Çatı Partisi« gibi bir siyaset aracını oluşturmanın, herkesten önce »başka bir dünya« inancın-

da olan ve o dünyayı gerçekleştirme arzusunu taşıyan sol için, sosyalistler, devrimciler, marksistler için bir temel görev olduğu inancındayım. Solun göstereceği özveri, tarihsel yanlışların ve yenilgilerin etkisini giderecek, kitlelerin güvenini sağlayacak, kapitalizmin tılsımını bozacak ve solun inandırıcılığını yeniden örecektir.

Bence, egemen odaklara karşı bir alternatif olacak ve güçlü bir toplumsal muhalefet hareketinin motoru olma görevini üstlenecek bir »Çatı«nın oluşturulması, bugünkü koşullarda en devrimci, en marksist, en ileri tavidir. Alman işçi hareketinin önderlerinden Ferdinand Lassalle'in dediği gibi »en devrimci eylem, neyin ne olduğunu söylemektir«. »Çatı«yı oluşturmak isteyen dinamiklerin bunun gereğini yerine getirmemeleri için hiç bir neden yok – kendi basiretsizliklerinin haricinde.

ÇATI PARTİSİ VE DEZENFORMASYON MEKANİZMALARI

21 NİSAN 2008

Geçen haftasonu Ankara'daydım. DTP Genel Merkezi'nde parti yöneticileri ile bazı milletvekillerinin katıldığı bir toplantıda, Almanya'daki Sol Parti deneyimleri üzerine bir sunuda bulundum. Bu, bana da çok şeyler öğrenme, Ankara'daki havayı soluma, dostları görme fırsatını verdi. Ama başka bir fırsatla daha tanışma fırsatı buldum.

Türkiye'de kamuoyuna yönelik ne tür manipülasyonların olduğunu, psikolojik dezenformasyon yöntemlerinin ne denli çok kullanıldığını bir çok kişi gibi bende biliyordum, ama nasıl yapıldığına yakından hiç tanık olmamıştım. Hafta sonu bunu da öğrenmem için bir vesile oldu.

Toplantı Cumartesi yapılmıştı ve öğleden sonra sona ermişti. Akabinde, Pazar günü *Radikal* gazetesinde »Türkiye'de bir sol geleneği: Birleşmeden bölünmek« başlıklı bir haber yayımlandı. Katıldığım toplantı ve adım da geçtiği için hayli şaşırmıştım. Ancak haberi okuduğumda şaşkınlığım daha da arttı.

Çünkü haber başlığı ve içeriği, tanık olduğum ve gözlerimle gördüğüm hiç bir şeyle uyuşmuyordu. Orada olmasaydım, haberi okuduktan sonra »gene beceremeyecekler« hissine kapılırdım, ki kanımca haber ile amaçlanan da zaten budur.

Gece vakti misafir olduğum dostlarımın sayesinde haberle ilişkili olan bir gazeteci arkadaşla ulaştık ve buluştuk. Tabii ki serzenişte bulundum ve ha-

berin tipik bir psikolojik daire haberi olduğunu söyledim. Ama gazeteci arkadaş üzerinde etkili olabildim mi, onu bilemeyeceğim.

Zaten bu yazıyı kaleme alışım da bununla ilgili değil. Çünkü bugün Berlin'e geri döndükten sonra işim gereği internetteki haberlere bakarken, bu haberin – özellikle muhalif sayılabilecekler de dahil – başka internet sayfalarında da yayınlandığını gördüm. Tanığı olduğum bir olayın böylesine çarpıtılarak verilmesine itiraz etmezsem, yalan haber gerçek olur düşüncesiyle klavyenin tuşlarına sarıldım.

Bu ufak ve özünde üzerinde durulmaya değmeyen bir mesele bile, »Çati Partisi« fikrinin ne denli etkili olmaya başladığını kanıtlamaktadır. Eğer daha henüz işin başındayken dezenformasyon yöntemlerine başvuruluyorsa, yeni bir alternatifin ortaya çıkmak üzere olduğu görülüyor demektir. Bununla birlikte bu küçük haber bile, önümüzdeki haftalarda ve aylarda daha ne gibi haberlerin yayılacağına da işaret etmektedir. Kuruluş çalışmalarına katılanlar hakkında asılsız iddialar, provakatif söylemler, kişilerin hedef gösterilerek sindirilmeye çalışılması, kampanyalar, çamur atmalar v.s. yalan yanlış haberler kamuoyunu bekliyor. Hani derler ya: »Perşembe'nin gelişi Çarşamba'dan bellidir«, aynen bu atasözü kanıtlanacak gibi.

Öncelikle şunun altını çizmeliyim: haberde yer alan »DTP'de görüş ayrılığı çıktı« cümlesi küllü yalandır. Kürtler arasında »çati partisi« tartışmalarına uzak olan, bunu anlamlı bulmayan insanlar; Türkiye sosyalistleri arasında böylesi bir girişimi eksik ve yetersiz bulan kesimler, yanıtlanması gereken onlarca sorusu olanlar var elbette. Ancak DTP yöneticilerinin bir bütün olarak barış ve demokrasi için bir toplumsal muhalefet yaratmak üzere böylesi bir siyasi aracın arkasında durdukları ve bunu salt örgüt egoizmi ile yapmadıkları gerçeğinden kesinlikle şüphe duymamak gerekiyor. Kürtlerin gösterdiği özveriye görmeyenler, görmek istemeyenler, artniyetli oldukları suçlamasına maruz kalacaklarını bilmelidirler. Medyanın böylesine yozlaştığı,

gazetecilik etiğinin ayaklar altına alındığı dönemde, bilinen merkezlerden yayılan dezenformasyon bilgilerini sorgulamadan gazeteye almak, objektiflikten uzaklaşmak doğal bir tavır olarak kabul edilebilir. Geçim koşullarının zorluğu altında »akıntıya karşı kürek çekmek« son derece zor olabilir. Ama, gazeteciliği gazetecilik yapan temel koşul dürüst ve doğru haber vermektir – hele hele serde »demokratlık« olduğu söyleniyorsa.

Tartışmalar devam edecek. Tartışmalara katılanlar, haber yapanlar, haberleri izleyenler dezenformasyon mekanizmalarının yoğun bombardımanı altına gireceklerini şimdiden bilmeliler. Doğru bilgiye ulaşmak için fazla bir çabaya gerek yok: önyargısız bir biçimde, yetkili ağızların söyledikleri dikkate alınır, yakında oluşturulacak olan öncü girişim grubunun çalışmaları takip edilirse, herkesin kendi görüşünü kendisinin oluşturması için temel yaratılmış olacaktır. Bu kadar basit bir çabanın üstesinden »Radikal« gazetesi dahi gelebilir. Yeterki eğriye eğri, doğruya doğru denilebilsin.

ÇATI PARTİSİ (4)

25 NİSAN 2008

Geçen haftasonu DTP Genel Merkezi'nin davetlisi olarak Ankara'daydım. DTP MYK üyeleri ile bazı milletvekillerinin katıldığı bir toplantıda, Almanya Sol Partisi'nin birleşme sürecindeki deneyimleri ve çatı girişimleri üzerine konuştuk. Oradaki havayı solumanın yanısıra, çok şey öğrendim diyebilirim.

Öncelikle DTP'nin ortaklaşma, kalıcılık ve kapsayıcılık konusunda çok açık ve net olduğunu söylemeliyim. »Herkesin olan, ama aynı zamanda hiç kimsenin olmayan bir yapı« çerçevesinde örgütlenilmesini söyleyen DTP yöneticileri, öyle hiç te öne çıkmayan, kitlesel güçlerini öne sürmeyen özverili bir tavır sergiliyorlar.

Başta Emine Ayna ve Mustafa Sarıkaya olmak üzere tanıştığım bütün yöneticilerin ve milletvekillerinin, olanaklı olan en geniş birliktelikten yana kararlı oldukları bariz bir biçimde görülüyor. O açıdan, Türkiye solunun kimi çevrelerinde dile getirilen »tarafklar arasındaki güç dengesizliği« kaygısına pek anlam veremiyorum doğrusu.

Kürt hareketi, yarattıkları toplumsal dinamiğin bütün gücüne rağmen, »Batı«yı, yani emek hareketini, demokratik güçleri, sosyalistleri ve »gayri memnunların« temsilcilerini, hatta vesayet rejimine muhalif liberal kesimleri kapsayan geniş bir birlikteliği yaratmadan, Türkiye'nin temel sorunu

olan Kürt Sorunu'nun barışçıl ve demokratik bir biçimde çözümünün olanaksız olduğunun bilincinde. Bu noktada Kürt Sorunu'nun çözümünün de tüm diğer sorunların çözümü için yepyeni olanaklar yaratacağını ayrıca vurgulamaya gerek yok sanırım.

Gerek bu anlayış, gerekse de Kürt hareketi içerisinde karar verici pozisyonlarda olan genç kuşağın tartışmalara ve çatı partisinin oluşturulmasına bakış tarzları, bu yönde gösterdikleri özveri bir avantaj, bugüne kadar gerçekleştirilememiş olanı gerçekleştirmek için bir fırsat olarak algılanmalıdır düşüncesindeyim.

Bunun yanısıra **Mustafa Karasu**'nun »1 Mayıs ve Newroz bütünleştirilmelidir« talebinin de, milliyetçiliklere karşı verilen anlamlı bir yanıt olmakla birlikte, ortaklaşma iradesini kolaylaştırıcı ve güven verici bir »el uzatma« olarak görülmesi gerektiğine inanıyorum.

Bu nedenle çatı formülasyonun olmazsa olmaz bileşeni olan Kürt hareketi ile diğer dinamikler arasındaki toplumsal güç dengesizliğinin bir sorun olarak algılanması için hiç bir neden görmüyorum. Kanımca asıl sorun, Newroz'da Kürt halkının ortak yaşama temelinde ortaya koyduğu net iradeye »Batı«dan verilecek yanıtın gecikmesinde yatmaktadır. Daha önce de belirtmişim; toplumsal koşulların böylesine olgunlaştığı dönemlerde gösterilecek ikircimin, demokratikleşme ihtiyacının örgütsel ve siyasî ifadesini geciktirecek adımların yol açacağı sonuçlar ağır olacaktır.

Güçlü bir demokratik alternatifin olmadığı koşullarda, başka alternatiflerin aranacağı ve bu arayışların kopuşa ve modern demokrasi dışı »çözümlere« neden olacağı büyük bir olasılıktır. Böylesi farklı »çözümlerin« ise, Türkiye dahil bütün Ortadoğu için pek hayırlı olmayacağı, bence, muhakkaktır.

Görebildiğim kadarıyla Kürt hareketi içerisinde ayrılmadan yana olan kesimler ağırlıkta değil. Tam aksine, söylemler demokratikleştirilmiş Cumhuriyet

içerisinde ortak yaşam üzerine yoğunlaşıyor. »İmralı«, **Kandil** ve DTP yönetimi açıkça milliyetçiliğe prim verilmemesinden yana tavır alıyorlar. Tüm bu yaklaşımlar, ülkenin demokratikleştirilmesi ve Kürt Sorunu'nun barışçıl çözümü yönündeki taleplerle tam olarak örtüşüyor.

Ama bu ilelebet böyle kalmayabilir. Bunun için »Batı«ya önemli görevler düşüyor. »Batı« empati geliştirebilmeli, Diyarbakır'da, Şırnak, Hakkari veya Şemdinli'de doğduğu günden bu yana hep savaş ortamında yaşayan genç insanların duygu dünyasını anlamaya çalışarak, beklenen yanıtı çekinmeden vermelidir.

Örgütsel modeller, parti yapıları, örgütsüz kişilerin katılımı ve temsili veya hangi sınıfsal temellere dayanacağı konusunda var olan sorular, çözümsüz gibi gözükebilir. Ancak her çözümsüzlük, kendi çözümünü içinde taşır. Bu gerçekten hareketle ve »kervanın yolda kurulacağı« pragmatizmi ile artık karar verilmelidir. »Batı«nın göstereceği cesaret ve kararlılık, tıkanmışlık yolundan çıkışı olanaklı kılacaktır.

ÇATI PARTİSİ (5)

9 MAYIS 2008

Diyarbakır Bağlar Belediyesi ile Toplumsal Araştırmalar ve Eğitim Merkezi TAREM'in ortaklaşa düzenledikleri ve Rosa Luxemburg Vakfı'nın desteklediği »Uluslararası Yerel Yönetimler ve Kadın Konferansı«na katılan bir delegasyona eşlik ettiğim için, gazetede ki köşem geçen hafta boş kalmıştı. Konferans vesilesiyle gittiğim İstanbul ve Diyarbakır'dan hayli izlenimle geri döndüm. Fırsat bulunca okurlarımızın da ilgisini çekeceğini sandığım izlenimlerimi kaleme alacağım. Şimdilik iki hafta önce kaldığım yerden devam edeyim.

Son köşe yazımda asıl sorunun, Newroz'da Kürt halkının ortak yaşama temelinde ortaya koyduğu net iradeye »Batı«dan verilecek yanıtın gecikmesinde yattığını vurgulamıştım. Diyarbakır'da »Batı«nın göstereceği ikircimin, demokratikleşme ihtiyacının örgütsel ve siyasi ifadesini geciktirecek adımların ne denli ağır sonuçlara yol açabileceğini gördüm diyebilirim.

Kuzey Kürdistan'da 1 Mayıs etkinliklerinin kitlesel bir biçimde kutlanmış olması ve Kürt hareketinin karar verici merkezlerinden gelen ve birlikte mücadele eden yana olan söylemler, Kürt halkı arasında »Batı«ya karşı yaygınlaşan bir güvensizliği ne yazık ki pek engellemiyor. Diyarbakır'da sohbet etme fırsatını bulduğum bir çok kişi, Kürt'lerin bir nevi »duygusal ayrışma« hissiyatında olduklarını belirtti.

Bunun yukarıda yazdıklarım ile çelişkili olduğunu düşünenler olabilir. Bence bu bir çelişki değil, sadece son yılların doğal sonucu olan bir paradokstur. Rasyonel ortak yaşama iradesi ile »duygusal ayrışma« hissiyatının yan yana var olmasını anlayabilmek için Diyarbakır'ı, hatta bölgeyi ziyaret etmenin gerekli olduğu düşüncesindeyim. Kaldı ki bunu bilhassa Türkiye soluna ısrarla öneririm. Çünkü pek sözle, yazıyla anlatılabilecek bir olgu değil bu.

Aslına bakılırsa bu paradokstan çok, paradoksu yaratan nedenler üzerine düşünmek daha doğru olacaktır. Açıkcası ben de Diyarbakır'dayken kendi kendime »acaba olağan hâl görmemiş sıradan bir Kürt vatandaşı olsaydım, nasıl bir duygu denizi içerisinde yüzüyor olurdu?« diye düşünmedim değil. Birakalım geçmişi, en son Newroz'da, örneğin Yüksekova'da, Van'da, Hakkari'de gelişen olaylara, ölümlere tepkisiz kalan »Batı«ya, her gün defalarca kafasının üstünden geçen savaş uçaklarının gürültüsü altında yaşayan bir insan olarak güven duyabilir miydim? Hiç sanmıyorum.

Bu açıdan bakıldığında, Kürt hareketinden uzatılan ortaklaşma eli bence özel bir anlam kazanmaktadır. Ortaklaşmaya yönelik olan bu yaklaşımın, Kürt halkının çözümü başka yerlerde, yani fizikî kopuşta veya modernizm öncesi yollarda aramasının önündeki tek engelin Kürt hareketi olduğunu kanıtladığı düşüncesindeyim.

Türkiye solu, »Batı«da yaşayan demokratlar, hatta liberal çevreler dahi, olabildiğince geniş bir toplumsal ittifakın ifadesi olacak bir siyaset aracının, yani Çatı Partisi'nin, özlemini çektikleri demokratikleşme ve özgürleşmenin teminatı olduğunu ve bu aracı yaratacak yolun Kürt hareketi ile ortaklaşmadan geçtiğini artık görmelidirler. Kanımca 1 Mayıs bu zorunluluğun altını yeterince çizmiştir. Çünkü İstanbul'da işçiler, gençler, sendikacılar ölesiye dövülürken, aynı saatlerde TSK'nin savaş uçakları Kürdistan dağlarına bomba yağdırıyorlardı. »Falanjist cephe« tek devlet çatısı altındaki iki

farklı sosyopolitik bölgede kimleri »ortak düşman« olarak gördüğünü açıkça gösteriyordu.

1 Mayıs, kimbilir kaçınıcı kez, egemenlerin »ortak düşman« olarak gördükleri kesimlerin birlikte hareket etmelerinin zorunlu olduğunu gösterdi. Eğer sendikalar, Kürt Sorunu barışçıl bir biçimde çözülmeyen diğer sorunlarını çözmelerinin olanaksız olduğunu görüp, Şemdinli'yi, savaş suçlarını, ölümleri, militarizmi kanıksamayıp, tepki gösterebilirlerdi, hangi güç onları Taksim'e çıkmaktan alıkoymalıydı ki? Irak'taki işgale karşı çıkan, ama kendi ülkesinde, hemen yanibaşında her gün gerçekleşen militarist zorbalığa gılcını çıkarmayan Türkiye solu ve demokratları, bu kadar basiretsiz kalabilir miydi? Böyle olmasaydı, Kürtler bu paradoksu yaşar mıydı?

İşte yaşam bu denli basit, ama aynı anda o denli acımasız gerçeklere sahip. Gene de fırsatlarla dolu. Örneğin 1 Haziran eylemi gibi. 1 Haziran, 1 Mayıs'ta olması gerekeni gerçekleştirmek, geniş toplumsal ittifakı örececek bir siyaset aracının mayasını hazırlamak için bulunmaz fırsat. »Yeter. Kürt Sorunu'nda Demokratik Çözüm İstiyoruz« mitingi, gerçekleri gören ve bilincine çıkaran her yapı, tek tek her kişi için bir imtihan olacak. Hissiyatları değiştirmek, güven kazanmak şimdi »Batı«nın görevi. Söylenmedi demeyin.

* * *

Gazeteci arkadaşımız Ziya Yener Orkunoğlu Türkiye'de tutuklanıp, serbest bırakıldı. Kendisine karşı dava açılacak. Hemen hemen aynı günlerde Almanya'da Kürt gazetecilerine ve medya kurumlarına karşı polis baskınları düzenlendi. Tüm bunlar, önümüzdeki günlerde kapsamlı saldırılar olacağına işaret etmekte. Bu nedenle başta demokratik kurum ve kuruluşlar olmak üzere, eli kalem tutan herkesi bu saldırıları protesto etmeye, bu girişimlere karşı tepkisiz kalınmaması için herkesi kendi çapında göreve davet ediyorum.

ÇATI PARTİSİ (6)

16 MAYIS 2008

SDP genel başkanı Filiz Koçali, partisinin internet sayfasında okuduğum bir yazısında »Çatı Partisi hakkında çok konuştuk. Çok tartıştık. Artık iş yapma zamanı« diyor. Sayın Koçali gerçekten haklı. Şimdi kararlılık sergileyerek, harekete geçmek gerekiyor.

Çatı Partisini oluşturmaya çalışan dinamiklerin gözden kaçırmamaları gereken bir gerçek var: açılan »zaman penceresi« gelişmelerin etkisi ile kısa bir süre içerisinde kapanabilir. Ülkenin içinde bulunduğu derin yönetim krizi, egemenler arası çatışmalar, siyasetin aynı cephenin iki karşıt kutbu arasında bocalaması, bugünlerde beklenen ekonomik ve malî dar boğaz ve kirli savaşın tırmandırılması, demokrasi güçlerinin yeni bir perspektif yaratacak olan yanıtı vermelerini acilen zorunlu kılıyor. Çatı Partisi oluşum sürecinde bundan sonra gösterilecek her tereddüt, her geri adım, »Falanjist cephe«ye alternatif olabilecek bir »demokratik cephe«nin örülmesini zorlaştıracak, hatta olanaksız kılacaktır.

Bence Çatı Partisini oluşturabilecek kesimlerin kimler olması gerektiği artık netleşmiştir: Bu kesimler askerî vesayet rejimine ve Kürt Sorunu'nda çözümsüzlüğe son vermek, dinin siyasete alet edilmesinden kurtulmak ve demokrasi ile barışı tesis etmek isteyen güçlerdir. Yani başta Kürt hareketi olmak üzere, emek hareketinin ve »gayri memnunların« temsilcileri, sosyal ve liberal demokratlar, AKP'nin »İslamı kapitalistleştirmesinden« rahatsız

olan muhafazakâr kesimler ile demokratik Alevi hareketinin temsilcileri ve sol sosyalist kesimler, Çatı'nın temel dinamikleri, bunların taraftarları ise Çatı'nın hedef kitlesidir.

Hâlâ »çekinceleri« olan, soyut ilkeler bazında tartışmalara ve solda yeni »arayışlara« devam eden kesimlere sorulacak tek soru ise, **Kiraz Biçici**'nin deyimi ile »*var mısın, yok musun*«dur. Açık olarak söylemek gerekirse: ÖDP içerisindeki »ana damar« ile yurtseverlik savıyla gûya »antiemperyalist« pozisyonda olduklarını iddia eden, ama Çatı tartışmalarını ısrarla gündemlerine almayan sosyalist kesimlere, artık renginizi belli edin demek gerekiyor. Var mısınız, yok musunuz?

Kürt Sorunu'nu »*PKK olmadan çözmek istemek*« tabii ki meşru bir görüş. Gerçi ben bu görüşün gerçekçi olmadığını ve demokratik çözümden ziyade çözümsüzlüğü derinleştirdiğini düşünüyorum, ama bu görüşü savunanlarla dahi birlikte hareket etmeye hazırım. Yalnız, bu görüşte olunmasına rağmen, bunu açıkca ifade etmemek için binbir türlü takla atılmasını da o denli yanlış buluyorum. Açıkca söylene, renkler belli olsa, herkes rahat edecek. Kimse kimseye gocunmadan saflar belli olacak ve kimin haklı olduğunu tarih, hem de pek uzak olmayan bir gelecek belirleyecek.

Farklı görüşlerden insanların bir araya geldiği Sol Parti ve Avrupa Barış Meclisi gibi yapılanmaların oluşum süreçlerinde yer alan birisi olarak, ortaklaşmanın ne denli zor olduğunu biliyorum. Kişi olarak benim bu deneyimlerden öğrendiğim temel yaklaşımlar: kabullenme, samimi olma, görüşlerinde açık ve net olma, somut talepler çerçevesinde birlikte çalışma iradesini gösterme ve yürütülen çalışmalarda son derece saydam olmaktır. Bu temel yaklaşımlardan birisi eksik olursa, ortaklaşma gerçekleşmiyor.

Halbuki Türkiye'de bir **Barış Meclisi** deneyimi de var. Çeşitli politik yapılar, partiler ve kişiler ideolojik yaklaşımlarını diğerlerine dayatmadan, kendi doğrularının »tek doğru« olarak görülmesini öne sürmeden bir araya gele-

bildiler. Somut barış talebi etrafında bir araya geliş son derece ilgi uyandırdı, sempati topladı. Benzer deneyimleri **Avrupa Barış Meclisi** sürecinde de yaşadık. Hiç bir tüzel kişiliği olmayan bir yapılanmanın böylesi refleksleri uyardığı düşünülürse, gerektiğinde iktidar alternatifi olabilecek ve Türkiye ile bölgenin barışçıl ve demokratik gelişimini tetikleyebilecek güçlü bir toplumsal hareketin ve onun ifadesi olan bir siyaset aracının uyandırabileceği potansiyeller, haliyle çok daha güçlü olacaktır. Zaten bu gerçek yüzünden egemen medyada Çatı Partisine karşı marjinalleştirme kampanyaları başlatılmış, psikolojik haberlere başvurulmuştur. Çünkü gerçekten güçlü bir alternatifin oluşmakta olması söz konusudur.

O nedenle Çatı Partisini oluşturmaya çalışan dinamiklerin, ikircimli yaklaşımları artık beklememeleri gerektiğine inanıyorum. Kürt Sorunu'nun barışçıl çözümü ile ülkenin demokratikleşmesi arasında bire bir ilişki olduğuna, Kürt Sorunu çözülmeden diğer sorunların çözülemeyeceğine inanan kim varsa, artık ortak hareket etme iradesinin gereğini yerine getirmelidir. Oluşturulacak olan »**Çağrıcılar Grubu**« daha önce andığım kesimlerin temsilcilerinden oluşabilirse, Çatı daha ilk hamlede kurulmuş olacaktır. Ardından örgütlenme modelleri, üye sayısı v.s. gibi sorunlar da kolayca aşılacaktır.

Eşit haklı, barışçıl, demokratik, çevrenin korunduğu, adil ve emeğin esas alındığı bir gelecek için: **Şimdi Çatı zamanıdır!**

ÇATIDA CAMBAZLAR OYNARSA
»SOL İTTİFAKLARIN« DAYANILMAZ HAFİFLİĞİ ÜZERİNE BİR POLEMİK
DENEMESİ
 27 HAZİRAN 2008

İlginçtir, Türkiye solunun bazı kesimleri ne zaman çözümsüzlükten çıkış yolunu gösteren, ya da göstermeye aday olan ciddî bir öneri gündeme gelse, dengesi bozulmuş bir robot misali yalpalamaya başlıyorlar. Böylesi yalpalanmaları son günlerdeki »Çatı Partisi« tartışmaları ekseninde de izlemek olanaklı.

Polemiğe başlamadan önce yapılan »Çatı« önerisini tekrar ele alalım: Türkiye'nin en temel sorunu olan Kürt Sorunu'nun barışçıl ve demokratik çözümünü başta olmak üzere, vesayet rejimini aşmak, sadece seçimler için bir araya gelmek değil, sisteme topyekûn karşı çıkan ve olanaklı olan en geniş kesimleri kucaklayacak bir toplumsal muhalefet hareketini yaratmak için uzun vadeli stratejik adım olarak bir siyaset aracını oluşturmak. Var olan partilerin kapatılmasına gerek görülmeden, tek çatı altında ortak iradeyi dilendirmek. Anlayabildiğim kadarıyla öneri sahibi dinamiklerin ifade ettikleri aşağı yukarı buydu.

Bugüne kadar »Çatı Partisi« tartışmalarını olabildiğince izlemeye, zaman zaman kaleme aldığım yazılarla »cümürüm kadar« katkı sunmaya çalıştım. Zaman içerisinde »neden-niçin« yerine »nasıl« tartışılmaya başlandığı içindir, artık »iş yapma« zamanının geldiğine inanmıştım. Herhalde bu inanca kendimi fena kaptırdığımdan olacak, nasıl olsa sol dinamiklerin çoğunluğunun kafası genelde açıktır, acaba diğer kesimler nasıl kazanılabilir diye

kendimce düşünüp dururdum. Heyhat, kör inanca kapılmışım besbelli.

Diyeceksiniz ki, yahu kardeşim bazı dükkân sahiplerinin, pardon... solun bazı kanaat önderlerinin böylesi bir birlikteliğe muhtelif nedenlerden dolayı karşı olduklarını bilmiyor musun – ne de olsa Almanya'da da benzer bir deneyimi yaşadın ya diye... Bittabii, bal gibi biliyordum. Tartışmaların ta başından itibaren sosyalist terminolojinin allı pullu söylemleri ile süslenmiş itirazların geleceği gün gibi ortadaydı. Bu nedenle, yıllardır »sınıftan« kopuk yaşadıklarını unutup (ya da, unutturduklarını zannedip) »işçi sınıfı olmadan asla!« nidalarıyla yeniden soyut sınıfçılığa soyunanları, »siyasî demokrasıcılık« suçlamasıyla -bence- sapla samanı karıştıranların itirazlarını, hatta aslen Kürt hareketine karşı olan, ama bunu açıkca söylemekten ısrarla çekinip, »canım, birlik olmak iyidir, ama...« diye başlayarak, »40 yıldır sağlanamayan birliği oluşturmaya çalışmak anlamlı değil« diyenleri doğal karşılıyordum.

Amma velakin, tüm aksaklıklarına rağmen Bin Umut Adayları deneyiminin başarı elde etmiş olması, Kürt hareketinin »Çatı«ya önkoşulsuz destek sunması, sosyalist kesimlerin çalışmalarını içine girmesi, açıkcası bende olağan itirazların dışında önemli bir adım atılabileceği kanısını uyandırmıştı. Yani bu iş olacak diye düşünüyordum. Ve yazının başında altını kalın kalemle çizerek vurgulayayım: »Çatı«nın oluşturulabileceğine dair inancımı hiç kaybetmedim, kimi dostları, yoldaşları bu polemik ile hiddetlendirsem bile.

Aslında örgütlenme yöntemleri ve modelleri üzerine yazılar yazmayı, Türkiye dışında yaşayanların bu sürece nasıl katkı sunabileceklerine ve dayanışmanın örgütlenmesine yönelik öneriler geliştirmeyi gerekli görüyordum. Ancak – açıkca öyle ifade edilmese de – özünde »Çatı« düşüncesinin karşılımlu olan »sol ittifak« samimiyetsizliği dile getirilir olduğundan, bir iki eleştirel söz söyleme zorunluluğu doğdu. Ayrıca bu polemikle »yaraları kaşımak« ve böylece »söylenmeyenlerin söylenmeye başlanacağı« bir tartışmayı ateşlemek istediğim de söylenebilir. Eh, bir de soldaki statükocu ege-

men düşünceyi bir nebze olsun çatlatabilirim, değmeyin keyfime...

SOSYALİSTLER GÖREVLERİNİ YAPSINLAR, YETER

Doğaldır ki bir polemik yazısında, dikkat edilmezse eğer, eleştiri kolayca hakarete dönüşebilir. Eleştiri-özeleştiri, ne kadar şiddetli olursa olsun, temizleyicidir, ama hakaret düşünceyi kirletir. Bu nedenle önce hem yanlış anlaşılmalara meydan vermemek, hem de olası çarpıtmaları engellemek için bazı noktaların altını çizmek istiyorum.

Birincisi: sosyalistlerin birliği, bu birliğin işçi sınıfı ve sınıf mücadelesi ile nasıl buluşacağı, bir »sınıf partisinin« kurulup kurulamayacağı veya var olup olmadığı, kapitalizm eleştirisinin pratik politik mücadelede nasıl hayat bulacağı, sosyalist devrim ve iktidar mücadelesi gibi temel sorular esas itibarıyla sosyalist hareketin, marksistlerin, komünistlerin sorunudur. Bu yöndeki tüm teorik ve ideolojik tartışmalar öncelikle onların tartışmalarıdır ve »sistem içi« çözüm tartışmalarının dışındadırlar. Yani, »Çatı« lar kurulsada kurulmasada; irili ufaklı ittifaklar oluşsada oluşmasada, bu konular partili-partisiz sosyalistlerin, marksistlerin, komünistlerin gündeminden hiç düşmemesi gereken var oluş nedenleridir.

İkincisi: kapitalizmi aşmak için mücadele vermek; emperyalist savaşlar, neoliberal politikalar ve kapitalist sömürü mekanizmaları ile ırkçılık-milliyetçilik arasındaki bağlantıları açığa çıkarmak; sınıf hareketini örgütlemek, devrimci mücadeleyi örmek ve kapitalizmin tarihin sonu olmadığını, başka bir dünyanın, yani sosyalizmin olanaklı olduğunu göstermek gene sosyalistlerin, marksistlerin, komünistlerin birincil görevidir. Bu görevin gereğini onlardan başka hiç bir kesim yerine getiremeyecektir.

Ama, **üçüncüsü:** bunların yanısıra ve bunlara paralel olarak, burjuva demokrasisinin ve barışın tesis edilmesi; işçilerin, emekçilerin, yoksulların, halkın geniş kesimlerinin çalışma ve yaşam koşullarının bugünden itibaren iyileştirilmesi; etnik, dinsel, cinsel ve sosyal kökenine bakılmaksızın her-

kesin eşit kültürel, demokratik ve sosyal haklara kavuşması için mücadele vermek, hatta »sistem içi« araçları bu uğurda kullanmak, birincil görev ile hiç çelişmemektedir.

Kısacası, sosyalistler öğretileri gereğince verili olan görevlerini yerine getirsinler, yeter. Tabii bunu İstanbul'un tuzu kuru mekânlarında yapılan ve »sen-ben-bizim oğlanın« katıldığı panellerle yeterince yapılamayacağını, sınıfın olduğu yerlerde, sınıfın içinde ve Karl Marx ile Friedrich Engels'in 1848'de durdukları – ve ilkesel olarak ölüncüye kadar ayrılmadıkları – noktadan hareketle olacağını ayrıca belirtmeye gerek yok sanırım.

PLATFORM MU, KAYGAN ZEMİNDE DANS MI?

Bu polemik kaleme almamın nedeninin ÖDP cephesinden geliştirilen söylemler ve son günlerde ÖDP genel başkanı, bağımsız milletvekili sayın **Ufuk Uras**'ın dile getirdiği düşünceler olduğunu dikkatli okuyucu anlamıştır sanırım. Önce basından ve internet üzerinden takip edebildiğim söylemleri not edeyim:

25 Haziran 2008 tarihli *EVRENSEL* gazetesi, ÖDP genel başkan yardımcısı **Alper Taş**'ın »AKP eliyle yürütülen neoliberal politikalara karşı mücadeleye ilişkin, Kürt sorununun çözümü için emperyalist politikalara karşı mücadeleye ilişkin, AKP tarafından yürütülen muhafazakârlaştırma politikasına karşı ama en önde de neoliberal politikalara karşı, solun en geniş kesimleriyle; sendikalar, demokratik örgütlerle bir sol zemin oluşturma, emek ve demokrasi platformu oluşturma fikrimiz var. (...) Çatı partisi bizim açımızdan daha sonra yapılan bir tartışma. Emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadele etmeyi önemsiyoruz, bu konuda partimizin bir kuşkusunu yok« (a.b.ç.) diye konuştuğu bildiriyordu. Ufuk Uras ise düzenlenen iki panelde »geniş sol koalisyon« ve »AKP'ye karşı sol seçenek« çağrılarını yapmaktaydı. Sayın Uras Milliyet gazetesiyle yaptığı bir söyleşide de (www.timeturk.com/news_print.php?id=14507) düşüncelerini biraz daha açarak belirtmekteydi. Ara başlıklarla söylediklerinin ana çizgisi-

ni vermek gerekirse, şunların altı çizilmeli diye düşünüyorum:

Soru: Peki ama o yıllardır bulunamayan “tek adres” olmanın formülü ne?

Ufuk Uras: *Cebimizde hazır bir model yok, ancak esnek koalisyon tipinde bir yan yana diziliş olabilir. Tıpkı Latin Amerika’da, Avrupa’da olduğu gibi...*(a.b.ç.)

Soru: solda birlik modeli mi?

Ufuk Uras: *Birlik demesek de, daha geniş ve gevşek yapıda bir’sol koalisyon’ oluşturabiliriz. Üstelik bunun tam da şimdi zamanı. Daha öncesi erken olabilirdi, biraz geciktirsek geç olabilir, ama Anayasa Mahkemesi’nin kararı ve sonrasında takvimi belli olduğu anda hemen harekete geçmek gerekiyor.*

Soru: Yani Temmuz-Eylül arası yapmak şart?

Ufuk Uras: *Mutlaka, çünkü Türkiye’nin yeniden yapılanmasıyla solun yeniden yapılanması ilk defa bu denli örtüştü. Bu bir fırsat. Aynı şekilde Türkiye’nin demokratik dönüşümüyle Avrupa’nın geleceğini de senkronize etmek lazım. Bu ikisinin de örtüşen bir yanı var. Yani Türkiye’nin bu yol ayrımından siyasetin alanını genişleterek, krizin rejim krizine dönüşmesini ve Türkiye’nin felce uğramasını önleyerek, demokrasiyle çıkmak mümkün. Bunu da yaparsa bir tek sol yapabilir.* (a.b.ç.)

(...) Soru: Sizce bu formül Başsavcı Yalçınkaya’nın iddianemesinden daha mı etkili sonuç alır?

Ufuk Uras: *Tabii, AKP’yi çökertecek asıl formül budur. Yasakçı anlayış tam tersine güçlendirir AKP’yi, ama güçlü bir sol koalisyon çökertir. Zaten dikkat edin birden bire sokak muhalefetine bile ciddi bir düşüş oldu. Niye? Çünkü insanlar AKP’nin düştüğünü görüyorlar, ama çok statükocu düzen güçlerine de sıcak bakmıyorlar. O yüzden bizim ne yapıp edip, demokrasiden, gerçek ve özgürlükçü bir laiklikten, sosyal politikalarından yana, yüzünü sola dönmüş bütün sosyal de-*

mokratları, Alevileri, şiddetle sorunun çözülemeyeceğini gören Kürt muhalefetini, solun bütün renkleriyle bir sol koalisyonda toplamamız lazım. Türkiye’nin tek çözüm yolu bu. (a.b.ç.)

Sayın Taş ve sayın Uras’tan böylesine uzunca alıntı yapmamın nedeni, »dil düşüncenin aynasıdır« tespitinden hareketle, yaklaşımlarının arkasındaki mantığı açmak ve eleştirilerimi söylenenlere yöneltmektir. Ve başka bir tespiti, yani tüm karşıtlıklarına rağmen ÖDP içerisindeki ana damarların temel konularda ne denli örtüştüklerini göstermek için. Sayın Uras ve sayın Taş’ın söylediklerinden benim ilk çıkardığım, parti içindeki iktidar kavgalarına rağmen, partideki ana damarların Kürt hareketi ve »Çatı Partisi« karşıtlığı konusunda ÖDP olarak bütünsel bir yaklaşıma sahip olduklarıdır.

Yanlış anlaşılmasın, ben böyle düşünülmesin, Kürt hareketi eleştirilmesin demiyorum – ama asıl düşüncenin, temel yaklaşım mantığının açıkça ifade edilmemesini, sanki öyle düşünülüyormuş gibi konuşulmasını yadırgıyorum. Asıl düşünceyi söylemeden, sözde pragmatist, ama özünde çıkarıcı bir yaklaşım sergilenmesini ise hiç mi hiç etik bulmuyorum.

Neyse, lamı cimi bırakıp alıntılara dönelim: »Kürt sorununun çözümü için emperyalist politikalara karşı müdaleye ilişkin...« diyerek başlayan ve gûya farklı kesimleri ifade ederek »şiddetle sorunun çözülemeyeceğini gören Kürt muhalefetini...« çerçevesinde devam eden yaklaşımlar, özünde Kürt halkının geniş kesiminin desteğini elde etmiş olan Kürt özgürlük hareketini tanımamak, kabullenmemek anlamına gelmektedir. Yani »PKK’siz çözüm arayışdır«, ki böylelikle – istenilmediğini varsayarak vurguluyorum – egemen güçlerin tasfiye politikasına ortak olunmaktadır. Aynı şekilde bu yaklaşımla »PKK ve taraftarları, emperyalistlerin maşasıdır« demagojisine temel üretildiği düşüncesindeyim.

PKK’ye karşı çıkılabilir, DTP eleştirilebilir, silahlı mücadele yöntemlerinin ne kadar yanlış olduğu söylenip, tek taraflı silah bırak, hatta teslim ol ta-

lepleri ileri sürülebilir, dahası Kürt Sorunu'nun ancak ve ancak sosyalizmle çözülebileceği iddia edilebilir. Bunlar – kimilerine katılmasam da – meşru görüşlerdir ve görüşlere, karşı görüşle eleştirme dışında kimse karşı çıkmaz herhalde. Ama düşünce bu olup, milletvekili seçilebilmiş olmanın hangi dinamiklerin yarattığı olanaklar sayesinde gerçekleştiğini unutup, Kürtlere kayıtsız şartsız oy vermekle yükümlü sürü muamelesi yapmak da o denli ciddi bir ahlakî sorundur bana göre.

Diğer yandan çıtayı salt »AKP'yi çökertmekle« sınırlayarak ve Kürtler başta olmak üzere çeşitli toplumsal kesimlerin yıllardır ödemek zorunda bırakıldıkları bedelleri kaale almayarak önerilen bir »sol zemin« umut edilen »emek ve demokrasi platformu«ndan ziyade, şeytanın sofrasında yer alıp, kaygan zeminde dans etmeye çalışmaktan başka bir şey olmayacaktır.

»SOL BİRLİK« OLACAKTI DA, KÜRTLER Mİ ENGELLEDİ?

Yapılan »sol birlik« veya »sol ittifak« önerilerine baktığımda, sanki yeni bir şey söyleniyormuş gibi bir havaya girildiğini görüyorum – hoş, uzağı iyi göremeyen bir miyopum, ama kulaklarım da iyi duyar yani. Neyse, polemiki sulandırmayayım. Şimdi, aylardan beri çeşitli sosyalist dinamiklerin, Kürt hareketinin, aydınların v.s. »Çatı« tartışmalarını sürdürdüğü bir ortamda, gökten zembille iner gibi »sol ittifak« önerilmesi ne anlama geliyor acaba?

Öncelikle şunu sormak gerekiyor: sayın Taş'ın dediği gibi neoliberalizme, emperyalist politikalara karşı emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadeleyi sol, sosyalistler, devrimciler yapmayacak da, burjuvazi mi yapacak? Bu mücadele solun varlık nedeni değil mi? Eğer öyleyse, bunca yıldır var olan örgütler, sol partiler niye solda birliği bir türlü oluşturamadılar? Demezler mi, yahu yoldaşım solda birlik olacaktı da, Kürtler mi bunu engelledi, diye? Madem »Çatı Partisi«ni tartışmak için önce solun ve işçi sınıfının birliği sağlanmalıydı da, niye bugüne kadar beklendi, engel neydi? »Emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadele etmeyi önemsiyoruz« demek, bugüne ka-

dar emek ve demokrasi güçleriyle birlikte mücadele edilememiş olmanın itirafı değil midir? Bugüne dek ortak mücadele edecek bir sol platform oluşturulamadıysa, bunun sorumlusu ilk başta Türkiye sol-sosyalist hareketidir. Sorumluluğu başka yerlerde aramak, eski deyim ile, abesle iştigâl olacaktır.

»SOL« GÖSTERİP, ULUSALCI VURMAK

Türkiye'deki sol-sosyalist hareket en başta külâhları öne koyup, neden marjinal kaldığını, neden kitleselleşemediğini etraflıca düşünüp, kendi hatalarıyla yüzleşme cesaretini gösterebilmelidir. Bunu onun-bunun için istediğimden veya Avrupa'dan solcu ukalalığa kalkıştığımın değil, bizzat sol-sosyalist hareketin kendisi için gerekli gördüğümün vurguluyorum. Sol-sosyalist hareketler, devrimciler kendilerini »sınıfın en mücadeleci, en devrimci, en aktif, en..., en..., en... unsurları olarak« dev aynasında görüp, özeleştiri mekanizmasını işletmeden, »sınıfın önderliğine« soyundukları andan itibaren tükenmeye mahkûm olurlar. Sınıf adına söylenenler, sınıfa ulaşmıyorsa, lafazanlıktan başka bir şey olamaz.

Yoldaşlarım hiç kızmasın. Dost acı söyler. Kusuruma bakmayın, biraz da aklıma geldiği gibi yazıyorum. Örneğin kendi kendime hep düşünmüşümdür: bir kere – ister seçimle, ister seçilmeden – solun kanaat önderi olunduktan sonra, neden ebediyen hep öyle kalınır diye. Hiç mi hata yapmaz kanaat önderlerimiz? Hareketin, örgütün, partinin kaderi hep bu »eleştirilemez« yoldaşların iki dudağı arasında mı kalmalıdır? Yahu yoldaşlar, hep demokrasi demokrasi diye bağırıyoruz da, kendi içimizde demokrat olmanın gereğini ne kadar yerine getiriyoruz diye sormaz mı hiç kimse? Hep ötekiler mi yanılır? Öteki fraksiyon, öteki parti, öteki grup, hareket? Ve tek doğrunun tapusu sadece bizde mi acaba?

Hoş görün a dostlar, her soru yeni soruyu doğruyor, bende kendimi kaptırdım, gittim. Gene sadede geleyim. Sayın Uras »geniş sol koalisyon« derken, »tıpkı Latin Amerika'da, Avrupa'da olduğu gibi esnek koalisyon tipinde bir yana yana diziliş olabilir« diyor.

Eh yani, olabilir elbette. Olabilir olmasına da, bunun Türkiye'nin toplumsal, siyasî, kültürel ve iktisadî koşullarıyla örtüşüp örtüşmediği ayrı bir konu. Latin Amerika'daki veya Avrupa'daki – özünde ulusalcı olan – örneklerden mutlaka faydalanılabilir, faydalanılmalıdır da, ancak Türkiye'nin özgün koşullarının statik-modernist şablonlara uygun olmadığı gerçeği unutulmazsa. Avrupa ve Latin Amerika toplumları, modernliği benimsemiş olan toplumlardır. Türkiye toplumu ise, ilelebet sürmesi arzu edilen bir jakobenvarî diktatörlük tarafından yukarıdan aşağı dayatılan bir modernlikle karşı karşıyadır. Yani – yeni bir terimi kullanacak olursak – Türkiye toplumunun büyük bir kesimi ile modernizm »kompatibl« değildir.

Hal böyle olunca, bugüne kadar »solun« Türkiye'de neden başarısız olduğu, toplum nezdinde karşılık bulamadığı ve tabii ki modernist bir proje olan sol söylemin neden »beyaz adam« söylemi gibi yadırgandığı doğal bir sonuç olur. »Sınıfın« hali ortada. Burjuva devletinin hukuku ile cemaat hukuku yan yana var olabiliyor. Toplumdaki muhafazakârlığın derecesi de belli. E bu durumda salt seçime endeksli, koşulları kaale almayan, ülkenin en temel sorunu olan Kürt Sorunu'nda »ne şiş yansın, ne kebab« misâli renksiz-tarafsız-samimiyetsiz bir »esnek sol koalisyon« önerisi, olsa olsa en fazla »sol« gösterip ulusalcı vurmaktır, ki bana kalırsa ÖDP'deki kanaat önderlerinin asıl sorunu da budur.

RADİKAL VE DEMOKRAT OLUNMADAN, SOSYALİST OLUNABİLİR Mİ?

Hani derler ya »herkes gider Mersin'e, bu gider tersine« diye; benim durumum da biraz ona benziyor. Yani anlayamadığım bir tuhafılık sarmış beni. Genellikle insan – en azından Avrupa'da böyle – gençliğinde radikaldır, anarşisttir, komünisttir, egemen düşünceye ve koşullara muhaliftir. Ama yaşlandıkça, yaşam ile barışılıp, tuzu kurutunca, bir o kadar sistemle uyumlu olunur, sosyal demokratikleşilir, tutuculaşılır, devrimcilik »gençlik işte« diye küçümsenir. Marx boşuna tespit etmemiş ya, »varoluş bilinci belirler« diye. Ben ise, tam tersi yaşlandıkça radikalleşiyorum. Laz olduğumdan olsa gerek, hep daha tersine, muhalifliğe meyil gösteriyorum.

Belki bu yüzden sayın Uras'ın »... krizin rejim krizine dönüşmesini ve Türkiye'nin felce uğramasını önleyerek, demokrasiyle çıkmak mümkün. Bunu da yaparsa bir tek sol yapabilir« sözü çok tuhafıma gitti. Yanılıyor olabilirim, ama yanlış anımsamıyorsam solun, hele hele sosyalistlerin »rejim krizini önleme« diye bir görevleri yoktu. Hani bizim derdimiz başka bir dünya, yani sosyalizmdi? Hani devrim, kapitalizmi yani rejimi alaşağı ederek aşmak filan? Yoksa yanlış mı anımsıyorum?

Peki, uslanmaz bir sosyalist olarak, bir yoldaşımın – hem de üyesi olduğum Sol Parti'nin kardeş partisi olan ÖDP'nin genel başkanının – söylediği tuhafıma gidiyor da, muhafazakâr ve dindar birisinin, Ayhan Bilgen'in söylediklerini neden kendime bu kadar yakın buluyorum? Dedim ya, bir tuhafılık var bende. Ne diyor Ayhan Bilgen: »Toplumun farklı ezilen, sömürülen yani farklı kesimini sisteme entegre edecek bir alternatife değil, tam tersi onların talepleri doğrultusunda sisteme dönüştürecek, sistemi değiştirecek alternatife ihtiyaç var«.

Haydi kardeşim, gel de şaşırma. Bir sosyalist »rejim krizini önlemekten« bahsederken, bir muhafazakâr »sisteme talip A veya B partisine değil, topyekûn sisteme muhalif bir formül geliştirmekten«, »her türlü militarizme karşı Kürt Sorunu'nun demokratik barışçıl çözümünden yana bir yaklaşımı merkeze koymaktan«, »laikliği demokratikleştirmekten« ve »Kürtler ile Türkleri, Aleviler ile Sünnîleri, bütün ezilenleri, haksızlığa uğrayanları, dışlanmışları birleştirmekten« bahsediyor. Hem radikal, hem demokrat, hem de muhafazakâr ve dindar. Sayın Uras ve sayın Taş ise sosyalist. Yok, olmuyor işte. Radikal, yani sorunların köküne inilmeden ve demokrat, lafta değil, ısrarlı, enerjik, kararlı ve hep en zayıfın perspektifinden hareket eden demokrat olunmayınca, sosyalist olunamıyor bence.

SONUÇ YERİNE...

Ülkenin yangın yerine dönüştüğü, milliyetçi-şöven histerinin geniş kesimlerin beyinlerini esir aldığı, toplumsal bölünmelerin kanlı bir iç savaşa dönüşebilecek derecede derinleştiği, egemen güçler arasındaki çatışmaların fırtınaya dönüştüğü; Ortadoğu'nun emperyalist güçlerce kaos bölgesi ve kan

gölüne çevrildiği, uluslararası sosyalist hareketin basiretsizliğinin ayyuka çıktığı bir dönemde ve bölgenin en gerici askerî gücünün ilmiği içindeki bir ülkede, devrim ve sosyalizm kavgası vermek elbette kolay bir iş değil. Ancak böylesine olağan dışı koşullar altında salt seçime endeksli ve politik olarak da son derece geri bir öneriyle kamu önüne çıkmak, bırakın solda birliği sağlamayı, çatıda cambazlık yapmaktan öteye gidemeyecektir.

»Sol« olunabilmesi için »sol« olunduğunun söylenmesi yeterli değildir. Sol olabilmenin, sosyalist olabilmenin bence en temel koşulu, esaslı olan ile tali olanı, öz ile tesadüfî olanı ayırt edebilmektir. Uğursuz koşulların dayattığı hataları, daha 20. Yüzyıl'da sönüp, donmuş bir »eritme potasından« ibaret olan ulusçu yaklaşımları, dar grup egoizmleri ile gündelik çıkar arayışlarını sol politika olarak yansıtmakla, en başta aşkı ile tutuşulan, uğruna nice bedeller ödenilen sosyalizm idealine olabilecek en büyük kötülüğün yapıldığı unutulmamalıdır.

Türkiye sosyalistlerinden mucize beklemiyorum tabii ki. Ama, bütün eleştirilerime, farklılıklarımıza rağmen sonuna kadar dayanışma içerisinde olacağım Türkiye sosyalist hareketinden »beyaz« paradigmadan kendilerini kurtarmalarını, demokrat olmalarını, Kürtlere ve ezilen, haksızlığa uğratılan bütün kesimlere karşı empati geliştirmelerini ve Marx'ın kategorik emri olan »insanın esirleştirilen, sömürülen, hor görülen ve aşağılanan bir varlık olmasına neden olan bütün koşulları alaşağı etme« görevinin gereğini yerine getirmelerini beklemek, en doğal hakkımdır diye düşünüyorum.

Bence Türkiye'de ülkenin demokratikleştirilmesi, sorunların çözülmesi ve barışçıl bir geleceğin kurulabilmesi için, en geniş kesimlerin içinde yer bulacağı, vesayet rejimine topyekûn muhalif, iktidarı hedefleyen, yurttaşlığı tek dil, tek etnisite ile sınırlamayan ve böylelikle sınıf mücadelesinin, sosyalizm kavgasının önünü açabilecek bir toplumsal hareketi örmek ve bunun siyasî aracını yaratmak, günümüzün en esaslı, en ivedi görevidir. »Sınıf« adına

hareket eden bir yönetici azınlığın değil, halkın eseri, her an ve her adımda halk kitlelerinin içinden çıkıp, onların doğrudan tesiri altında olan, saydam ve radikal demokrat bir hareketin oluşmasına katkıda bulunmak, bence en marksist, en devrimci, en solcu tavırdır. Ve bu anlamda gelecek her yerde bu basireti gösteren solun olacaktır.

ÇATI'YI AVRUPA'YA TAŞIMAK GEREK

9 AĞUSTOS 2008

Türkiye egemenlerinin mağduru olan kesimlerin kurtuluş amacı için kullanılabilecek politik bir araç ve barış, demokrasi, adalet, eşitlik yolunda ciddi bir adım olma potansiyelini taşıyan »Çatı Partisi« tartışmalarında son devreye girildi. Gelen haberler, ay sonunda girişimci heyetin kamuoyuna tanıtılacağı ve hareketin start alacağı yönde.

Defalarca böylesi bir »Çatı«nın ülkede bir değişim-dönüşüm dinamizmini tetikleyecek bir oluşum olabileceğini savunduğumdan, bu haberler beni umutlandırmakta, heyecanlandırmakta. Türkiye'de oluşturulacak bir toplumsal muhalefet hareketinin, Avrupa'da yaşayan bizleri de çeşitli biçimlerde etkileyeceği çok açık. Pek açık olmayan ise, bizlerin bu etkilenmeye hangi tepkiyi vereceğimizdir.

Yaşadığımız kıta kuşkusuz dünyanın en imtiyazlı coğrafyalarından birisi. Ama refahı, zenginliği, özgürlüğü ve »demokratikliği« dünyanın diğer bölgelerinin yoksulluğu, bağımlılığı ve esareti üzerine kurulu olan Avrupa'da da kırılmalar yaşanmakta, neoliberalizmin ve militarizmin yaşamın her alanını esaret altına alması hızlanmakta.

Avrupa kapitalizminin dönüşümü, toplumsal yaşamı derinden belirlemede ve beyaz ırkçılığın her biçiminin toplumun merkezinde daha da kökleşmesine neden olmaktadır. Bu gelişmeden en fazla etkilenen kesimlerin »beyaz

olmayanların«, yani »yasal ve yasal sayılmayan« göçmenler ile mülteciler olduklarını ayrıca vurgulamaya gerek yok sanırım. Gene de bu coğrafyada yaşayan »beyaz olmayanların« dünyanın diğer bölgelerindeki ezilenlere nazaran en imtiyazlı »beyaz olmayanlar« olduklarını söyleyebiliriz.

Gerek bu imtiyazlılığımız, gerekse de – özünde büyük bir avantaj olan – ikili »kimliğimiz« bizlere önemli örgütlenme ve mücadele fırsatları sunmaktadır. Bu fırsatlar ve AB üyesi ülkelerin bütünsel bir mücadele alanı olarak sunduğu olanaklar, »Demokratik Cumhuriyet« anlayışını taşıyanlar ile doğal ittifak güçleri olan dinamiklerin önüne önemli görevler koymaktadırlar. Bence bu fırsat ve görevleri bilincimize çıkarma ve gereğini yerine getirmeye başlama zamanı gelmiştir.

Türkiye'de Kürt Sorunu'nun barışçıl çözümü, askerî vesayet rejiminin aşılması, kendini tek dil, etnisite, din ve tarihle tanımlamayan eşitlikçi ve özgürlükçü bir »Demokratik Cumhuriyet«in inşası için verilecek mücadeleye biz »imtiyazlıların« sunacağı katkılar hiç te küçümsenecek ölçüde değildir. Ve bu, yaşadığımız coğrafyadaki antineoliberal, antikapitalist, antimilitarist eşit haklar ve demokrasi mücadelesinden de kopuk, bağımsız ele alınmamalıdır.

Ancak bu belirttiklerim barış mücadelesi ile karıştırılmamalıdır. Örneğin Avrupa Barış Meclisi, yapısı itibariyle böylesi bir adres olarak görülmemelidir. Tam aksine; başta Türkiye olmak üzere, gelinen coğrafyadaki barış ve demokrasi mücadelesiyle dayanışan, destek veren, müdahil olan ve aynı zamanda yaşadığımız coğrafyada eşit haklar ve demokrasi mücadelesini hep en zayıfın perspektifinden bakışla tetiklemeye uğraş verecek, uzun vadede dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturan yoksullar ve ezilenlerin ortak çıkarlarını ifade eden mücadelenin parçası olmaya aday bir özne, bir siyasî adres olmalıdır.

Yaşadığımız ülkelerde on yıllardan beri çeşitli göçmen örgütlenmeleri faaliyet gösteriyor. Her örgütlenmenin bir varlık nedeni vardır ve genellikle

bunlar gelinen ülkelerdeki siyasî hareket ve partilerin buraya yansımalarıdır. Şüphesiz bu örgütlenmeler bundan sonra da var olacaklardır, çünkü göçmen olmaktan, belirli bir dinsel veya etnik »azınlık« olmaktan kaynaklanan nedenler böylesi örgütlenmeleri var etmektedir. Ama şimdi asıl önemli olan, var olan örgütlenmelerin ötesinde, daha geniş kesimleri kucaklayan, bilhassa Türkiye'deki »Çatı Partisi«nin öznesi olan parti ve hareketlerin buradaki taraftarlarının birlikte oluşturacakları bir örgütlenmeye gitmektir. Yani »Çatı«yı Avrupa'ya taşımak gereklidir.

Köşe yazarı olmanın sunduğu olanağı kullanarak buradan Avrupa'daki göçmen örgütlenmelerine, herhangi bir yapı içerisinde olan veya olmayan demokrat, solcu – sosyalist, marksist ve devrimcilere, »Demokratik Cumhuriyet« anlayışını savunanlara, Türkiye'deki »Çatı Partisi«nin öznesi olan tüm yapılanmaların buradaki temsilcilerine, Sünnîsi ve Alevîsi ile coğrafyamızdan gelen tüm »beyaz olmayanlara« birlikte »Göçmenlerin Çatısı«nı oluşturma önerisi yapmak istiyorum. Gelin ortak mücadelenin, varoluşumuzun gereğini yerine getirelim. »Beyaz olmayanların« başkaldırısının, Avrupa'yı da sarsacak ateşin kıvılcımı olalım. Bunun koşullarını nasıl yaratacağımızı tartışalım.

Var mısınız?

»ALTERNATİF« GAZETESİ İLE 19 AĞUSTOS 2008 TARİHİNDE YAPILAN RÖPORTAJ

1. Çatı Partisi oluşumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

»Çatı«yı iki bakış açısından ele almanın doğru olacağı kanısındayım. Birincisi; verili koşullar, yani antidemokratik bir anayasa ve seçim yasaları, askerî vesayet, savaş, ekonomik kriz ve toplumsal parçalanmışlık koşulları altında egemen politikanın alternatifini yaratmakla mükellef bir »siyaset aracı« açısından. İkincisi de, çoğunluğu muhafazakâr olan toplum gerçeğini dikkate alarak söylemlerini geliştiren, şimdiye kadar birbirinin zıddı olarak gösterilen/görülen kesimlerin biraraya gelişlerini sağlayarak ezber bozan, özgürlükler ve sosyal adaleti bir bütün olarak görerak, insanların yaşam ve çalışma koşullarının »bugün ve burada« iyileştirilmesini temel amacı haline getiren bir »sosyal hareket« açısından.

Bence ülkenin içinde bulunduğu durum, bir siyasî partiden daha fazlasını gerekli kılıyor. »Çatı«nın bugüne kadar öne çıkan dinamiklerinin yürüttüğü tartışmalar, geniş kesimlerin temel hak ve özgürlükler, barış, kapsamlı bir demokrasi, sosyal adalet ve demokratik hukuk devleti temelinde birlikte hareket etmenin zorunluluğunu kavradıklarını gösteriyor. Bununla birlikte Kürt Özgürlük Hareketi'nin, giderek hızlanan askerî şiddet sarmalının koşulları altında olmasına rağmen, uzattığı el ve gösterdiği kararlılık ortaklaşmaya güçlü bir ivme katmaktadır.

Tüm bu gelişmeler bir değişim ve dönüşüm süreci açısından son derece olumlu. Ancak gelişmeler salt bir »siyasî parti« kapsamında sonuçlanacaksa, bence yetersiz olacaktır. Cumhuriyet'in demokratikleştirilmesi için köklü bir dönüşüm sürecinin başlatılması gerekiyor. Bu da sadece parlamenter düzeyde verilecek mücadele ile gerçekleştirilemeyecektir. AKP örneği, yani TBMM'nde çoğunluğa sahip bir iktidar partisinin – biraz da kendi basiretsizliği nedeniyle – gerçek anlamda iktidar olamaması, parlamenter temsiliyetin yetersizliğine işaret etmektedir. Geniş halk kesimlerinin oluşturulacak politikalara katılımını, politik temsilcilerin ve bilhassa »vekillerin« denetimini gerçekleştirecek, politik karar mekanizmaları ile doğrudan ilişkilerini sağlayacak ve gerektiğinde parlamento dışı baskı araçlarını – kendi temsilcilerine karşı da – kullanacak bir toplumsal muhalefet hareketi örülebilirse, »Çatı« gerçek anlamına kavuşacaktır.

2. Çatı Partisi nin katılımcı bileşimi nasıl olmalı, bu konuda sınırlarınız var mı?

Bana kalırsa sınır belli: ırkçı, şövenist, antidemokratik, ayırıcı, otoriter-dayatmacı, seksist, militarist ve şiddet yanlısı görüşleri savunanların »Çatı Partisi«nde yeri yoktur, olmamalıdır. Bunların dışında katılımcı bileşimin olanaklı olduğunca geniş tutulması gerektiğine inanıyorum. Ancak geniş katılımcı bileşimin de bazı olmazsa olmazları vardır. Bunların başında bence gerek politikalarını tanımlarken, gerekse de kendi içerisindeki ilişkileri ifade ederken hep en zayıfın perspektifinden hareket etme duyarlılığı gelmektedir. Eşitlikçi, özgürlükçü, katılımcı, demokratik, dayanışmacı, her aşamada şeffaf olan ve gönüllülük temelinde ortaklaşmayı kabul edenlerin bileşimi bunun üstesinden gelebilir. Prof. Dr. M. Cengiz Güleç'in bu çerçevede yaptığı »çadır metaforu«nun »Çatı«nın bütünlüğünü en iyi şekilde tarif ediyor.

3. Çatı Partisi oluşumunda aydınlara büyük bir rol düştüğü belirtiliyor. Sizce böyle bir Çatı Partisi saflarında bağımsız aydınlardan kendi rollerini oynayabilmelerinin ön koşulları nelerdir?

Bağımsız aydınlara bu oluşum içerisinde büyük roller düştüğüne ben de inanıyorum. Aydınlar, herhangi bir örgütsel yapı içerisinde olmadıklarından, örgütsel yapılar açısından önemli bir korektif işlevi görebilirler. Ancak bunun için karşılıklı olarak bir güven ortamının yaratılması gerekmektedir. Eleştiri ve özeleştiri mekanizmasının temizleyici şiddetine inandığımdan, halkın geniş kesimlerini temsil etmeye aday olan bir yapılanmanın bağımsız aydınlardan eleştirilerine – ne kadar acıtırsa acıtınsın – açık olmaları gerektiğine inanıyorum. Bence aydınlardan kendi rollerini üstlenmeleri için oluşacak bir partiye mutlaka üye olmaları da gerekmiyor. Tam tersine, siyasî partilerin nasıl halk tarafından denetlenmesi gerektiğini savunuyorsam, aynı şekilde aydınlardan da parti politikalarını eleştirmeleri, önerilerde bulunmaları, uzmanlık alanlarındaki bilgilerle karar mekanizmalarına etki edebilmeleri o denli önemlidir. Tabii ki parti üyeliğini gerekli gören aydınlara kapılar açık olmalıdır, ama, örneğin parti ve harekete danışmanlık / eleştirmenlik yapacak kurullarda yer almaları için böylesi bir ön koşul olmamalıdır diye düşünüyorum.

4. Bundan önceki işbirliği, seçim ittifakları deneyimini nasıl değerlendiriyorsunuz? / 5. Çatı Partisi bu deneyim açısından sizce nasıl ele alınmalı? Salt seçim işbirliğinin geçici örgütü olarak mı, yoksa uzun erimli bir yanyana geliş ve birlikte yürüyüşün örgütü olarak mı?

Bundan önceki deneyimleri Avrupa'dan takip ettiğim için, pek fazla bir şey söyleyebilme olanağım yok. Ama görebildiğim kadarıyla sadece üst düzeyde karar altına alınan, ama parti tabanlarının ittifak oluşumları sürecine geniş bir biçimde katılmadıkları biraraya gelişler oldu. Seçimlerin hemen öncesinde kurulan, ancak sonrasında tekrar dağılan ittifakların günümüzün koşullarına uygun olmadığı görüşündeyim. Bana kalırsa »Çatı Partisi« bir seçim ittifakından çok, seçimleri de önemseyen, ancak »Çatı«yı oluşturan öznelerin üyelerinin ötesinde farklı kesimleri yanına çekerek, parlamento içi ve dışı mücadeleyi birbiriyle kenetleyerek, ülkede köklü bir değişim –

dönüşüm sürecini tetikleyen uzun vadeli bir ortaklaşma olmalıdır. Ülkenin tüm sorunlarının temelinde yatan Kürt Sorunu'nun barışçıl ve demokratik çözümünü amaçlayan bir ortak irade, gerçekçi olursak eğer, amacına tek bir seçimle ulaşamayacaktır. Egemen güçler tarafından körüklenen milliyetçi-şövenist spirali tersine çevirmek, toplumsal bölünmenin yaralarını sarmak ve eşit haklı barışçıl bir geleceğin ilk adımlarını atmak, geçici örgütlülüğün üstesinden gelebileceği bir iş değildir.

Kaldı ki ülkenin üzerini boğucu bir sisle örten askerî vesayeti aşabilmek için salt seçime odaklı bir mücadele yetersizdir. Sadece temsil edilen kitlelerin adına değil, onlarla birlikte, kitlelerin doğrudan etkisi altında ve kontrolünde olan uzun vadeli bir toplumsal muhalefet hareketi hedeflenmelidir. Bunun içinse önce alışlagelmiş »parti paradigmalarından« ve iktidar ilişkilerinden kurtulmak gereklidir. Toplumsal gerçekleri görebilen, toplumla barışık, farklılıklarını birlikteliğin harcı olarak görece bir siyasî yapı, özveri ve uzun soluğu zorunlu kılmaktadır. »Çatı« bunu becerebildiği ölçüde toplum nezdinde »rüşünü« ispatlamış olacaktır. »Çatı«yı kuracak olan dinamiklerin bunun gereklerini yerine getirme kararlılıklarını, daha işin başında göstermeleri gereklidir diye düşünüyorum.

6. Çatı Partisi tartışmalarına dünyadaki benzer deneyimler ışığında neler söyleyebilirsiniz?

Benzeri deneyimleri dünyanın çeşitli ülkelerinde takip etmek olanaklı. Her ne kadar her ülkenin ve bölgenin koşulları farklı olsa da, ortaklaşma çabalarının bazı deneyimleri örnek olarak alınabilir. Bu çerçevede, içinde yer aldığım, Almanya'daki »DIE LINKE«nin oluşum sürecine bakmak yararlı olabilir diye düşünüyorum. DIE LINKE en başta kendisini bir »sınıf partisi« olarak nitelendirmeden, bir toplanma ve ortak hareket odağı olarak tanımladı ve geniş kesimlerin istemlerine tercüman olan bir »programatik köşe taşları belgesiyle« siyaset arenasına çıktı. Parlamento dışı güçlerle

birlikte hareket edip, farklı toplumsal katmanların ve hareketlerin taleplerine sahip çıktı. Temel hedefler çerçevesinde farklı akımların, parti içinde ve dışında, ortak mücadelesini olanaklı kılmasıyla, Almanya'daki siyasî yelpazenin değişmesine neden oldu. Seçim zaferleriyle, egemen cephenin alternatifsiz olmadığını göstererek, sendikalardan sosyal hareketlere, geniş toplumsal muhalefet güçlerinin mücadelesine ivme kazandırdı.

DIE LINKE deneyimi, muhalif bir hareketin kendi zorluklarını aşabilmesi ve farklılıkların birlikte hareket edişinin hazır bir reçetesi değil elbette. Buna rağmen bir başarı hikâyesi olabildiyse ve bu başarının bir anahtarı olduğu söylenecekse, bu »anahtarın« tahammül, kabullenme, saydamlık, ortak hareket etme iradesi, kendi geçmişi ile hesaplaşabilme, sorumluluk üstlenme, paylaşım, katılım, devrimci-değişimci idealizm, özveri, kurtuluşçu ve özgürlükçü demokrasi anlayışı, hep en zayıf olanın perspektifinden bakarak hareket etme gibi solun sayısız »erdeminin« bütünselliği olduğu söylenebilir. Ve deneyerek öğrenme – yenilgilere, hatalara rağmen, »partinin« bir amaç değil, sadece ve sadece bir »araç« olduğunu unutmadan. DIE LINKE'nin örgütlenme sürecindeki bu deneyimler bence »Çatı« tartışmaları için yol gösterici olabilir.

7. Çatı Partisinde yeni bir birliktelik kültürünün olmazsa olmazları hakkında görüşlerinizi açıklar mısınız?

Bence en temel kriter demokrat olunmasıdır. Şeffaf, herkesin süreçleri zahmetsiz takip edebileceği, açık, hiyerarşiden uzak, temsil edilmesi düşünülen geniş kesimlerin tartışmalara katıldığı bir yapılanma süreci, böylesi bir birliktelik kültürü için gerekli olan sağlıklı zemini hazırlayacaktır. Doğru, Türkiye'deki siyasî parti yasaları belirli şablonlar dayatmaktadır. Bana kalırsa, yasal şablonlara uyularak, ama çeşitli biçimlerde, salt parti üyelerinin değil, kitlelerin ve bağımsız aydınların eleştiri ve kontrolüne açık, katılımcı demokrasiyi esas alan, her an ve her yerde hesap vermeye hazır, gerektiğin-

de seçilenlerin, seçenler tarafından geri çağırılmasına uyan yönetici (daha doğrusu kolaylaştırıcı) kadroları olan, her düzeyde cinsiyet eşitliğini ilke kabul eden, mücadeleci, hedeflerinde kararlı ve karar mekanizmalarında mutabakat ahlâkını benimseyen bir parti yapılanması, birliktelik kültürünü yeşertecek, kitlelerin güvenini kazanacaktır. Eski alışkanlıkları terk etmek, kanaat önderleri veya »öncü«lerin yönlendirmesi olmaksızın, aşağıdan yukarıya olan katılımcılığı gerçekleştirmek elbette kolay değil. Ancak »Çatı«ya temel olan hedeflere ulaşmak, o uğurda mücadele vermek için önce »aracın« inandırıcı bir biçimde amaca uygun olması gereklidir. O zaman mücadelenin önü açılacak, belki de bölgemizdeki halklara örnek teşkil edecek bir dönüşüm sürecinin kıvılcımı olunabilecektir.

ÇATI PARTİSİ TARTIŞMALARI, GİZLİ İRKÇILIK VE MUMIA ABU-JAMAL

13 HAZİRAN 2009

Demir Küçükaydın'ın »*Türk >Sosyalistleri<nde ve Ertuğrul Kürkçü'de Irkçılık*« başlıklı polemiğini okuduğumun ertesi günü, Almanya'da yayımlanan günlük sosyalist *Junge Welt* gazetesinde, ABD'nde hâlen idam hücrelerinde tutulan Mumia Abu-Jamal'in bir köşe yazısı dikkatimi çekti. Okuduktan sonra, tartışma ile ilgisi olacağını düşündüğümünden, Türkçe'ye çevirmek istedim. Gerçi çeviri »tavşanın suyunun suyu« gibi oldu, çünkü İngilizce'den Almanca'ya çevrilen metni çevirdim. Ama gene de ilginizi çeker umuduyla bu yazının sonuna ekledim.

Aslında Demir Küçükaydın'ın eleştirdiği gizli (latent) ırkçılık benim de ilgi alanımda olduğundan, uzun bir dönemdir Türkiye'de gözlemlediğim ve Kürt Sorunu bağlamında sürdürülen her tartışmada kelimelerin arasından, aynı çatal batırılan baklavadan sızan şerbet gibi yapışkan yapışkan akan gizli ırkçılık konusunda ne zamandır ben de bir şeyler yazmayı düşünüyordum. Ama sağolsun Demir benden hızlı çıktı.

Demir Küçükaydın'ın yazısını okuduktan sonra kendi kendime »demekki açık beyaz ırkçılığın coğrafyasında yaşayan ve her gün gündelik yaşamın her alanında ince, ama o denli iğrenç bir gizli ırkçılığa maruz kalanlarda aynı hassasiyetler ortaya çıkıyormuş« dedim. Öyle zannediyorum ki, bahis konusu olan yazıdaki »Türk« tanımlaması yerine »Alman« yahut »Avrupalı« tanımlaması konsa veyahutta Ertuğrul Kürkçü yerine, örneğin Almanya'nın

önde gelen sosyalistlerden birisinin adı anılsa ve söz konusu olan nesne »Kürtler« yerine »göçmenler« olarak tanımlansa, Demir Küçükaydın'ın yazısının altına, şimdi Kürkçü ve »Türk Sosyalistleri«ne yönelik olan eleştiriye içgüdüsel nedenlerle karşı çıkanlar – bilhassa Avrupa'da yaşayan Türkiye kökenli sosyalistler, hiç düşünmeden ve içgüdüsel olarak imzalarını koyarlardı. Çünkü»varoluşlarının belirlediği bilinç« bunu gerektirir. Sadece bu bile Mumia Abu-Jamal'in doğru koyduğu gibi, »ırk« ve »etninin« ulusal düşüncenin belirlediği bir kosntrüksiyon olduğunu göstermiyor mu?

Şüphesiz eleştiri, insan doğası gereği acıtıcı, rahatsız edicidir. Hiç kimse, eğer kendimizi aldatmıyorsak, eleştirilmeyi sevmez. Hele acı eleştiri, insanın kendisine yakın gördüğü yerlerden geliyorsa. Ama unutulmaması gereken de bir nokta var: **Metin Ayçiçek**'in dediği gibi »*acımasız olan dostun eleştirisi değil, gerçeğin ifadesinin kendisidir!*«. Bununla birlikte eleştiri polemik biçiminde olunca, yıllardır siyasî hicvin ve polemiğin »tu kaka« haline getirildiği Türkiye sol kültüründe, Demir Küçükaydın'ın eleştirilerinin »itici« bulunması da bence doğal. Şahsen polemiğin hem edebî, hem de güçlü bir politik mücadele aracı olduğunu düşündüğümünden ve politik sosyalizasyonunda eleştiri ve özeleştirin temizleyici, düzeltici olduğunu öğrendiğimden, tarihsel arka planı nedeniyle Türkiye sol kültüründe doğal karşıladığım bu tavrın yanlış ve aşılması gereken bir tavır olduğu kaanatındeyim. Zira eleştirildiğim takdirde, bana ve düşüncelerime değer verildiğini düşünür ve değer verdiklerimi de polemik tarzında, tüm açıklığımla ve acımasızca eleştirmem gerektiğine inanırım.

Elbette polemik, o görünmez sınırı geçerse eğer, eleştiri olmaktan çıkıp, hakarete dönüşme rizikosunu taşır. Bu nedenle eleştiri, kendi düşüncesine özgüveni, ama aksi kanıtlandığında düşüncesini değiştirebilme olgunluğunu, dürüst olmayı, çıplak gerçeğe dayanmayı, sorunun köklerine inmeyi ve – bilhassa sosyalistler ve marksistler arasında – amasız, fakatsız yoldaşca dostluğu gerektirir. Eleştiri ve özeleştiri, koşulları sorgulayan, yüreğinde dünyayı değiştirme ve biçimlendirme duygusunu, cesaretini ve kararlılığını

taşıyan her insan için vazgeçilmez bir »ince ayar mekanizmasıdır«. Nasıl bir keman virtüözü, belki başkalarının duymadığı, ama kendisinin duyduğu en ufak farklı sesi, kemanının ayarını düzeltmek için bir neden olarak görüyorsa, herhangi bir siyasî iddiada bulunan insanlar da, her ne kadar saçma, ne kadar acımasız, hatta haksız ve itici bulurlarsa bulsunlar, her eleştiriye, salt kendi ince ayar mekanizmalarını işler halde tutabilmek, kendini geliştirebilmek ve ileriye görebilmek için, dikkate almalı, yalan yanlış bir iddia varsa, aksini kanıtlayarak eleştirinin gereğini yerine getirmelidirler.

Muhakkak ki kimse her gelen eleştiriye yanıtlamak zorunda değil – hele hakarete varıyorsa eğer. Ancak eleştirilenler – eleştirilenlerin iradesine bağlı veya bağımsız olsun – belirli kesimler arasında, örneğin Türkiye sosyalist hareketinin içerisinde ve de kamuoyunda belirli bir düşüncenin, bir akımın veya vicdanın temsilcisi, hatta otoritesi hâline gelmişler ise, onların bence ayrı bir sorumluluğu vardır. Onlar, bir düşünce virtüözü gibi davranmalıdırlar. Yazıya konu olan eleştiri, iki kişi arasında süren bir tartışma değil, tüm yelpazesi içerisinde Türkiye sosyalist hareketini ilgilendiren bir konudur ve eleştirilenler, ya özeleştiri, ya da eleştirinin yanlışlığını kanıtlayan karşıt eleştiri yapmalıdırlar. Bu, otorite olmanın bir gerekliliğidir aynı zamanda. Lamı cimi yok; gizli ırkçılık eleştirisi, ciddî bir eleştiridir ve gerektiği gibi yanıtlanmadığı takdirde, yani özeleştiri veya karşıt eleştiri, eleştiriye maruz kalanların eleştiriye ciddiye alıp almamalarından bağımsız, eleştirinin haklılığı kanıtlanmış olacaktır.

Açıkcası, Demir Küçükaydın'ın gizli ırkçılık eleştirisinin altına ben de imzayı koyuyorum. Demir düşüncelerime tercüman olan bu yazıyı kaleme almasaydı, muhtemelen ben de benzer ifadeleri içeren bir polemik yazardım. Hoş, ateş olsam, cümrüm kadar yer yakarım. Ama öyle de olsa, söz gider, yazı kalır misâli, yazacağım o yazıda günü birinde anlamını bulurdu. Bu bağlamda, dilimiz sürçtü ise af oluna diyerek, gizli ırkçılık konusunda düşünmeye teşvik edeceğini ve olası tartışmalar için esin kaynağı olabileceğine inandığım Mumia Abu-Jamal'e sözü bırakıyorum. Sağlıcakla, dostlukla kalın.

Mumia Abu-Jamal

GİZLİ İRKÇILIK

ABD'DE »BEYAZ« TEN RENGİ, BİR RENK DEĞİL, İMTİYAZLI BİR EGEMENLİK ARACIDIR

13 HAZİRAN 2006 TARİHLİ JUNGE WELT GAZETESİ, S. 6

Almanca'ya çeviren: Jürgen Heiser

Çevirini Türkçe'si: Murat Çakır

ABD Başkanı Barack Obama Mayıs ayı sonunda, hâlen New York'taki Federal Temyiz Mahkemesi'nde hakim olan hukukçu Sonia Sotomayor'u, ABD Yüksek Adalet Divanı adayı olarak açıkladı. [Sotomayor] görevini gönüllü olarak bırakan hakim Davids Souters'in halefi olacak.

Yüksek Adalet Divanı'nın 220 yıllık tarihinde 107 beyaz erkek ve 2 beyaz kadından sonra, ilk siyahî ABD Başkanının isteğiyle ABD hukuk ilminin Olymp [Dağı'na], New York Bronx'ta doğan, ama anne ve babası Puerto Rico kökenli olan bir hukukçu tırmanmış olacak. Puerto Rico, İspanyol-Amerikan Savaşı'nın sömürge ganimetiydi ve bizzat Sotomayor'un Ekim ayından itibaren üyesi olacağı Adalet Divanı'nın kararına göre, »ABD'nin parçası değil, mülküdür«.

Politik sağ güçler 54 yaşındaki hukukçuğu aşağılayarak, »tersinden ırkçılık yapan bir ırkçı« olarak nitelendiriyor ve kökeni nedeniyle »önyargılı« olduğunu iddia ediyorlar. Eğer böylesi tanımlamalar kullanılıyorsa, o zaman söz konusu olan tirajı veya izlenme oranlarını artırmaktan daha fazlasıdır. Gerçekte ise bu kampanya ile Sotomayor'un resmen ABD'nin en yüksek mahkemesine hakim olarak atanması için önkoşul olan Senato İstiması'na uygun cephane verilmektedir.

Aşırı sağcıların radyodaki sesi olan Rusj Limbaugh ve Obama'nın 2012'deki olası rakip adayı Newt Gingrich ile Cumhuriyetçi arkadaşı Tom Tancredo'nun

Sotomayor'a yönlendirdikleri »ırkçılık« suçlamalarını ele almak gerçekten zoruma gidiyor. [Çünkü] her üçü de Meksikalı göçmenlere karşı yabancı düşmanı söylemlerle ünlendiler ve bu nedenle de Latino olarak adlandırılan ve ABD'nde en büyük halk topluluğunu oluşturanların büyük kesiminin Cumhuriyetçi Parti'den uzaklaşmasını sağladılar.

Sonia Sotomayor ile ilgili olan konu, ABD'nde etni için yanlış biçimde kullanılan »ırk« kavramının gerçekten »Latino«lar için geçerli olup olmadığını dikkatli bir biçimde araştırmak için önem taşıyor. Yanıt çık kısa: Hayır. ABD'ndeki »Latino«lar veya »Hispanic«ler özgüvenleri hayli artmış olan bir dilsel ve kültürel halk grubu haline gelmişlerdir, ama inanılmaz geniş bir çeşitliliği temsil etmektedirler. Gerçekte bahsettiğimiz Latino'lar, yüzyıllar boyunca gelişmiş olan çok çeşitli etniler ve kültürler konglomerasıdır.

Aralarında, ortalama Afroamerikalılar'dan çok daha koyu tenleri olanlar vardır. Onlar Puerto Rico, Dominik Cumhuriyeti veya Meksika gibi ülkelerden gelmektedirler, ama »Latino'lar« başlığı altında toplanmaktadırlar. Bu gerçekten önce, »ırk« veya »etni«nin, ulusal düşüncenin belirlediği ve salt bir devlet sınırının aşıldığında değişebilen bir konstrüksiyon olduğu öğretisi çıkartılmalıdır.

Bugünkü bakıştan, sanki onyıllarca önce ABD'nde »Latino'lar« veya imtiyazlı bir egemenlik alanı olan »Hispanic'ler« hiç olmamış gibi görünebilir. Burada en azından doğru olan, bu terimlerin kullanılmamış olduğudur. Göçmenler, köken ülkeye göre tanımlanmışlardır. Ancak insanların yaşamları, deneyimler ve rüyaları, ailelerinin Puerto Rico, Panama, Ekvador, Arjantin veya Küba'dan gelmiş olmalarına bağlı olarak çok farklı olabilir. Hepsi bir biçimde »Latino«dur, ama dış görünüşlerinde bile beyaz, kırmızı, kahverengi veya siyahîdirler. Onların ailevi çizgileri ve genetik tarihleri İspanya'ya, İtalya'ya, Latin Amerika ve Afrika'ya kadar uzanır. Yani sonuçta »Latino«lar, ABD'ndeki anlamıyla bir »ırk« değiller, aksine dil ve çok kültür-

lû etkilerle belirlenmiş ve nefes kesici çeşitliliğe sahip olan bir halk grubudurlar.

Yüksek hakim makamına aday olan hukukçu bağlamında sürdürülen tartışmanın ironisi şudur; Sonia Sotomayor Bronx'da değil de, herhangi bir Latin Amerika ülkesinde doğsaydı, doğum kâğıdında beyaz tenini dokümente etmek için »blanca« yazılırdı. Ancak ABD'nde »beyaz« tanımı çok dar tutulan ve imtiyazlı bir egemenlik alanı olduğundan, o »person of color«, yani »renkli kişi« haline getirilmektedir.

ASLOLAN NİYETSE EĞER 27 HAZİRAN 2009

İnsan yaşlanınca, alışkanlıktan olsa gerek, bildiği ve tanıdığı şeylerin değişmesine bir türlü alışmıyor. Alışamayınca da, yeni olanı anlamakta güçlük çekiyor. Herhalde ben de artık 50 yaşımdan gün aldığımdan olacak, Türkiye solunun önde gelen isimlerini anlamakta zorluk çekiyorum. Hoş diyebilirsiniz ki, »hem uzaktasın, hem miyop, Türkiye'de olanı görmekte zorlanırsın«. Öyle, öyle olmasına, ama bildiğimiz, tanıdığımız sol değerler bu kadar da çabuk mu değişiyor? Yoksa ben mi hâlâ eski kafalıyım acaba?

Yanlış hatırlamıyorsam, uzun bir süredir Çatı Partisi tartışmaları sürüyor. Bugün de Ankara'da »Demokrasi İçin Birlik« başlığı altında bir toplantı yapılıyor. Farklı kesimlerin geniş birlikteliği, yani Kürdü, Türkü, Alevisi, Sünnisiyle, solcusu, sosyalistiyle geniş bir birlikteliği oluşturmak için insanlar bir araya geliyor. Ve gene yanlış hatırlamıyorsam Bin Umut Adayları'ndan bağımsız milletvekili **Ufuk Uras** da bu tartışmaların içerisindeydi. ÖDP içerisindeki tartışmalarda arkasında Çatı Partisi opsiyonuyla çoğunluk akımla arasını açmıştı.

Şimdi ise, basından takip ettiğimize göre, tam da 27/28 Haziran 2009 toplantısının arifesinde başını Ufuk Uras'ın çektiği ve »Kürtleri, Alevileri, Sosyalist ve Sosyaldemokratları kucaklayacak olan Demokratik Vicdan Hareketi« adlı bir partinin Eylül'de kurulacağı açıklandı. Hatırlayacaksınız, 21 Aralık 2008'de İstanbul'da yapılan Çatı Partisi girişim toplantısında Ufuk Uras da bulun-

muştı. Basın ise Uras'ın »Çatı Partisi modelini de bıraktıklarını« söylediğini ve »artık solda gerçekten yeni şeylerin, yeni çözüm önerilerinin ifade edilmesinin lazım« olduğunu belirttiği bildiriyor.

Gerçi bildiğim kadarıyla DTP hâlâ Çatı Partisi'nin kurulması taraftarı. En azından şimdiye kadar aksi bir açıklama yapılmadı. Herhalde Uras'ın bir bildiği olsa gerek, yoksa yeni partisinde niye Kürtler'inde olacağını söylesin ki? Yoksa Kürt halkının büyük bir çoğunluğunun özgür iradesiyle belirlediği temsilci olan DTP'nin dışındaki bir gruptan mı bahsediyor acaba? Neyse zamanı geldiğinde kimin »Kürtler'inden« bahsedildiği ortaya çıkar.

Bu yazdıklarımın sonra, »e kardeşim sende, adamlar Türkiye'deki muhalif solun omuz omuza mücadele ettikleri bir yapı amaçlıyor ve Türk solunda yeni bir seçenek yaratmak istiyorlar, niye karşı çıkıyorsun?« denildiğini duyar gibiyim. Ne haddime, karşı çıktığım falan yok, ama anlamadığım bir takım şeyler var.

Hadi »Türk solu« tanımlamasının basının uydurduğunu düşünelim. Peki daha düne kadar en azından tartışmaların içerisinde gibi görülen, uzun zamandan beri hazırlıklarının yapıldığı bilinen ve Kürtler, Aleviler, sosyalistler, sosyaldemokratlar ve daha değişik onca kesimin içerisinde yer alması düşünülen bir Çatı Partisi tartışmasının önemli durağı olan bir toplantının arifesinde, »biz Çatı modelinden de vazgeçtik, yeni bir şey kuruyoruz« diye açıklama yapılmasının mantığı ne olabilir? Bugün ve yarın yapılacak olan toplantıya katılanlara hangi mesaj verilmek isteniyor? Örneğin kamuoyuna böyle bir açıklama yapılmadan, Ankara'daki toplantıya katılıp, »yahu arkadaşlar, bu sizin Çatı fikri bizi pek açmadı, biz başka bir parti kurmak istiyoruz, aynı kesimleri toparlamak istediğimizden hadi siz de bize gelin« denilseydi, daha dürüst olunmaz mıydı?

Hariçten gazel atıp, kimsenin parti kurmaya çalışmasını eleştirecek değilim. İsteyen, istediği gibi parti kurabilir. Binde 8'lik oran, ikiye bölünür veya çoğalır. Birleşilir, ayrılır. Bunlar olağan şeyler, hele hele Türkiye gibi bir ül-

kede. Asıl sorunum zamanlama ile ilgili. Yoksa Aydın Engin'in »Bu yaz sıcak geçecek« yazısından beri, biraz matematik bilen herkes, neler olabileceğini tahmin edebilirdi. Beni düşündüren bir diğer nokta niyet. Tam da bugünlerde böyle bir açıklama ile kamuoyunun önüne çıkılmasını pek etik bir davranış olarak görmediğimi itiraf etmeliyim.

Diğer yandan, Türkiye'deki çetrefil sorunlar ve verili koşullar altında solun salt seçime endeksli bir parti kurma yarışına girmesinin de ülke gerçekleri ile pek bağdaşmadığını düşünüyorum. Eğer kangren olmuş ve toplumu ta ortasından bölen savaş ve şiddet sorununun çözülmesi, demokratikleşme, barış ve toplumsal adaletin sağlanacağı bir yola girmek için vesayet rejiminin aşılması gerektiği konusunda geniş bir mutabakat varsa, ki var, bunun salt seçimlerle olamayacağı, geniş bir toplumsal muhalefet hareketinin örülüp, egemen politikalara alternatif yaratılarak güçleri birleştirmenin zorunlu olduğu herhalde görülüyordur.

Böylesi bir durumda, halk kitlelerine dayanan, onların içinden çıkan demokratik ve gönüllü bir birliktelik yerine, »kanaat önderi olabilecek, sözü geçen insanlarla« halk kitlelerine oy sürüsü rolünü veren elitist ve seçimlere odaklanmış bir parti kurmaya soyunmak, yeni bir şey olmamakla birlikte, asıl niyetin ne olduğunu gösteriyor bence. Eh, aslolan niyetse eğer, gerisi lafügüzahtır.

RADİKALLİĞE DAVET

ÇATI PARTİSİ VE BÜYÜK DEMOKRATİK CUMHURİYET KOALİSYONU ÜZERİNE
27 HAZİRAN 2009

GİRİŞ

Çatı Partisi Girişimi, gönderdiği bir davet ile 27-28 Haziran 2009 tarihlerinde Ankara'da »Demokrasi İçin Birlik« başlığı altında bir toplantı yapılacağını ilân ederek, »ortak bir demokrasi mücadelesi geliştirme ihtiyacını« kendisine gündem edinen »çevre ve bireyleri« toplantıya katabilmek için çalışmaya başladığını açıkladı. Geçici Koordinasyon üyesi olmama rağmen, çalışmalara yeterince katılmamış olmanın ezikliğini yaşayan, böylesi bir siyaset aracının kurulması gereğine inanan bir birey olarak – maalesef toplantıya katılamayacağımdan – davet metnine uyararak, tartışmalara düşünsel bir katkıda bulunmak, bundan sonra atılacak adımlara da karınca kararınca destek vermeyi taahhüt etmek amacıyla bu yazıyı kaleme aldım.

Geçici Koordinasyon, yapılacak olan toplantının dört oturumunda sırası ile »Nasıl bir demokrasi«, »Nasıl bir demokratik birlik?«, »Nasıl bir parti yapılanması?« ve »Nasıl bir yol haritası?« sorularına yanıt aranmasını öneriyor. Toplantıda bu çerçevede yanıtların aranacağı tartışmaların, Çatı Partisi Girişimi Program ve Tüzük Komisyonu'nun hazırladığı yönlendirici metinde talep edildiği gibi, aynı zamanda Nasıl bir program? sorusuna da yanıt getirilmeye çalışılacağını varsayıp, görüşlerimi bu sorular etrafında toparlayarak, tartışmaya sunuyorum.

Çatı Partisi tartışmaları ve çalışmaları içerisinde herhangi bir örgüt, parti,

çevre, hareket veya bir akımı temsil etmiyorum. Sadece girişimi oluşturan bileşenler ile benzer kaygıları taşıyan, benzer umutları olan ve kendisini sosyalist olarak tanımlayan bir bireyim. Ayrıca şunu da belirtmeliyim: Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı değilim ve Avrupa'da yaşıyor olmamdan dolayı, Türkiye'de yasalara göre kurulacak olan bir siyasî partinin en fazla »hariçten gazel okuyan« misali, düşünsel katkı sunan bir sempatizanı, bazı işlerin yükünün altına omuz koyabilecek bir destekçisi olabilirim. Buna rağmen olası bir Çatı Partisi'nin birey olarak beni de doğrudan ilgilendirdiği düşüncesindeyim. Türkiye'deki politik, sosyal, kültürel, hatta ekonomik tüm gelişmelerin, Avrupa'daki biz Türkiye kökenlilerin gündelik yaşamını tüm şiddetiyle doğrudan etkilediği ve büyük bir olasılıkla uzun bir süre daha etkileyeceği bir durumda, Kürt Sorunu'nun barışçıl çözümü ve ülkenin demokratikleşme sürecine önemli katkılarda bulunacağına inandığım böylesi bir politik formasyonun oluşumuna, bizlerin buradaki politik ve sosyal mücadelelerimizin önünü açacağı umuduyla, özne olarak müdahil olmaya çalışmam, bu nedenle »eşyanın doğası gereği«dir.

Bu bilinç ve motivasyonla ve de üyesi olduğum DIE LINKE partisinin benzeri deneyimlerini paylaşmak amacıyla, Çatı Partisi düşüncesinin ifade edildiği günlerden bu yana, olanaklı olduğunca pratiğe yönelik görüş geliştirmeye çalışıyorum. Gerek Almanya'da yayımlanan *Yeni Özgür Politika* gazetesindeki »Çatı Partisi« başlıklı köşe yazılarımda, gerek bir polemik denemesi olarak kaleme aldığım »Çatıda cambazlar oynarsa« başlıklı makalemde, gerekse de çeşitli gazete, dergi ve internet sayfalarında yayınlanan söyleşi ve yazılarımda, geniş bir demokratik toplumsal muhalefet hareketinin ve böylesi ittifakı ifade eden bir siyaset aracı olarak Çatı Partisi'nin oluşturulmasının, günümüz koşullarında ne denli gerekli olduğunu savunmaya çalıştım. Bu yazıda yer alan görüşlerim, bugüne kadar paylaştığım görüşler ile doğrudan bağlantı içerisindedir.

Görüşlerimi, 27-28 Haziran toplantısının katılımcılarına ve yazımı gönder-

diğim çevre ve dostlarıma dört bölümde aktarmak istiyorum. Yazının başlığına atıfta bulunarak »radikallikten« neyi kast ettiğimi belirttikten sonra, I.Bölüm’de, daha çok telgraf stilinde, ülkedeki temel ihtilaf kaynakları ve toplumsal ayrışmalar üzerine olan düşüncelerimi paylaşmaktayım.

II.Bölüm’de ise, »Programatik Köşe Taşları« başlığı altında Geçici Koordinasyon’un sorduğu »Nasıl bir demokrasi?« sorusuna kendimce bir yanıt getirmeye çalışarak, Program ve Tüzük Komisyonu’nun yönlendirici metninde sorulan »Nasıl bir demokrasi mücadelesi?« sorusu kapsamında, programa yönelik görüşlerimi aktarmaktayım.

»Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu ve siyaset aracı Çatı Partisi« başlıklı III.Bölüm’de, Almanya’daki deneyimlerimden ve örneklerden hareketle »Nasıl bir parti yapılanması?« sorusu çerçevesinde öneriler geliştiriyor, hegemonik otorite olması ve savunduğu görüşleri yapılanmasının en küçük birimde dahi yaşatması gereken partinin nasıl oluşturulabileceğine dair önerilerimi sıralıyorum.

Ardından, son bölümde »Kilometre Taşları« başlığı altında izlenebilecek yol haritası ile ilgili önerilerimi sıraladım. Biz, Avrupa’da yaşayan Türkiye kökenlileri de doğrudan ilgilendirdiğinden, Çatı Partisi’nin neden Avrupa’da da örgütlenmesi ve nasıl bir çalışma yapması gerektiğine dair daha önce gönderdiğim önerileri de hatırlatmak istiyorum.

* * *

Şimdiye kadar yapılan tartışmalarda, Çatı Partisi Girişimini başlatan ana akım partilerinde ve çeşitli kesimlerin yaptıkları açıklamalar ve değerlendirmelerde, olası bir Çatı Partisi’nin »sosyal dokusunu«, her ne kadar »bilimsel bilgiyi üreten aydınların, yazarların, akademisyenler ile kentlerin kıyısına sürülmüş işçilerin, emekçilerin, yoksulların, mağdurların, dışlanmışların, yani tüm ezilenlerin« oluşturulacağı öngörülse de, partinin, geleneksel ve

marksist anlamda bir »sınıf partisi« veya bir »sosyalist parti« olmayacağı ve kendisini politik olarak genel anlamda geniş bir »cephe olmayan demokrasi cephesi« biçiminde konumlandırması gerektiği konusunda yaygın bir görüş birliği olduğu görülmektedir. Bu görüşe ben de büyük ölçüde katılıyorum ve geleneksel »sınıf partisi« bağlamında yöneltilen Çatı Partisi eleştirilerinin »yanlış adrese« gönderildiğini, tüm renkleriyle ve en geniş yelpazesi içerisinde Sol’un aslı görevlerinin Çatı Partisi’ne yıkılmasının doğru olmadığını düşünüyorum. Elbette bir sosyalist olarak, içinde yaşadığımız toplumsal ve iktisadi sistemin »tarihin sonu olmadığını«, nasıl tanımlanırsa tanımlansın, başka bir dünyanın olanaklı olduğunu ve bunun için de işçi sınıfına dayanan, sınıfın içinden doğan, olanaklı olan bu başka dünyayı kurma mücadelesini verecek bir partinin gerekli olduğuna inanıyorum. Ancak bu, Çatı Partisi’nin görevi değildir, yapısı gereği olamaz da. Bu nedenle tartışmalarda kullanılan terminolojinin ve politik söylemin, bahis konusu olan politik formasyona uygun konulmasının doğru olacağı inancındayım.

Kurulabilirse eğer, Çatı Partisi, dünyanın diğer bölgelerinden, bilhassa gelişmiş sanayi ülkelerinden çok farklı, çetrefilleşmiş, karmaşık ve aşırılaşmış sorunlar ile boğuşan, çelişkilerle dolu bir ülkenin, bir coğrafyanın partisi olacaktır. En temel görevlerinden birisinin barış ve demokratikleşme sürecinin taşıyıcısı ve itici gücü haline gelmeye çalışmak olduğuna inandığım Çatı Partisi bu nedenle kelimenin tam anlamıyla, yani sorunların köküne inen ve kökünden çözmeye uğraşan anlamında, radikal olmak zorundadır.

Ancak önerdiğim bu radikallik, genellikle erk sahiplerinin ve çıkar endekli yaygın medyanın »aşırılık, sekterlik, uyumsuzluk« olarak jurnallediği, kavramın içini boşaltarak, halka böyle olduğunu telkin etmeye çabaladığı bir »radikallik« değil şüphesiz. Önerdiğim radikallik, »yarının« nüvelerinin »bugünün« içinde olduğu bilinciyle, bugün ve burada sorunların çözümüne yönelen, gerçekçi, kısa vadede olanaklı olan çözümler geliştiren, en küçük hücrelerine kadar temsil edilen kesimlerin yaşamlarına dayanan ve koşullara

uygun siyaset üreten ve aynı zamanda »yarın« ile »bugün« arasında köprü kurarak, özlenen geleceğe ulaşmanın reel ve olanaklı olduğunu gösterip, yarının bugünden yaşanabileceğini kanıtlayarak, **sorunları kökünden çözmeye odaklanmış bir radikalliktir.**

Böylesi bir anlayış, karşı karşıya bulunulan sorunların üstesinden gelinebilmesi için **radikal reelpolitikayı** zorunlu kılmaktadır. Bu anlayışa dayanan bir siyaset, hem radikal, hem de reel olmalıdır. Yani radikalliği ve gerçekçiliği birbirlerine kopmaz bir biçimde bağlayan bir irade gereklidir. Bugün ve burada insanların yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, ülkenin içinde boğuştuğu sorunlar yumağının çözüm sürecinin başlatılması için geliştirilecek olan reelpolitika, demokratik bir cumhuriyeti hedefleyerek ve bu hedef için gerekli olan reformları gerçekleştirme amacıyla geniş toplumsal ittifaklar kurup, parlamenter mücadeleyi yerelden ülke çapına kadar her alanda parlamento dışı mücadele ile bağlantılı hale getirerek radikalleşmelidir.

Radikal reelpolitikanın temeli ise koşulların **radikal eleştirisidir.** Barışçıl, eşit haklı ve demokratik bir geleceğin önüne aşılmaz gibi görünen set çeken engeller ve bu engellerin üzerine kurulu olduğu egemen mülkiyet ve iktidar ilişkileri, bunların yarattıkları koşullar sorgulanmalıdır. Türkiye özelinde tek tipçi ulus anlayışını, buna dayanan devlet ve laiklik anlayışını ve her ikisini de egemenlik aracı olarak kullanan askerî vesayet rejimini aşmak için radikal eleştiri mekanizması, halkın anlayabileceği, ikna ve sonunda taraftar olabileceği biçimde işletilmelidir.

Ancak, koşulların radikal eleştirisine dayanarak geliştirilecek olan radikal reelpolitika, acımasız bir **radikal özeleştir**i olmadığı takdirde anlamsızlaşacaktır. Radikal özeleştiri öncelikle ortak siyasî aracın, yani Çatı Partisi ve oluşum sürecinin kendisine, durduğu noktaya, pratiğine ve elbetteki Çatı Partisi bileşenlerine yönelerek ifade edilmelidir. Hiç bir siyasî araç, hiç bir

oluşum betona dökülmüş değildir. Bir parti veya bir hareket hızla değişen günümüz dünyasının koşulları karşısında, yapılanmışlığı ve politikası dahil, kendisini her gün yeniden gözden geçirmeden, yenilemeden, dışarıdan gelecek eleştirilere açık olmadan, düzeltmeler yapmadan ve gerektiğinde tamamiyle farklı bir yapıya dönüşmeden, toplumsal değişim için yönlendirici olma iddiasını ayakta tutamaz. Temsil edildiği iddia edilen kesimlerin arasında ve bizzat bu kesimlere de yönelik radikal özeleştiri ile akıllı ve yürekleri kazanmak olanaklı olacaktır. Partiyi, politikanın bir aracı, aracı da kolektif ve kolaylaştırıcı yönetimin, aşağıdan yukarıya belirleyiciliğin, yukarıdan aşağı saydamlık ve paylaşımın, ortaklaşma ve çoğulculuğun, bilginin süzgeçten geçmeden dolaşımının sağlanmasının ve parti dışı toplumsal hareketlerin eleştiri ve katkısına açık olunmasının yansıması olarak olarak gören bir anlayış, böylesi bir politikanın garantörü olabilir.

Bunların önkoşulu ise **radikal demokrat** olunabilmesinde yatmaktadır. Kurulacak olan Çatı Partisi, önce kendi içerisinde en geniş, sınırsız, engelsiz demokrasiyi gerçekleştirmeli ve aynı zamanda da kurulduğu coğrafya ve ötesi için radikal demokrasiyi bayraklaştırmalıdır. Radikal reelpolitika, en önce bu politikayı yapanlardan başlayarak radikal bir demokratikleşme hedefliyorsa, esaslı bir değişim ve dönüşümün koşullarını yaratabilecektir. Tüm bu gerekçelerle reelpolitika, demokrasi, eleştiri ve özeleştiri bağlamında Çatı Partisi bileşenlerini radikalliğe davet ediyorum.

Berlin / Kassel, Haziran 2009

I.BÖLÜM

Üzerinde yaşadığımız yerküre iki büyük savaşın ve faşizmin vahşetinin acı deneyimlerine rağmen hâlen barıştan uzak, onca zenginliğe rağmen hâlen yoksul ve aç yüz milyonlarca insanın kaderine kayıtsız ve adaletsiz, savaşlar, sömürü, kitlesel göçler, ekolojik felaketler, baskı ve zulüm dolu bir dünya olmaya devam etmektedir. Ekonomik, malî ve sosyal krizlerin yükü altında

ezilen insanlık, küreselleşen malî piyasaların ve sermayenin hep daha fazla kâr mantığı ile tek tek ülkelerin ve bölgelerin derin buhranlara düşmesine neden olması, saldırı savaşları, işgaller, toplumsal parçalanmalar, etnik, dinsel ve cinsel ayırmacılık, gelecek güvencesizliği ve masif sosyal sorunlar karşısında, tüm insanî değerlerini yitirme tehlikesi ile karşı karşıyadır.

1970'li yıllardan bu yana mütemadiyen hızlandırılarak geliştiren ve bilhassa 1990'lı yıllardan itibaren küresel çapta uygulanmaya başlatılan ve düzensizleştirme, esnekleştirme ve özelleştirmeye dayalı iktisat politikaları, günümüzde sadece eşik ülkelerini ve azgelişmiş olan ülkeleri ekonomik ve politik bir batağın içine sokmakla kalmamış, aynı zamanda sanayileşmiş ülkelerde de toplumsal çelişkilerin barizleşmesine, görece refahın azalmasına, kitlese işsizliğin kronikleşmesine ve alışlagelmiş sosyal devlet yapılanmalarının yok edilmesine neden olmuştur. Hep daha fazla kâr anlayışı, sermaye, ürünler ve hizmetlerin önündeki sınırların kaldırılışı, doğal kaynakların daha sistematik bir biçimde sömürülmesi, tüketimin, nakliyat ve ulaşımın katlanarak artması, bir tarafta yaratılan zenginliklerin az sayıda elde yoğunlaşmasına yol açarken, diğer tarafta da ekolojik felaketleri körüklemektedir. Dünya nüfusunun küçük bir kesiminin dünya çapında yaratılan zenginliklerin büyük bir kısmını elinde tutması, Kuzey-Güney ve Batı-Doğu ihtilaflarını körüklemekte, etnik, dinsel ve kültürel farklılıkların toplumlar arası düşmanlıklara ve çatışmalara, hatta sivil halkın yaşamına mal olan şiddete neden olmaktadır. Yoksulluk, ekolojik felaketler, savaşlar, ihtilaflar, baskılar, etnik temizlikler ve salgın hastalıklar dünya çapında milyonlarca insanı göçe zorlamakta, bireysel ve kitlesel trajedilere yol açmaktadır; dünyanın sanayileşmiş merkezlerine doğru yönelen göç hareketleri ve farklı coğrafyalardaki iç göçler, erki elinde tutan politik güçlerin çıkarları doğrultusunda yerleşik nüfusun ksenofobik yaklaşımlarını, milliyetçiliği ve refah şovenizmini körüklemek için araç haline getirilmekte ve bu araç ırkçılığın her gün yeniden üretilmesine neden olmaktadır.

Devlet sosyalizmi deneyinin başarısızlıkla sonuçlanmasından sonra tek kutuplu hâle gelen dünya, başını ABD ve Çekirdek Avrupa egemenlerinin çektiği ve ulusaşırı tekeller ile malî sermayenin yönlendirdiği bir kesim tarafından yeniden biçimlendirilmeye çalışılmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu gibi uluslararası finans kurumları, hatta Birleşmiş Milletler Örgütü, »Yeni Dünya Düzeni« olarak adlandırılan ve dünyanın en ücra köşesine kadar yaşamın her alanını özel sermaye birikiminin ve kâr mantığının boyunduruğu altına sokmayı hedefleyen bu yeni biçimlendirmenin araçları haline getirilmişlerdir.

Hammadde ve enerji kaynaklarına doyumuz bir açlık çeken Batı'lı sanayileşmiş ülkeler, bilhassa 1990'lı yıllarda ve özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra, dış ve güvenlik politikalarını daha da militaristleştirerek, ulusaşırı tekeller ve sanayileşmiş ülkeler lehine düzensizleştirme, esnekleştirme ve özelleştirmeye dayalı iktisat ve malî politikalarını küresel çapta hakim kılmak, dünya piyasaları ile hammadde ve enerji kaynaklarına engelsiz ulaşımalarını güvence altına alma hedeflerine yönlendirmişlerdir.

Gerek ABD'nin sözde »teröre karşı savaş«, gerekse de 2000 yılında karar altına alınan »Lizbon Stratejisi« ile AB'nin militaristleşen »Güvenlik ve Savunma Politikası« dünya çapında saldırı savaşlarının, işgallerin, BM Hukuku'nun çiğnenmesinin ve şiddetin yaygınlaşmasına neden olmakta, başta NATO üyesi ülkeler olmak üzere, tüm dünyada silahlanma giderlerinin artmasına yol açmaktadır. Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü SIPRI'nin verilerine göre sadece 2008 yılında dünya çapında silahlanmaya harcanan para miktarı 1,5 trilyon ABD Doları'nı bulmaktadır. İnsan başına 217 ABD Doları harcama anlamına gelen bu meblağ, silahlanma harcamalarının 1999'dan bu yana yüzde 45 arttığını kanıtlamaktadır. Hammadde ve enerji kaynaklarının bulunduğu coğrafyaların, bir tarafta ABD ve AB başta olmak üzere Batı'nın sanayileşmiş ülkelerinin, diğer tarafta da küresel ekonomiye bir enerji devi olarak müdahale etmeye çalışan

Rusya ile devasa ekonomik büyüme gerçekleştiren ve bu nedenle enerji gereksinimi had safhaya çıkan Çin'in etki alanları içerisinde sokulma çabaları, şimdilik bölgesel çapta sürdürülen çatışmaların ve savaşların, küresel bir savaşa dönüşme tehlikesini içinde barındırmaktadır.

Yenilenemeyen fosil kaynaklar üzerine olan rekabet, peşi sıra yeni savaşları ve şiddeti getirmektedir. Derinleşen iktisat, enerji ve iklim krizleri, tıpta ve teknolojiye elde edilen bütün yeniliklere rağmen, dünya çapında yeni felaketlere yol açmakta, geniş alanların çölleşmesine neden olmakta ve milyarlarca insanın yeterli gıdaya, suya, konuta, sağlık hizmetlerine, öğrenim ve sosyal güvenceye ulaşmasını engellemektedir. BMÖ'nün sayılarına göre, dünya çapında 1 milyar insan günde sadece 1 Avro ile geçinmek zorundadır ve 700 milyon insan açlık çekmektedir. Her 6 saniyede 1 çocuğun açlık, hastalık veya savaştan dolayı ölüyor olması, böylesi bir dünya düzeninin insana düşman olduğunu fecî bir biçimde kanıtlamaktadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDEKİ TEMEL İHTİLAFLAR KAYNAKLARI

Balkanları, Hazer Denizi havzasının Doğu'su dahil Kafkasları ve Ortadoğu'yu içeren bölge, hammadde ve enerji kaynakları üzerindeki hakimiyet arayışları ve egemen güçler arası rekabet çekişmeleri nedeniyle, özel bir önem taşımaktadır. İnsanlığın çeşitli kültürlerinin ortaya çıktığı bölge, bir felaket üçgeni gibi yüzyıllardır konumundan kaynaklanan kanlı ihtilaf-lara sahne olmaktadır. Diğer tarafta ise, gene tarihsel gelişimi ve farklı din ve kültürlerin binlerce yıldır komşu olarak yaşaması gerçeğinden hareketle, bölgenin, halkların ortak ve barışçıl bir geleceği birlikte kurabilme potansiyelini de taşıdığı görülmelidir. Böylesi bir potansiyelin filizlenebilmesinin önündeki temel engellerin, dünyadaki egemen güçlerin, bölgedeki egemenlerle işbirliği içerisinde yürüttükleri politikaların ve halklar arasına ekilen düşmanlık tohumlarının olduğu aşikârdır.

Türkiye Cumhuriyeti, gelişimine göre bir refah ve barış coğrafyası olabilecek, ancak bugünkü koşullar altında daha çok bir felaket üçgenini andıran

bölgenin tam merkezindedir. Ülke güncel gelişmelere göre, var olan (Tiflis-Bakü-Ceyhan hattı) ve planlanan (Nabucco, Blue Stream, South Stream gibi) boru hatları sayesinde, enerji nakliyat yolları ağının ortasında durmakta ve bu nedenle Batı ülkelerinin (İsrail dahil) enerji tedariki için son derece önemli bir konum kazanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, jeostratejik, jeopolitik ve jeoekonomik nedenlerden dolayı, egemen güçler için hammadde ve enerji kaynakları rekabetinde yaşamsal öneme sahip olan bir ülke haline gelmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'ndeki karar vericilerin ve karar verici kesimler ile olan ilişkileri üzerinden doğrudan nemalanan özel sermaye çevrelerinin, bilhassa büyük tekellerin, ülkenin stratejik konumunu kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaya çalıştıkları bariz bir biçimde görülmektedir. Özellikle son 25 yıl içerisinde Silahlı Kuvvetler'in »modernizasyonu«, operatif yetenekleri ve »vuruş gücü« için yapılan devasa harcamalar, karar altına alınan stratejik konumlanışın askerî açıdan korunmasının amaçlandığını göstermektedir.

Bugüne bakıldığında, ülkenin bu rotayı sıkı bir biçimde takip etmekte olduğu görülebilir. Bir tarafta ABD ve İsrail ile girişilen stratejik ortaklık, AB ile süren ilişkilerin aldığı yeni biçimler, bu çerçevede Nabucco boru hattı projesi ile Çekirdek Avrupa'nın enerji tedarikini, Rusya'yı ekarte ederek sağlama çalışmasına çıkılan destek, ama diğer tarafta da Blue Stream ve İsrail'e doğru yönelen South Stream boru hatları projesiyle Rusya ve değişik biçimlerde İran ile aranan partnerlikler, her ne kadar bağımsız bir dış politika veya enerji ve iktisat politikaları uygulanıyormuş görüngüsünü verse de, özünde hammadde ve enerji kaynaklarının olduğu coğrafyaların yeni biçimlendirilişinden pay alma ve küçük ortak olma çabalarından başka bir şey değildir. Askerî gücünü ülkenin en önemli ihracat ürünü haline getirmek, bölge halklarına kan kusturan bir politikanın ortağı olmak, ekonomik ve malî açıdan doğrudan ABD ve AB'ne bağımlı, NATO üyesi ve yakın komşuları ile çeşitli ihtilafları olan Türkiye Cumhuriyeti gibi bir ülke için vahim bir

durum ve bölge bütünü açısından ciddi tehlikeler içeren bir konumlanıştır. Saldırganlığa ve yayılcı bir anlayışa yol açması muhtemel böylesi bir dış ve güvenlik politikası anlayışı, ülkenin temel ihtilaf kaynaklarından birisidir.

Temel ihtilaf kaynaklarından birisidir, çünkü böylesi tehlikeli bir politikanın uygulanabilmesinin en temel garantörü, ülkenin her alanda askerî ve sivil bürokrasinin vesayeti altında olmasıdır. Vesayet ve böylesi bir politika hem birbirlerini gerekli kılmakta, hem de karşılıklı olarak birbirlerini güçlendirmekte, yeniden birbirlerini üretmektedirler. Vesayet yürürlükteki Anayasa ve uygulanmakta olan yasalarla kurumsallaştırılmıştır. Hâlen yürürlükte olan Anayasa'nın, 12 Eylül 1980 askerî cuntası tarafından silah zoruyla kabul ettirilen bir metin olması, Türkiye Cumhuriyeti'nde demokratik bir rejimin olmadığını en önemli kanıtıdır.

Genel seçimlerin, yerel seçimlerin yapılıyor, sivil bir iktidarın kuruluyor olması, askerî vesayet rejiminin belirleyici olmadığını göstergesi değildir. Yaşamın her alanı, muğlak bir biçimde tanımlanan ve akla gelebilecek her şeyi içeren bir »millî güvenlik« anlayışını ilgilendirdiği iddia edilerek, Kuvvetler Ayrılığı İlkesine aykırı bir biçimde ve halkın her türlü demokratik kontrolünden uzak olarak, askerî ve sivil bürokrasinin keyfî, çıkar yönelimli ve baskıcı egemenliği altına alınmıştır. Demokrasinin, göstermelik te olsa, bir çok ülkede egemenliği »halkın egemenliği« diye tanımlayarak ifade edilmesine rağmen, Türkiye Cumhuriyeti'nde »egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir« ilkesiyle, soyut bir »millet« kavramı kullanılarak, gerçek egemenlik Anayasa, yasalar ve içtüzüklerle vesayet rejimine bırakılmıştır.

Halkın oylarıyla seçilmiş vekillerin kıyafetlerinin dahi tek tip olmasına ses çıkarmayan sivil politik güçler, iktidarı ve muhalefetin büyük bir kısmı ile, demokratik işleyişlerin gereğini yerine getirmek ve kendi iradelerinin de önünde engel olan vesayeti aşmak yerine, ortaklaşma ile ülke üzerindeki egemenlikten pay alma anlayışını koruya gelmişlerdir. Bu açıdan bakıldığın-

da, günümüzdeki AKP iktidarını ve TBMM'ndeki CHP ve MHP muhalefeti ni vesayet rejimi madalyonunun sivil tarafı olarak nitelendirmek doğru olacaktır. AKP, TBMM'ndeki çoğunluğuna rağmen Bakanlar Kurulu kararıyla dahi atabileceği en basit demokratik adımları atmamakta, muhalefet ise, milliyetçi ve şoven bir söylem ile sadece AKP'nin yerine geçmeyi amaçlamaktadır. Her iki taraf ta, demokratik hukuk ve sosyal devleti olmanın en temel gereklerini yerine getirmekten, Kuvvetler Ayrılığı İlkesi'nin demokratik bir biçimde uygulanmasının sağlanmasından ve vesayet rejiminin aşılması için adım atmaktan, dar çıkarları için feragat etmektedirler. **Sorunları kangren olmuş ülkenin demokratikleşmesinin önünde engel teşkil eden askerî vesayet rejimi, Türkiye'deki temel ihtilaf kaynaklarından birisidir.**

Vesayeti, Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana sürekli kılan, soyut bir »millet« ya da »ulus« kavramına dayanan tek tipçi ulus anlayışdır. Vesayet rejimi, bu anlayışı var olmasının en önemli gerekçesi olarak görmekte ve her fırsatta »ulus adına« ve »millî güvenliği« tesis etme iddiasıyla politik, kültürel, toplumsal ve iktisadî yaşama doğrudan müdahale etmektedir. Tek tipçi ulus anlayışı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulu olduğu Anadolu ve Mezopotamya coğrafyasını ve bu coğrafyada yerleşik halkları milliyetçi, inkarcı ve asimilasyoncu bir hegemonya altına zorlamaktadır.

Bu anlayış ve zora dayalı devlet yönetimi, hiç bir sorunun çözümünde başarılı olamadığı gibi, milliyetçi, inkarcı ve asimilasyoncu hegemonyaya karşı başkaldırıların ve kanlı ihtilafların bir Cumhuriyet geleneği hâline gelmesine neden olmuştur. Cumhuriyet tarihi, karar vericilerin, politik ve iktisadî imtiyazlarının devamını sağlamak için ısrarla zora dayalı çözüm yollarına başvurmaları nedeniyle, hep aynı filmin usandırıcı biçimde tekrarlandığı bir sinema salonuna benzemektedir. »Ulus«a ait görülmeyen yerleşik halk unsurları, en başta Kürt halkı olmak üzere, Ermeni, Rum, Süryani halkları ve niceleri, sürekli olarak »düşman« muamelesine tabi tutulmuş, Anadolu ve Mezopotamya'nın zengin kültürü ve kimlikleri yok edilmeye uğraşmış,

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan insanlar hem birbirlerine, hem de komşu ülkelerin halklarına düşman yapılmaya çalışılmıştır.

Vesayet rejiminin egemenlik aracı haline getirdiği tek tipçi ulus anlayışı, ülke içerisindeki güvenliği sağlamak ve en basit devlet yönetimini güvence altına almak bakımından da başarısız olmuş, insanî açıdan tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştır. Vesayet rejimi, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının can ve mal güvenliğini korumaktan aciz kalmış, tek tipçi ulus anlayışı ve buna dayanan yöntemlerle onbinlerce yurttaşın yaşamına mal olan, ülkenin kaynaklarını heba eden sonuçlara yol açmıştır. Seksen yıl boyunca »asayiş sorunu« olarak telkin edilmeye çalışılan sorunların gerçek nedenleri bilinçli olarak örtbas edilmiş, başkaldırıların askerî yöntemlerle, kan ile, zorunlu göçler ile çözülemeyeceği, aksine Kürt Özgürlük Hareketi ile çeyrek asırdır süren ihtilafın kanıtladığı gibi, savaşta ve şiddet politikalarında ısrar etmenin, sorunları hep yeniden ve çoğaltarak ürettiği gerçeği, karar vericiler tarafından kabul görmemiştir, kabul görmemektedir. Bu gerçeğin karar vericiler tarafından kabul edilmemesi, vesayet rejiminin egemenliğini devam ettirmek için savaşı ve şiddet politikalarını kullandığını kanıtlamaktadır. Ülkeyi militarist şiddet sarmalına sokan, toplumsal travmaları derinleştiren ve tüm diğer sorunların çözümünün önünde bir engel olarak duran en güncel sorun olarak tek tipçi ulus anlayışı, Türkiye'nin temel ihtilaf kaynaklarından birisidir.

Tek tipçi ulus anlayışı, »aydınlanma« gerekçesiyle bir diğer egemenlik aracı, özünde Avrupa modernliğinin temel kurucu taşı olan sekülerizm ile hiç bir bağı olmayan ve vicdan özgürlüğünü paternalist baskı altında tutan bir »statükocu laiklik« anlayışını beraberinde getirmektedir. Anadolu ve Mezopotamya coğrafyasındaki farklı inançları dışlayarak, statükoyu, yani tek tipçi ulus anlayışına dayanan vesayeti, tek merkezden belirlenen ve gerektiğinde tek tip Cuma vaazları ile toplumsal yaşama müdahale aracı haline getirilen bir inanç yorumu ile korumaya yarayan böylesi bir anlayış, »laik«

olduklarını iddia eden karar vericilerin İslam'ın Sünnî yorumunu kendi egemenlik çıkarları çerçevesinde belirlemelerini sağlamaktadır.

Statükocu laiklik bunun ötesinde, zorunlu din dersleri ile çocuklardan başlayıp, toplumu tek tip bir inanç korsesi içine sıkıştırarak, kontrol altına almaya ve aynı zamanda modern yaşam tarzını seçmiş toplumsal katmanlar, farklı inançlar ve toplumsal çoğunluğu oluşturan Sünnî mezhebi mensubu insanlar arasına nifak sokmaya çalışarak toplumu bölmeye ve sonunda da vesayet rejimini kurtarıcı olarak göstermeye yaramaktadır. Anadolu ve Mezopotamya coğrafyasında yerleşik ve başta Aleviler olmak üzere, farklı inanç grupları ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nin doğrudan etki alanındaki bir devlet kurumu olan Diyanet İşleri Başkanlığı üzerinden Sünnî çoğunluğa tek tip ulus ve tek tip inanç üniforması giydirilmekte, örneğin Rum Ortodoks Kilisesi'nde olduğu gibi Müslüman olmayan inanç gruplarına »içimizdeki düşman« muamelesi gösterilmektedir.

Statükocu laiklik, diğer taraftan vesayet rejimi ile iktidarı paylaşmaya çalışan ve İslam'ı siyasetlerine referans gösteren politik güçler tarafından da çıkar amaçlı olarak kullanılmaktadır. Bu güçlerin başında, bir koalisyon olduğu belli olan AKP ve AKP Hükümeti'ne yakın duran bazı örgütlenmeler gelmektedir. Statükocu laikliği, yaşam biçimine ve inançlarına devletin karışması olarak algılayan Sünnî çoğunluğun hassasiyetlerini ustaca kullanarak hükümet olan AKP, toplumsal kamplamalara yol açan »laiklik karşıtı« söylemine rağmen, tek tipçi ulus ve tek tipçi inanç anlayışlarını koruyarak, yeniden üretmekte ve referans aldığı iddia ettiği İslam'ı, ekonomik çıkarların, yeni mülkiyet ve iktidar ilişkilerinin bir aracı olarak kullanmaktadır. Statükocu laiklik, Cumhuriyet tarihinde farklı inançların yan yana ve çoğunluk-azınlık ilişkisi içerisinde var olmalarının yarattığı sorunların hiç birisini çözememiş, aksine bu sorunların daha da derinleşmesine, hatta zaman zaman kanlı çatışmaların meydana gelmesine neden olmuştur. Statükocu laiklik, Türkiye'nin temel ihtilaf kaynaklarından birisidir.

Gelişmiş sanayi ülkelerine olan bağımlılığından hiç bir zaman kurtulamayan Türkiye Cumhuriyeti, dünya genelinde Şili ile birlikte, neoliberal iktisat politikalarını askerî şiddet yardımıyla uygulamaya başlayan ilk iki ülkeden biri olma ünvanına sahiptir. 12 Eylül 1980 askerî darbesi, sadece temel hak ve özgürlükleri yıkmakla ve ülke genelini bir mezar sessizliğine sokmakla kalmamış, aynı zamanda Türkiye'yi düzensizleştirme, esnekleştirme ve özelleştirmeyi temel alan iktisat ve malî politikaların hoyratça uygulandığı bir laboratuvar haline getirmiştir. 12 Eylül 1980 sonrasında, bugüne kadar işbaşına geçen istisnasız bütün hükümetler, bağımlılığı artırarak sürdüren aynı iktisat ve malî politikalarını devam ettirmişler, bütçe konsolidasyonu veya »darboğaz« veyahut »krizi« aşma bahaneleriyle, halkın geniş kesimlerinin aleyhine ülkenin kaynaklarını, kamuya ait teşekkülleri özelleştirilmiş, kentlisi ve köylüsüyle çalışanların zaten az olan sosyal haklarını sürekli budamış ve ülke ekonomisini küreselleşen malî piyasaların boyunduruğu altına sokmuşlardır.

Bugün de aynı politikalar hızlandırılarak AKP Hükümeti'nce devam ettirilmekte, kamu kaynaklarıyla hükümete yakın çevreler zenginleştirilmekte ve üretime dayanmayan gelirler üzerinden özel sermaye birikimi teşvik edilmektedir. Başta eğitim-öğrenim, sağlık hizmetleri, sosyal güvenlik ve su olmak üzere, halkın geniş kesimleri için yaşamsal önem taşıyan temel kamu hizmetleri ticarileştirilmekte, askerî ve sivil bürokrasinin ekonomik imtiyazları korunmakta, halkın satın alma gücü kredi kartları ve benzeri tedbirlerle borçlandırma üzerinden sunî bir seviyede tutulmakta, büyük tekellere ve alışveriş merkezleri zincirlerine öncelik verilerek esnaf ve zanaatkârlar ile küçük ve orta ölçekli işletmeler darboğaza sokulmaktadır. Spekülasyonları teşvik eden malî ve para politikalarının yanısıra, tarım ve hayvancılık sanayileştirilerek, yerli ve ulusaşırı tekellerin ellerine terk edilmektedir. 500 milyar ABD Doları'nı aşan borçlanma, bağımsız iktisat ve malî politikalar yapma olanağını yok etmekte ve Dünya Bankası veya Uluslararası Para Fonu gibi kurumların, şimdiki kadar sorunları derinleştirmekten başka bir işe yaramayan dayatmalarının boyunduruğu altında kalınmasına neden olmaktadır.

Türkiye, kronik kitlesel işsizliği, kayıt dışı ekonomisi, yaygın düşük ücretler ve uzun çalışma süreleri, düşük yan giderler ve tekellere yarayan teşvik politikalarıyla ucuz işgücü cenneti haline gelmiş, zenginler ve yoksullar arasındaki uçurum daha da derinleşmiş ve tekeller lehine yürütülen politikalarla ekonomik ve malî krizlerin yükü halkın sırtına yüklenmiştir. Buna karşın meslek örgütleri ve sendikal hareketin önüne yasal engeller çıkarılmakta, toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde ortaya çıkan işveren-sendika ihtilaflarına güvenlik güçleri ve jandarmanın tek yanlı olarak karışmasıyla, kozmetik rütuştan ileri gitmeyen yasa değişiklikleri ile çalışanlara verilmiş olan hakların kullanılması dahi engellenmektedir. **Sosyal adaletsizlik, kitlesel işsizlik, yaygınlaşan yoksulluk ve ekonomik bağımlılık anlamını taşıyan neoliberal iktisat politikası, Türkiye'nin temel ihtilaf kaynaklarından bir diğeridir.**

Bu kaynaklardan beslenen ihtilaflar ülkenin geleceğini karartmakta, çelişkilerini derinleştirmekte, halkın özgürlük, barış, eşitlik, demokrasi ve refah içerisindeki yaşamının önünde engel teşkil etmektedirler.

TOPLUMSAL AYRIŞMALAR

Ülkenin temel ihtilafları, bölgesel gelişme farklılıkları ve toplumsal ayrışmaların da etkisiyle, sorunların katmerleşerek artmasına neden olmaktadır. İhtilafları ve yarattıkları sorunları aşmak isteyen her siyasî hareket, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki toplumun farklı ve çelişkili yapısını dikkate almak, çözüm önerilerini buna göre geliştirmek zorundadır.

Öncelikle görülmesi gereken bir gerçek, Cumhuriyet'in kurulmasıyla başladığı iddia edilen »aydınlanmanın« modern bir toplumu kuramadığı, aksine yukarıdan aşağı dikte edilen ve toplumun geniş kesimlerinin bugüne kadar içine sindiremediği bir imtiyazlılık modernitesi olduğudur. Üretim ilişkilerinin çarpık gelişmesi ve devlet eliyle özel sermaye birikiminin teşvik edilmesi bir yana, ulus devlet hukuku ile modernite öncesi cemaat hu-

kukunun yanyana var olabilmesi, bunun en bariz kanıtıdır. Adalet sarayları önlerinde işlenen cinayetler, alacaklıların hukuk yoluna başvurmak yerine kriminal yollardan arayışlara girmeleri, Anayasa Mahkemesi dahil mahkeme kararları üzerinde politik ve bürokratik baskı oluşturulması, halkın da, elitlerin de hukukun üstünlüğü ilkesine güvenmediklerini göstermektedir. Bu ciddi ve aşılması zor bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir.

Bununla birlikte dikkate alınması gereken bir diğer gerçek, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan toplumun, insanların birbirlerine düşman kesilmelerine yol açacak derecede ayrışma yaşamakta olduğudur. En son 29 Mart 2009 tarihinde yapılan yerel seçimlerin sonuçlarını gösteren haritadan da okunabileceği gibi, toplum iki ayrışma çizgisinde üç ana kesime ayrılmaktadır.

İlk iki ana kesimi »Laik-antilaik« çatışması çerçevesindeki toplumsal ayrışma çizgisinde görmek olanaklıdır. Çizginin bir tarafında modern yaşam tarzını sürdüren kentli kesimler durmaktadır. Kendilerini modern ve laik olarak tanımlayan bu kesimlerin, sadece orta katmanlardan oluştuğu söylemez. Aksine, Aleviler gibi çeşitli inanç gruplarının da yer aldığı bu kesim içerisinde sayıları hiç te küçümsenemeyek düzeyde olan çalışanlar ve yoksul kesimler de yer almaktadır. Bu kesim, yaşam tarzının ciddi bir tehdit altında olduğuna inanmaktadır. Vesayet rejiminin statükocu laikliği ve tek tipçi ulus anlayışını kullanarak yarattığı korku ortamı, bu kesim üzerinde müthiş etki bırakmakta, bu kesimde yer alan insanları, aslında kendi çıkarlarına da ters düşmesine rağmen, örneğin »köktendincilik ve bölünme tehlikesine karşı ordu müdahale etmelidir« anlayışına yakınlaştırmakta, bu anlayışın militan bir savunucusu olmalarını sağlamaktadır. Modern yaşam tarzının tehlikede olduğuna inanan bu kesimlerin korkuları ve kaygıları dikkate alınmalıdır.

Ayrışma çizgisinin diğer tarafında ise, laikliği gene kendi yaşam ve inanç biçimi üzerindeki paternalist bir baskı aracı olarak algılayan ve çoğunluğunu

yoksul kesimlerin oluşturduğu muhafazakâr ve Sünnî mezhebine mensup büyük bir kesim yer almaktadır. Bu kesimin, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde toplumsal çoğunluğu oluşturduğu gene son yerel seçimlerin sonuçlarına bakılarak söylenebilir. AKP ve politik İslam olarak da nitelendirilebilecek bazı yapılanmalar gibi güçler, bu kesimin, kendisini yukarıdan aşağıya bir baskı aracı olarak ifade ettiğini ve geleneklerine, tarihlerine ve yaşam tarzlarına daha çok uyan cemaat hukukunu geriye ittiğine inandıkları ulus devlet hukukuna karşı çıkışlarını, yeni mülkiyet ve iktidar ilişkilerini kurmak, tam anlamıyla yönetimden pay almak için kullanmakta ve manipule etmektedirler. AKP hükümetinin işbaşına gelmesinden bu yana muhafazakâr sermaye sahipleri arasında başdöndürücü hızda ortaya çıkan zenginleşme bunun kanıtıdır. Muhafazakâr yoksul kesimler, çalışanlar ve orta katmanlar ise bu zenginleşmenin dışında tutulmalarına rağmen, alternatifsizlik ve statükocu laiklik nedeniyle, kendi çıkarlarına ters düşen bir biçimde vesayet rejiminin sivil kanadını desteklemektedirler. Muhafazakâr çoğunluğun içinde bulunduğu bu durum dikkate alınmalıdır.

»Laik-antilaik« çatışması çerçevesinde tuhaf bir tezat ortaya çıkmıştır. Modern yaşam tarzını sürdüren kesimler, temsili parlamentarizm, temel hak ve özgürlüklerin sağlanması gibi savunmaları gereken değerler yerine, vesayet rejiminin devamını, hatta Silahlı Kuvvetlerin doğrudan yaşama müdahale etmesini savunur durumdayken, muhafazakâr kesimler, hem alışla geldikleri yaşam biçimi ile cemaat hukukunun devamını sağlamak, hem de iktidardan pay alabilmek, yeni mülkiyet ve iktidar ilişkilerini kurabilmek için çıkar yolu temsili parlamentarizmde görmektedirler. Bu tezatın temelinde vesayet rejiminin egemenlik araçları olan tek tipçi ulus anlayışı ve statükocu laiklik yatmaktadır.

Toplumun ortasından geçen ve Çatı Partisi Girişimi Program ve Tüzük Komisyonu'nun yönlendirici metninde de »sorunların sorunu« olarak tanımlanan »Kürt Sorunu« ikinci ve toplumu bir daha birleşmemek üzere

kanlı bir biçimde parçalama potansiyeli taşıyan ayrışma çizgisidir. Aslında tek tipçi ulus anlayışının ve seksen yılı aşkın bir süredir devam eden milliyetçi, inkârcı ve asimilasyoncu politikaların bir sonucu olarak oluşan Kürt Ulusal Hareketi'ni ve taleplerini »Kürt Sorunu« olarak tanımlamak, ülke gerçeklerine uymayan bir tanımlamadır. Sorun Kürtler veya Türkler değil, ayrışmayı derinleştiren tek tipçi ulus anlayışı ve milliyetçi, inkârcı, asimilasyoncu ve zora dayalı politikaları var oluşunun gerekçesi olarak sürdüren askerî vesayet rejimidir.

Ayrışma çizgisinin bir tarafında, verili koşullar altında artık yaşamak istemeyen, duygusal olarak diğer kesimlerden bir kopuş yaşayan ve son derece politize olmuş Kürt halkı dururken, çizginin diğer tarafında, »laik-antilaik« ayrışmasının anında arka plana kaydığı, milliyetçi-şoven yaklaşımların belirleyici olduğu ve Kürt halkına karşı açık düşmanlıkların belirginleştiği bir birleşme ortaya çıkmaktadır.

Araya kan girmiştir. Çeyrek asırdır tüm şiddetiyle devam eden bu ihtilaf, yol açtığı sonuçlar, ortaya çıkan can ve mal kaybı, yarattığı toplumsal parçalanma ve neden olduğu bireysel ve kitlesel trajediler açısından dünya genelinde emsalsizdir. Bunda muhakkak ki Kürt halkının dört farklı ulusal devlet sınırları içerisinde yaşamak zorunda bırakılmış olması ve bölgenin özel durumunun payı da önemlidir.

Bu toplumsal ayrışma, ülkenin tüm diğer sorunlarının üzerinde ve hepsini belirler durumdadır. Bu ayrışma, son dönemlerdeki »açılım« girişimlerine, Kürt halkının temsilcilerinin muhatap alınması olasılığına rağmen, hâlen ülkeyi sosyal, politik ve kültürel, hatta ekonomik olarak içerisinden bir daha çıkılamayacak olan bir cehennem ateşine sokacak bir tehlikeyi içerisinde barındırmakta ve bölgeyi, tek bir kıvılcımla yangın yerine dönüştürebilecek bir barut fıçısı olmaya devam etmektedir. Bu toplumsal ayrışmanın aşılması için harekete geçmek, vicdan sahibi her insan, demokratikleşmeyi öncelle-

yen, eşitlik, adalet ve barış özlemini çeken her kesim için günümüzün en acil görevi olarak algılanmalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki toplumun yaşadığı ayrışmalar, farklı yaşam tasarıları, egemen mülkiyet ve iktidar ilişkileri, farklı sosyal, iktisadî, kültürel, etnik, inançsal ve cinsel yönelimler, arayışlar, çelişkiler üzerine kuruludur. Toplumsal ayrışmaların aşılması, tek tipçi bir toplum anlayışını değil, bütün farklılıkların eşit haklı, adil ve özgürlükçü çoğulculuğunu, çeşitliliğin bütünlüğünü ve gönüllü bir demokratik birliği esas aldığı, şu anki ayrışmaların yol açtığı sorunların çözülmesi yönünde adımlar atılmasını sağlayacaktır.

II.BÖLÜM PROGRAMATİK KÖŞE TAŞLARI

Böylesi temel ihtilaf kaynaklarına, bu kaynaklardan beslenen çetrefil sorunlara ve ayrışmalar yaşayan karmaşık bir toplumsal yapıya sahip olan Türkiye Cumhuriyeti'nde »nasıl bir demokrasi?« ve »nasıl bir demokrasi mücadelesi?« sorularına verilecek olan yanıtlar, demokrasiyi kendini hep yenileyen bir demokratikleşme süreci olarak gören bir anlayış çerçevesinde, en başta bu ihtilaf kaynaklarını kurutmaya yarayan çözüm önerilerini içermeli ve karşı karşıya olunan dünya, bölge ve ülke gerçekleri bağlamında, sürdürülebilir bir demokratikleşme hedeflemelidirler. Bu demokratikleşme, halk adına değil, halk kitlelerinin doğrudan katılımı, halk kitlelerinin doğrudan kontrolü, farklı kesimlerin eşit haklı, özgürlükçü ve gönüllü birlikteliği ile barışçıl ve adaletli bir geleceği kurma süreci olarak algılanmalıdır.

Böylesi bir demokratikleşme, barış ve adalet sürecini başlatabilmek için, verili koşulların sonuçlarının tüm mağdurlarının, gayri memnunların, farklı yaşam tasarılarını gerçekleştirmek isteyen insanların ve tek tek bireylerin buluşacağı, birlikte ortak paydalarını belirleyecekleri, bu ortak paydalar için ortak adımları koordine edecekleri, ortak iradenin de gönüllü birlikteliğin niteliğini belirleyeceği bir katılımcı, paylaşımcı koalisyonla gerek vardır. Bir

»Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu« olarak tanımlanabilecek bu gönüllü birliktelik, Demokratikleşme-Barış-Adalet başlıkları altında, demokratikleşme, barış ve adalet sürecinin programatik köşe taşları üzerinde anlaşarak, »nasıl bir demokrasi?» sorusunun geniş halk kitlelerinin katılımıyla yanıtlarını aramalıdır. Programatik köşe taşları, bir program olarak değil, gönüllü birlikteliğin ortak paydalarının birlikte ortaya çıkarılmasının, Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu'nun dayanacağı temelin oluşturulmasının ve alternatif bir siyaset aracının belirlenmesinin genel bir çerçevesi olarak algılanmalıdır. Programatik Köşe Taşları, Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu'nu oluşturacak farklı kesimlere ve halk kitlelerine, bu koalisyonun amaç ve hedeflerini birlikte oluşturma teklifi olarak deklare edilmelidir.

DEMOKRATİKLEŞME

Demokratikleşme süreci, en başta tek tipçi ulus anlayışının, statükocu laikliğin ve vesayet rejiminin reddi üzerine kurulu olduğunda başarılı olabileceği bir rotaya oturtulabilir. Bunun içinse geniş bir toplumsal mutabakatın sağlanmasına çalışılmalıdır. Toplumsal mutabakat da yeni bir toplumsal sözleşme ile taçlandırılmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti'ndeki farklı politik ve toplumsal kesimlerin, 12 Eylül askerî cunta anayasasının değiştirilmesi konusunda büyük ölçüde hemfikir oldukları görülmektedir. Bu nedenle bir »*Demokratik Cumhuriyet Anayasası*«nın aşağıdan yukarıya, tüm toplumsal kesimleri içeren bir tartışma süreci sonunda hazırlanıp, halk oylaması ile kabul edilmesi için adımlar atılmalıdır. Programatik Köşe Taşları bunun da temel çerçevesini oluşturabilir.

Demokratikleşme süreci açısından Programatik Köşe Taşları'nda ulaşılması arzulanan hedefler olarak şu taleplerin ifade edilmesi kanımca gereklidir:

Biz, ülke sınırları içerisinde yaşayan her bireyi, bireylerin kendilerini hangi etnik ve inanç sıfatlarıyla tanımlamalarından, cinselliklerinden ve yaşam bi-

çimlerinden bağımsız, eşit haklı yurttaş olarak kabul edeceği; ulusal, dilsel ve inançsal farklılıkları koruyan ve güçlendiren; bireyin özgürleşmesi ve refahını, herkesin özgürleşme ve refahının önkoşulu haline getiren; en geniş vicdan, düşünce ve basın özgürlüğünü garanti altına alan ve bu nedenle kendisini herhangi bir etnik veya inanç sıfatıyla tanımlamayan, aksine kurulu olduğu Anadolu-Mezopotamya bölgesine atıfta bulunup, bu coğrafyadaki yerleşik halkları ve inançları bütünsel olarak içeren bir anlayışla tanımlayan ve cinsiyetler ile cinsel yönelimler arası eşitliğin garantörü olan, demokratik bir cumhuriyet oluşturulmasını istiyoruz.

Biz, eşitliği, adaleti ve özgürlüğü temel alan; Diyanet İşleri Başkanlığı'nı lağv ederek, tüm inanç farklılıklarına devlet ve hükümet kurumlarının eşit mesafede davranacağı, devlet ve hükümetlerin hiç bir inanç grubuna imtiyaz tanımayacağı, inançlar ile malî, politik ve idarî hiç bir bağın olmayacağı; inanç ve yaşam biçimleri üzerinde olası her türlü baskının demokratik hukuk devleti ilkesi çerçevesinde engelleneceği, inanç farklılıkları ile kültürel mirasın korunacağı demokratik ve özgürlükçü bir laikliğin sağlanmasını istiyoruz.

Biz, demokrasilerin olmazsa olmaz koşulu olan Kuvvetler Ayrılığı İlkesi'nin engelsiz ve önkoşulsuz olarak uygulanmasını; askerî ve sivil bürokrasinin demokratik kontrol altına alınmasını; yasaların ve devlet idaresinin her koşulda yurttaşların temel hak ve özgürlüklerini koruma ilkesinin boyunduruğu altında olmasını; hukukun ve demokratik hukuk devleti önceliğinin yaşamın her alanında geçerli olması için geniş bir toplumsal tartışma başlatılmasını ve bunu güvence altına alacak olan yasal adımların atılmasını; silahlı kuvvetlerin tam anlamıyla bir demokratik parlamento ordusu haline getirilerek, savunma haricinde başka hiç bir amaca hizmet etmemesini ve güvenlik güçlerinin halk polisi esaslarına göre yeniden yapılandırılmasını, paramiliter tüm yapıların ve gizli servislerin dağıtılmasını istiyoruz.

Biz, egemenlik kayıtsız şartsız halkındır ilkesi çerçevesinde temsili demokrasinin demokratikleştirilmesini, seçim barajlarının ülke genelinde ve her düzeyde sifra indirilmesini ve parlamento ile tek tek parlamenterlerin kontrol haklarının genişletilmesini, her düzeyde saydamlığın ve demokratik kontrolün sağlanmasını; halkın, her düzeyde halk oylamaları üzerinden önemli bütün kararlara katılım hakkının sağlanması ve korunmasını; seçenlerin, seçilenleri geri çağırma hakkı ilkesinin geçerlilik kazanmasını ve yüksek düzeydeki memurların, valilerin, kaymakamların, hakim ve savcılarının seçimle işbaşına getirilmelerini istiyoruz.

Biz, ülkenin farklı bölgelerindeki eşitsiz gelişimin aşılması, farklılıkların çoğulculuğu içerisinde bölgelerin sosyokültürel dokusunun korunup geliştirilmesi hedefi ile yerel yönetimlerin güçlendirilmesini; merkezî idarenin, yerel yönetimlerin kendi sorumluluk alanlarında sadece destek veren ve yerel yönetimler arasındaki dayanışma, işbirliği ve deneyim paylaşımı ağını koordine eden bir konuma indirgenmesini; doğrudan ve katılımcı demokrasinin gerçekleştirilmesi için yerel yönetimlerin ve idarelerin işbirliği içerisinde olacakları yerel yurttaşlar meclislerinin oluşturulmasını; yerleşim ve sanayi bölgelerinin planlanması, planların uygulanması ve idaresinde saydamlık ve demokratik kontrolün sağlanması için yurttaşlar meclislerine hak ve yetkilerin verilmesini ve yerel yönetimlerin görevlerini yerine getirebilmeleri için devlet bütçesindeki paylarının artırılarak adil, gereksinime uygun bir biçimde ve dayanışmacı bir anlayışla dağıtılmasını istiyoruz.

BARIŞ

Bariş, sadece halkların bir arzusu değil, aynı zamanda garanti altına alınıp, korunması gereken bir kolektif ve bireysel hak olarak algılanmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nde geçerliliğinden şüphe duyulmadığı iddia edilen »Yurtta sulh, cihanda sulh« sloganı, tüm devlet ve hükümet kurum ve kuruluşları ile tüm politik ve toplumsal yapılanmaları yönlendirecek bir anayasal yaptırım haline dönüştürülerek, içi doldurulmalı, ülke içerisinde, bölgede

ve dünya çapında barışın sağlanması için uğraş vermek, devlet ve toplum görevi haline getirilmelidir. Bunun için en başta milliyetçi, inkârcı, asimilasyoncu ve yayılmacı politikalar reddedilmeli, toplumsal kesimler arasında yakınlaşma ve barışma adımları teşvik edilmelidir.

Bariş süreci açısından atılması gereken adımlar ve ulaşılması arzulanan hedefler Programatik Köşe Taşları'nda şu taleplerle ifade edilebilir:

Biz, çeyrek asırdır süren ve onbinlerce insanımızın yaşamına mal olan ihtilafı ebediyen bitirecek onurlu, adil ve kalıcı bir barışı sağlayabilmek için, silah ve şiddete dayalı her türlü adımın durdurulmasını; güvenlik gerekçesiyle gerçekleştirilen tüm operasyonların sonlandırılıp, ordunun ülke savunmasını garanti altına alacak noktaya çekilmesini; inkârcı ve asimilasyoncu tüm tedbirlerden vazgeçileceğinin inandırıcı bir biçimde ilân edilmesini ve Kürt halkının kendi özgür iradesiyle belirlediği temsilcilerin, hâlen tutuklu olup olmamalarından bağımsız, muhatap alınarak, Kürt Özgürlük Hareketi'nin silahları bırakacağı koşulların oluşturulacağı adımların atılmasını istiyoruz.

Biz, toplumsal çoğunluk arasında bugüne kadar kışkırtılarak teşvik edilmiş düşmanlıklar ile savaş, şiddet politikaları ve tek tipçi ulus anlayışı nedeniyle Kürt halkı arasında yaşanmakta olan duygusal kopuşun aşılması için toplumsal grupların yakınlaşma ve barışma süreçlerinin desteklenmesini, barışın gerçekleştirilmesi için atılacak olan adımlara halk kitlelerinin katılımının sağlanmasını; alınacak tüm kararların ve atılacak tüm adımların saydam bir süreç içerisinde herkesin görüp, anlayabileceği ve sonunda ikna olup, destekleyebileceği bir biçimde gerçekleştirilmesini; barışçıl bir resosyalizasyon için tüm politik tutukluların önkoşulsuz serbest bırakılmalarını ve ceza hukuku infaz sisteminin demokratikleştirilmesini; toplumsal grupların gönüllü ve barışçıl birlikteliği için gerekli olan bütün adımların atılmasını istiyoruz.

Biz, geleceği barışçıl bir biçimde kurabilmek ve barışı gelecekte de garanti altına alabilmek için, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan tüm

toplumsal kesimlerin kendi tarihleriyle hesaplaşabilmelerini ve halkların ortak tarihi birlikte yazabilmelerini olanaklı hale getirecek koşulların yaratılmasını; geçmişteki karar vericilerin resmen ardılı olan günümüzün siyaseti, devleti ve bürokrasisi içerisindeki karar vericilerin bugüne kadar yaşanmış olan büyük acı ve felaketlerin mağdurlarından özür dileyerek, tarihsel sorumluluk ve hesaplaşmanın başlamasının önünü açmalarını istiyoruz.

Biz, coğrafyamızda yaşayan insanların demokratik, gönüllü ve barışçıl birlikteliğini gerçekleştirmek için, herkese kendi ana dilinde eğitim, öğrenim ve basın-yayın haklarının sağlanmasını; yöre ve bölgelere göre kamusal hizmetlerin çok dillilik esasına göre örgütlenmesini; ülke çapında ortak dil ile birlikte çok dilliliğin her alanda teşvik edilmesini; komşu ülkelerle birlikte ortak coğrafyanın ortak tarihî kültürel mirasına sahip çıkmak ve korumak için bilateral ve multilateral antlaşmalarla adımlar atılmasını ve ortak coğrafyada yaşayan tüm halkların ve inanç gruplarının gönüllü kardeşleşmelerini teşvik eden bir politika uygulanmasını istiyoruz.

Biz, ülke içinde ve bölgemizde militarizmin ve savaşların son bulması, komşu ülkeler arası ilişkilerde ve dış politikada barışın esas alınması için, komşu ülkeler ile olan ilişkilerin saldırgan, yayılmacı ve tehdit edici söylemlerden arındırılıp, karşılıklı güven verici adımların atılması için ön ayak olunmasını; ülkenin jeostratejik konumunun, bölge üzerinde yürütülen egemenlik elde etme çabalarına alet edilmeyip, bölgede barışın kalıcı hâle getirilmesini sağlayacak adımların lehine kullanılmasını; ABD ve İsrail ile sürdürülen stratejik ortaklığın fesh edilip, yerine tüm bölge ülkeleri ile birlikte barış için stratejik ortaklıklar aranmasını; yayılmacı saldırganlığa alet olmamak için NATO'dan çıkılmasını; Kıbrıs dahil, yurtdışına göreve gönderilmiş ordu birliklerinin hemen geri çekilmesini ve bölgemizdeki komşular ve diğer ülkelerle karşılıklı olarak adil, barışçıl ve bölge bütünü için refahı teşvik edici sosyal, kültürel, iktisadî ve politik işbirliğinin aranmasını istiyoruz.

Biz, ülkenin uluslararası kurumlarda ve ilişkilerde güçlü, saygın ve itibar edilen bir barış tarafı olabilmesi için, BMÖ'nün demokratik reformunun ve uluslararası hukukun önceliğinin savunulmasını; Karadeniz, Ege Denizi ve Akdeniz'in birer barış denizi olabilmesi için teşvik edici politikalar uygulanmasını; ülke içerisindeki tüm yabancı üslerin kapatılmasını; sürmekte olan savaşlara ve işgallere hiç bir şekilde lojistik, maddî ve askerî destek verilmemesini; komşu ülkelerle barışı teşvik eden resmî ve sosyal dialogların başlatılması için ön ayak olunmasını; yayılmacı saldırı savaşlarının, hammadde ve enerji kaynakları üzerinde egemen olmak için yürütülen tüm siyasî ve askerî tedbirlerin tel'in edilmesini ve küresel çapta barışı savunan ülkelerle işbirliğinin aranıp güçlendirilmesini; yoksul ülkelerin sorunlarının çözümünde dayanışmacı bir anlayışla destek olunmasını ve küresel sorunların aşılması için uluslararası işbirliğinin geliştirilmesini istiyoruz.

Biz, »Yurtta sulh, cihanda sulh« söyleminin gerçek anlamda içinin doldurulması için, savunma bütçelerinin azaltılarak, barışı teşvik eden ve olası ihtilafları başlamadan bertaraf etmeye yarayan bir savunma politikasının hizmetine konulmasını; silahlı kuvvetlerin, salt savunma amaçlı bir ordu haline gelmesi için küçültülmesini ve silahsızlanmanın teşvik edilmesini; silahlı kuvvetler yönetiminin Kuvvetler Ayrılığı İlkesi'ne göre hükümete sorumlu olmasını ve şu anki biçimiyle Millî Güvenlik Kurulu'nun lağv edilip, yerine demokratik ve parlamenter kontrol altında olan bir Savunma ve Güvenlik Koordinasyonu'nun yerleştirilmesini; silahlı kuvvetler yönetiminin elindeki ekonomik ve malî imtiyazların geri alınıp, profesyonel asker ve subayların sosyal güvenlik sistemine prim ödeyerek entegre edilmelerini ve OYAK'na ait özel şirket ve holding yapılarının kamusallaştırılarak kamuyararına iktisat etmelerinin sağlanmasını ve askerî-sınai kompleksin meşru demokratik kurumların kontrolü altına alınmasını; okullardaki militarist derslerin kaldırılarak, toplumun militarizmden arındırılması için adımlar atılmasını; zorunlu askerliğin kaldırılmasını ve vicdanî red hakkı dahil olmak üzere, isteyen askerlik görevini kamuyararlı işlerde, eğitim,

sağlık ve sosyal yardımlaşma alanlarında yerine getirebilmelerinin olanaklı olmasını; ordu mensuplarının haklarını, rütbe eşitliği çerçevesinde sendikal örgütlenmeyle savunabilmelerinin ve »üniformalı yurttaşlar« olarak politik katılım haklarının güvence altında olmasını istiyoruz.

ADALET

Bir toplumun geniş kesimleri adil bir düzen içerisinde yaşadıklarından şüphe duyuyor, zengin ile yoksul kesimler arasındaki uçurum giderek derinleşiyor, tam gün çalışılmasına rağmen yoksulluk sınırından kurtulamıyor, kitlesel işsizlik, yaygınlaşan yoksulluk, düşük yaşam standartı, bölgeler arasında bariz refah farklılıkları devam ediyor ve sosyal hak gaspı, vergi adaletsizliği, yolsuzluklar, meşruiyeti olmayan imtiyazlar, yerli ve yabancı tekellere yarayan uygulamalar, istihdam yasaları ve ekonomik tedbirlerle tek yanlı olarak küçük bir azınlığın zenginleştirilmesi sürüyorsa, o zaman o ülkede ne demokrasi, ne de barış kalıcı olarak sürdürülebilir. Bu nedenle hep en zayıfın perspektifinden hareketle, toplumsal adalet ve refahın sağlanması, halk yararına iktisat edilmesi ve insanların çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmeyi hedefleyen bir sosyal devlet, anayasal zorunluluk haline getirilmelidir.

Programatik Köşe Taşları'nda, demokratikleşme ve barışı tamamlayacak olan adalet sürecine yönelik hedefler şu taleplerle ifade edilebilir:

Biz, ülke iktisatının halkın geniş kesimlerinin yararına olması, tam istihdamın teşvik edilmesi ve bölgesel gelişme farklılıklarının aşılıp, ülke genelinde refahın sağlanması için, iktisatın demokratik kontrol altına alınmasını; özel banka sektörünün kamusallaştırılıp, mali sektörün kamu kontrolü altında toplum yararına ve istihdamı teşvik edecek şekilde işlemlerini; yerli ve yabancı tekeller yerine, esnaf ve zanaatkârları, küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesini temel alan bir teşvik programının uygulanmasını; kayıt dışı ekonominin vergi adaletinin sağlanması üzerinden geriye püskür-

tülmesini; kamu bütçelerinden öncelikle eğitim-öğrenim, sağlık hizmetleri, konut, kitle ulaşımı, alt yapı teşvikleri, sosyal güvenlik, yoksullukla mücadele, bölgesel gelişme farklılıklarının aşılması, toplum ve iktisatın ekolojik yönelimi, kamu yararlı hizmetler ve bilginin toplumsallaşması alanlarında geleceğe yönelik yatırımların yapılmasını ve eğitim-öğrenim, sağlık, su, elektrik, doğalgaz gibi temel gereksinimleri karşılayan hizmetlerin özelleştirilmelerine son verilip, tekrar kamusallaştırılmalarını ve toprak reformu ile tarımdaki sanayileşmenin engellenip, köylülüğün teşvik edilmesini, tarım-kredi kooperatiflerinin demokratikleştirilmesini, ekolojik tarıma öncelik verilmesini, kentler, kasabalar ve köylerde eşit yaşam koşullarının yaratılması için kamu yatırımlarının yönlendirilmesini istiyoruz.

Biz, gelirlerin ve varlıkların adil bir biçimde dağılımının sağlanması için, spekülasyonların yasaklanmasını; zenginlerin ve büyük varlıklılar ile tekel-lerin aleyhine adımlarla vergi adaletinin sağlanmasını ve dolaysız vergilerin dar gelirlilerin lehine değiştirilmesini; yasal asgarî ücretin yoksulluk sınırının üstüne çekilerek, ülke içindeki gelirler ortalamasının yüzde 60'ına yükseltilmesini; çalışma süreleri ve koşullarının en az ILO-standartlarına göre iyileştirilip, bu standartların sürekli yükseltilmesini; çocuk işçiliğinin yasaklanmasını; meslek eğitiminin standartlaştırılıp, teşvik edilerek, çırak haklarının koruma altına alınmasını; eşit işe eşit ücret ilkesi çerçevesinde, kadınlara uygulanan ücret ayırimcılığının sona erdirilmesini ve kadınların yeniden üretimdeki rolleri göz önünde tutularak, ev içi ve bakım emeklerinin en azından sosyal güvence altına alınmasını; bilhassa kamu alanında sözleşmeli işlerin sınırlandırılarak, çalışılmış olan her saatin sosyal sigorta kapsamına alınmasını; çalışanların sendikal örgütlenme haklarının güvence altında olması için, sendikal örgütlenme önündeki tüm engellerin kaldırılmasını, ülke çapında toplu iş sözleşmesi zorunluluğunun getirilmesini, çalışanların özellikle büyük işletmelerde kararlara katılımlarının sağlanmasını, işçi haklarının korunması ve politik baskı araçlarının sağlanması için grev ve genel grev haklarının güvence altına alınmasını istiyoruz.

Biz, ülkenin her yöre ve bölgesinde fırsat eşitliğinin, eşit yaşam ve çalışma koşullarının ve refah dengesinin sağlanması için, dayanışmacı bir ekonominin teşvik edilmesini, tarımda, sanayide ve hizmetler alanında çalışanların kooperatifsel birlikliklerinin sağlanmasını; bölgeler arasındaki gelişme farklılıklarının aşılması için ekonomik tedbirler alınmasını, bu adımların demokratikleştirilerek bölge planlamasına yurttaşların, meslek birliklerinin, sendikaların ve odaların katılımının sağlanmasını; yerel yönetimlerin ve benzer koşullar altında olan yörelerin birbirlerini dayanışmacı anlayışla desteklemeleri, sorunlarının çözümünde ortak adımlar atabilmelerinin merkezî ülke idaresi tarafından teşvik edilmesini; başta boşaltılan köyler olmak üzere, az gelişmiş olan bölgelerin gelişiminin sağlanması için sosyoe-kolojik yeniden yapılanma programlarının planlanıp uygulanmasını; iç göç nedeniyle ortaya çıkan sorunların üstesinden gelinebilmesi için istihdam ve yatırım politikalarında göç veren bölgelere öncelik tanınmasını ve kültürel ve tarihsel dokunun korunup, altyapı yatırımlarıyla yurtiçi ve yurtdışı turizm olanaklarının güçlendirilip, bölge ekonomisine ve istihdamına katkıda bulunmasının sağlanmasını istiyoruz.

Biz, sadaka kültürü yerine, dayanışmacı bir sosyal devlet anlayışı ile insan onuruna uygun bir yaşam sürdürülebilmesi için, sosyal güvenlik sistemlerinin esaslı bir biçimde reformunun gerçekleştirilmesini; her düzeyde eğitime, öğrenime, sağlık hizmetlerine, kültüre ve bilgiye ücretsiz, ülke çapında eşit ve kaliteli bir biçimde ulaşımın sağlanmasını; sosyal hakların anayasada garanti altına alınmasını; cinsel yönelim ve yaşam biçimi çeşitliliğinin yasal ve toplumsal olarak tanınması, cinsiyetler arası eşitliğin ve cinsiyet demokrasisinin bütün yaşam alanlarında gerçekleştirilmesi için adımlar atılmasını; gelirine ve bulunduğu bölgeye bakılmaksızın, herkesin kültüre ve sanata eşit, kaliteli ve engelsiz ulaşımının güvence altına alınmasını; kronik hastalar ile engeli olan insanların toplumsal, kültürel, politik ve ekonomik yaşama engelsiz erişebilmelerinin anayasal bir hak haline gelmesini ve yoksulluğun sürdürülebilir bir biçimde engellenmesi için, toplumsal dayanış-

ma anlayışı çerçevesinde ortalama yaşam standardını olanaklı hale getiren emeklilik aylıklarının ve gereksinime uygun, önkoşulsuz sosyal yardımın güvence altına alınmasını istiyoruz.

Demokratikleşme, barış ve adalet sürecini temel alan Programatik Köşe Taşları, »nasıl bir demokrasi?« sorusuna verilecek yanıtı temel olmakla birlikte, geniş toplumsal kesimlerin tartışmasına açılarak, Programatik Köşe Taşları'nda ifade edilen hedeflere ulaşmak için her politika alanında somut olarak nelerin yapılabileceği detaylandırılmalıdır.

III.BÖLÜM

BÜYÜK DEMOKRATİK CUMHURİYET KOALİSYONU VE SİYASET ARACI ÇATI PARTİSİ

Verili koşullar, yani antidemokratik bir anayasa, vesayet rejimi, tek tipçi ulus anlayışı ile statükocu laikliğin temel oluşturduğu milliyetçi, şoven, inkârcı bir politik iklim, savaş, şiddet, ekonomik kriz ve toplumsal parçalanmışlık koşulları altında egemen politikanın alternatiflerini yaratma arayışları bizleri bugünkü noktaya getirdi. Farklı muhalif güçler bugüne kadar ne tek başlarına, ne de salt seçimler için oluşturulan dönemsel ve noktasal birlikliklerle alternatif ve geniş kesimleri kucaklayabilen, gerçek bir değişim ve dönüşümü tetikleyebilecek bir siyaset aracını oluşturamamışlardır. Böylesi bir siyaset aracına büyük bir toplumsal gereksinim duyulmasına rağmen, ortaklaşmaya yönelik güçlü bir ivme ortaya çıkarılamamıştır. Bunun çeşitli nedenleri vardır ve ortak payda arayanlar olarak bunların bilincindeyiz.

Bugün ise, uzun süreden beri devam eden Çati Partisi tartışmaları sonucunda yeni bir umudun doğduğunu görmekteyiz. 27/28 Haziran Ankara »Demokrasi için birlik« toplantısı, ortaklaşmaya doğru yeni bir adımın atılmasını sağlayabilirse, bu umutların, kapanmakta olan bir zaman penceresi içerisinde ete ve kemiğe bürünmesini olanaklı hale getirebilir. Ancak ortaklaşmaya yönelik adımlar salt alışıl gelmiş bir »siyasî parti« kapsamında sonuçlanacaksa, yetersiz olacaktır. Halbuki Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratikleştirilmesi, temel ihtilaf kaynaklarının kurutulması, en temel

sorunlarının çözüm sürecinin başlatılabilmesi ve toplumsal ayrışmaların gönüllü bir birliğe dönüştürülebilmesi için, sıradan bir partiden daha fazlasına, köklü bir dönüşüm sürecine gereksinim var. Bu açıdan Çatı Partisi Program ve Tüzük Komisyonu'nun yönlendirici metninde sorulan »Nasıl bir demokratik birlik?» ve »Nasıl bir parti yapılanması?» sorularına iki açıdan, yani egemen politikanın alternatifini yaratacak olan bir »siyaset aracı« ve toplumsal realiteleri dikkate alan, şimdiye kadar birbirinin zıddı olarak gösterilen/görülen kesimlerin bir araya gelişlerini sağlayarak ezber bozan, demokrasi, barış ve sosyal adaleti bir bütün olarak gören ve insanların yaşam ve çalışma koşullarının bugün ve burada iyileştirilmesini temel aracı haline getiren bir »toplumsal hareket« açısından yanıt verilmelidir.

Her iki soruya verilmesi gereken yanıtı, geniş kesimleri demokratikleşme-barış-adalet başlıkları altında bir araya getirecek olan »Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu« ve bu koalisyonun siyaset aracı olan, alışılmış parti paradigmasının ötesinde oluşturulacak Çatı Partisi verecektir. Yani asıl yanıtlar, oluşum, değişim, dönüşüm süreci içerisinde hep yeniden verilmek zorunda olacaktır.

Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki temel ihtilaflarından kaynaklanan sorunlarının mağdurlarının, gayrî memnunların, kısacası verili koşullardan rahatsız olan tüm toplumsal kesimlerin, farklılıkları yaşatan, çoğulculuğu ve çeşitliliği demokratikleşme, barış ve adalet hedefli verilecek ortak mücadelenin zenginliği ve gücü olarak gören ve arzulanan demokratik bir toplumu bugünden yaşamayı ve yaşatmayı kendine amaç edinen demokratik ve gönüllü ittifakı olmalıdır. Koalisyon, hem halk kitlelerinin katılımıyla altı doldurulacak olan Programatik Köşe Taşları çerçevesinde siyasete ve yaşama müdahale etmeli, hem de geniş bir »sosyal hareketler ağı« kurup, bizzat bir toplumsal hareket olarak davranarak, herkesin yeteneğine göre, herkese gereksinimi kadar dayanışmayı temel alan toplumsal yardımlaşmayı yaşama geçirmelidir. Eleştirilen koşullar,

olması gereken, arzulanan bir toplumsal yaşam tarzının önüne set çekse de, yasal sınırlar zorlanarak bu yaşam tarzı gerçekleştirilebilir. Bunun için oluşturulacak koalisyon, her sosyal alanda, her değişim ve dönüşüm gerektiren alanda var olan ve kurulması gereken yardımlaşma kuruluşlarını, sosyal hareketleri, barış hareketini, çevre hareketini, küreselleşme ve kapitalizm karşıtlarını, cinsel yönelimleri nedeniyle ayırımcılığa uğrayanların örgütlenmelerini, farklı kadın hareketlerini, öğrenci ve gençlik örgütlenmelerini, emek örgütlerini, inanç kurumlarını, insan hakları örgütlenmelerini, farklı ulusal ve bölgesel örgütlenmeleri, özcesi yaşamın her alanında faaliyet gösteren, toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı gerçekleştiren, teşvik eden ve halkın gündelik sorunlarına tercüman olan tüm hareket, kurum ve kuruluşları ortak paydalarda yanyana getirmeyi hedefleyen gönüllü birlikteliğe dönüşmelidir.

Oluşturulacak koalisyon, sadece ülke içerisinde değil, aynı zamanda bölgeye ve uluslararası alana yönelik bir barışma ve kardeşleşme diyalogunun da başlatıcısı olmalıdır. Öncelikle bölgemizdeki komşu ülkelerin toplumsal güçleri, sosyal hareketleri, emek güçleri, inanç grupları ve etnik yapılanmaları ile ilişkilere geçilmesi; bölgenin »felaket üçgeni« olma özelliğini aşım, barışın ve refahın bir coğrafyası için halkların ortaklaşa mücadele ve dayanışmasının temellerini kurmak için adımlar atmalıdır. Oluşturulacak olan koalisyon, arzuladığı barışçıl ve karşılıklı dostluk ilişkilerine dayalı olan bir dış politikanın aşağıdan yukarıya doğru yaşam bulmasını, halkların kendi geçmişleri ile hesaplaşıp, tarihi yeniden ve birlikte yazmalarının koşullarının hazırlanmasını amaç edinen bir gönüllü birliktelik olmalıdır.

Böylesi bir gönüllü birliktelik siyasete müdahalenin biçim ve araçlarını da belirleyecektir. Bir kere milliyetçi-şoven sarmalı tersine çevirmek, toplumsal parçalanmanın yaralarını sarmak, toplum kesimlerinin barışmasını sağlamak ve demokratik ve eşit haklı barışçıl bir geleceğin ilk adımlarını atmak, geçici bir örgütlenmenin üstesinden gelebileceği bir iş değildir.

Demokratikleşme, barış ve adalet süreci uzun soluklu, halk kitleleri ile birlikte, onların doğrudan etkisi altında ve halkın karar mekanizmalarına doğrudan katıldığı bir örgütlenmeyi zorunlu kılmaktadır.

İkincisi, koalisyonun, şimdiye kadarki Çatı Partisi Girişimi'nin bileşenlerinin bir araya gelerek kurulmasından sonra, genişlemesi, gerçek anlamda bir Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu olabilmesi için, bileşenlerin üzerinde mutabakat sağlamaları gereken çerçevenin, yani Programatik Köşe Taşlarının doğrudan halkın görüşlerine açılması gereklidir. Bunun içinse örgütlü veya örgütsüz farklı kesimlerin, grupların, siyasî partilerin ve tek tek bireylerin, doğrudan ve katılımcı demokrasi, eşit haklı birliktelik anlayışı temelinde yerel, bölgesel ve ülke düzeyinde »Yurttaşlar Meclisleri« kurulmalıdır. Bu meclisler, oluşturulacak koalisyonun programatik taleplerini, siyasetini ve temel ilkelerini belirleyecek mutabakatı sağlamalıdır. Yurttaşlar meclisleri, her düzeyde katılımcı/paylaşımçı demokrasinin, saydamlığın, demokratik kontrolün, eşitlik ve özgürlüğün yaşatıldığı, her türlü hiyerarşinin yok sayıldığı, kolektif çalışmanın esas alındığı, seçenlerin, seçilenleri geriye çağırma ilkesinin yaşam bulduğu ve halkın egemenliğinin gerçekleştiği alanlar olmak zorundadırlar. Camiide, cem evlerinde, kilise veya sinagoglarda; sokakta, mahallede, köylerde, semtler ve kentlerde; fabrikalar ve okullarda, farklı yer ve düzeylerde, halkın olduğu her yerde böylesi meclislerin kurulup, demokratikleşme-barış-adalet süreci başlatılmalıdır.

Böylece koalisyonun siyaset aracını Yurttaşlar Meclisleri ve üzerinde mutabakat sağlanan Programatik Köşe Taşları belirleyecektir. Mevcut Siyasî Partiler Yasası'nın dayattığı antidemokratik şablonlara rağmen demokrat, şeffaf, üye olsun-olmasın, geniş kesimlerin karar alma süreçlerini takip edebileceği ve bu süreçlere katılabileceği, açık, hiyerarşilerden uzak bir »parti« yapılanması olanaklıdır. Yasal sınırları her defasında zorlayan, kararlarında, uyguladığı siyasette, söyleminde ve parti içi yaşamında koalisyonun ilkelerine ve yönelimine bağlı olan bir parti kurulmalıdır.

Siyasî Partiler Yasası'nın öngördüğü biçimde ve ülke çapında il, ilçe ve belde örgütleri kurmak için yasal olarak gerekli olan asgarî sayıda kurucu üye ile böylesi bir parti kurulabilir. Parti, koalisyonun bir siyaset aracı olacağından ve siyaseti asıl belirleyen koalisyonu oluşturanlar olacağından, kimin parti üyesi, kimin başkan veya yönetici sıfatı taşıdığı hiç önemli olmayacaktır. Yani parti tam anlamıyla halkın içinden çıkan iradeyi temsil eden ve halka ait olan bir parti olmalıdır. Parti, kuruluşunda bu ilkeyi deklare etmelidir.

Ancak siyaset aracının da inandırıcı olabilmesi için partinin üye bileşiminde, en başta her düzeyde cinsiyetler eşitliğinin gerçekleştirilmesi, yani üyelerin ve yöneticilerin yarısının kadın, yarısının da erkek olması ve koalisyonu oluşturan farklı kesimlerin kendi tespit edecekleri bireylerle temsili güvence altına alınmalıdır.

Parti örgütlenmeleri, oluşturulacak Yurttaşlar Meclisleri üzerine kurulu olmalıdır. Her düzeydeki Yurttaşlar Meclisi il, ilçe ve belde örgütleri için yasal açıdan gerekli olan asgarî kurucu üyeyi kendileri belirlemeli, partinin kurultaylarına gönderilecek delegelerin, yönetim organlarında görev almak isteyenlerin, yerel veya ülke düzeyinde parlamenter çalışmalara katılmak, aday olmak isteyenlerin hepsi tek tek Yurttaşlar Meclisleri üzerinden halkın oyu ile tespit edilmelidirler.

Yasal şablonlara uyan, ama çeşitli biçimlerde birliktelik kültürünü yaratıp yaşatan, salt parti üyelerinin değil, Yurttaşlar Meclisleri üzerinden kitlelerin ve bağımsız aydınların eleştiri ve kontrolüne açık, katılımcı demokrasiyi esas alan, her an ve her yerde hesap vermeye hazır yönetici – daha doğrusu kolaylaştırıcı – kadroları olan, her düzeyde cinsiyet eşitliğini kabul edip yerine getiren, lider kültü yerine kollektif koordinasyonu ve lokomotif olabilecek aktörleri tercih eden, mücadeleciler, hedeflerinde kararlı ve karar mekanizmalarında mutabakat ahlâkını benimseyen bir parti yapılanması en başta aktörlerin birbirlerine karşılıklı güvenini ve halk kitlelerinin sağduyusuna

olan güveni gerektirmektedir. Bu güven hem ortak paydalar etrafında yürütülen gönüllü çalışma içerisinde, hem de halkın içinde ve halk kitleleri ile beraber belirlenen ilkeler temelinde oluşturulacaktır.

Parti, belediye meclisleri, belediye başkanlıkları veya TBMM’indeki milletvekillerinin parlamenter çalışmalarını, koalisyonun her düzeyde yürüttüğü parlamento dışı mücadele ile birleştiren; parlamento kürsülerini, komisyonları ve yasal her türlü kurumu olanaklı olduğunca halkın denetimine açan; koalisyonu oluşturan kesim ve bireylerin iradesinin taşıyıcısı olan kolaylaştırıcı bir araç olarak algılanmalı, yapılanmalı ve çalışmalıdır.

Bunun içinse kurulacak parti ilk başta alışlagelmiş »parti paradigmalarından« ve iktidar ilişkilerinden arındırılmalıdır. Eski alışkanlıkları terk etmek, kanaat önderleri veya »öncülerin« yönlendirmesi olmaksızın, aşağıdan yukarıya olan katılımcılığı gerçekleştirmek elbette kolay olmayacaktır. Ancak mutabakatla belirlenmiş olan amaç, hedef ve ilkelere uyan, her an ve her yerde halk kitlelerine dayanan, toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı gerçekleştiren, hedeflediklerini bugün ve burada yaşama geçiren, inandırıcı, tutarlı, özgürlükçü, eşitlikçi, mücadelecı, demokratik ve gönüllü birliklik anlayışı üzerine kurulu olan bir siyaset aracı ve onun taşıyıcısı Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu, sadece demokratikleşme, barış ve adalet sürecini Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde başlatmakla kalmayacak, aynı zamanda bölgemizdeki halklara örnek teşkil edecek bir dönüşüm sürecinin kıvılcımı olabilecektir. Çatı Partisi Girişimini oluşturan bileşenlerin bu sorumluluğu üstlenmeleri ve bu sorumluluktan çıkan görevleri yerine getirmek için harekete geçmeleri, günümüz koşullarında tarihsel bir ödev haline gelmiştir.

III.BÖLÜM KİLOMETRE TAŞLARI

27/28 Haziran 2009 Ankara toplantısı yeni bir başlangıç olarak kabul edilmeli ve katılımcılar, ülkenin temel ihtilaf kaynakları, sorunları ve olası Programatik Köşe Taşları üzerine mutabakat sağlayabilip, sağlayamayacak-

larını tespit etmelidirler. Bu tespitler ve »Nasıl bir demokrasi, nasıl bir demokratik birlik ve nasıl bir parti yapılanması« soruları üzerinde anlaşıldığı takdirde, yapılması gerekenler bellidir:

Önce üzerinde anlaşılan mutabakat ve hedefler kamuoyuna açıklanmalı ve geniş kesimlerin tartışmasına açılmalıdır. Bu tartışmayı ve gönüllü katılımı gerçekleştirmek için ülke genelinde ve halk kitlelerinin içerisinde meclislerin oluşturulması amacıyla toplantılar gerçekleştirilmeli, gönüllü birlikteliği oluşturacak bütün kesim ve bireylerin sürece müdahil olmaları sağlanmalıdır. Toplantı katılımcıları ve Çatı Partisi Girişimi bileşenleri, bu geniş toplumsal tartışmanın yapılabilmesi ve halk kitlelerinin güvenini kazanabilmek için kolaylaştırıcılık görevini üstlenmelidirler. Alınan bütün kararlar, yapılan bütün toplantılar ve tartışmalar kamuoyunun açıkça izleyebileceği, gerekli gördüğünde doğrudan katılıp, etkileyebileceği bir saydamlıkta gerçekleştirilmeli, hedeflenen oluşumun henüz daha kuruluş aşamasında bütün ilkeleri yaşatan, bunlara uyan ve gereğini yerine getiren bir süreç olduğu kanıtlanmalıdır. Siyasete, dayanışmacı ve yardımlaşmacı bir anlayışla ve üzerinde mutabakat sağlanan programatik çerçeve temelinde müdahale edilmeli, müdahale somut işe dönüştürülmeli, her ihtilaf alanında görünülmesi ve egemen politikaya alternatifin oluşmakta olduğu ısrarcı bir biçimde gösterilmelidir.

Bu sürece paralel olarak ve üzerinde mutabık olunan parti yapılanmasının, kısa sürede siyasete müdahil olabilecek bir konuma gelebilmesi için kamuya açık bir biçimde, şeffaf, herkesin görüp, izleyebileceği, anlayabileceği ve her kesim ve bireyin her an müdahil olabileceği bir süreç içerisinde, oluşturulacak koalisyonun siyaset aracının kurulabilmesinin ön hazırlıkları yapılmalıdır. Çatı Partisi Girişimi’nin bileşeni olan parti ve hareketler, gösterecekleri özveri ile Büyük Demokratik Cumhuriyet Koalisyonu ve siyaset aracının oluşumuna destek çıkmalı, bu süreç içerisinde üstlenecekleri koordinasyon görevinin geçici olduğunu deklare ederek, güven vermelidirler.

Atılan her adımın, nerede olursa olsun, yapılan her toplantının kendisi yol haritasını çizen bir kilometre taşı olacaktır. Böylesi bir biçimde, »canlı bir organizma« misâli kendisini sürekli yenileyerek, düzelterek, düşe kalka, deneye deneye, gönüllülüğü ören bir yapılanma, halk kitleleri içerisinde bir daha koparılmamak üzere yerini bulacaktır. Çatı Partisi Girişimi'nin bileşenlerinin, toplumsal gerçekleri görebilen, toplumla barışık, farklılıklarını gönüllü birlikteliğin harcı olarak algılayan bir potansiyele sahip olduklarına ve ülkedeki dinamikleri bunun için harekete geçirebileceklerine kesinlikle inanıyorum. 29 Haziran 2009 sabahını geleceğe olan yeni bir umut ve mücadeleye azmi ile karşılayabilmemiz için, herkesi sorumluluğunun gereğini yerine getirmeye çağırıyorum.

SOL, MÜDAHİL OLMAYI UNUTURSA EĞER... BİR ELEŞTİRİ 28 TEMMUZ 2009

Bir kaç haftadır Türkiye medyasında bugüne kadar tabu olarak ilân edilen »Kürt Sorunu« tartışılıyor. Genel olarak tabloya baktığımızda, milliyetçi-şöven çevreler ile statükocu kesimlerin haricinde, farklı görüş sahiplerinin çoğunda olumlu yaklaşımlar görmek olanaklı. Daha düne kadar ifade edildiğinde ya Terörle Mücadele Yasası, ya da TCK'nun çeşitli maddeleri çerçevesinde cezaî koğuşturma nedeni olabilecek düşünceler önde gelen gazetelerde tartışılmakta, hatta Abdullah Öcalan'ın muhatap kabul edilmesi veya fiilî olarak muhatap kabul edildiği belirtilmekte. Bu çerçevede Ahmet Altan, Oral Çalışlar, Murat Yetkin, İsmet Berkan, Cengiz Çandar, Ertuğrul Özkök veya Yasemin Çongar gibi gazetecilerin köşe yazılarını, röportajlarını veya analizlerini okuduğunuzda ve okuduklarınızı hükümet çevrelerinin açıklamaları ile karşılaştırdığınızda bir çok şeyin değişmekte olduğunu, »devlet aklının« değişime zorlandığını görebilirsiniz.

Büyük usta Yaşar Kemal'in, aslında Cengiz Çandar'ın dediği gibi yıllardır, defalarca tekrarladığı görüşleri, Radikal gazetesinde bu sefer sürmanşetten yayımlanarak tartışmalara bir olumlu ivme daha katıyor. Görüldüğü kadarıyla Abdullah Öcalan'ın açıklayacağını ilân ettiği »Yol Haritası« beklenen etkiyi yapmış durumda. Ok yaydan çıktı. Cinler, artık tekrar şişelere sokulamayacak. 15 Ağustos 2009'un Türkiye, hatta Orta Doğu için tarihsel bir dönüm noktası olacağı kesinleşti. Bundan sonrası Türkiye'deki karar vericilerin, küresel önemi nedeniyle dünya egemenlerinin, savaşan tarafların ve çeşitli

dinamiklerin alacakları kararlara, atacakları adımlara göre şekillenecek. Son derece politize olmuş Kürt halkı ile meşru temsilcileri gelişmelere müdahil olacaklar. Ancak, ülkenin »Batı«sı ve bilhassa tüm renkleri ile Türkiye solu sürece müdahil olabilecek mi, işte onu söyleyebilmek hayli güç.

Son iki haftadan beri yoğun bir şekilde Türkiye basınına takip ediyor, farklı internet sayfalarında yayınlanan yazıları okumaya çalışıyorum. Tatilde olduğumdan 4-5 saatimi buna ayırabiliyorum. Her gün sırasıyla *Günlük*, *Taraf*, *Radikal*, *Birgün* ve *Sabah* gazetelerini didik didik ediyor, *bianet.org*, *sendika.org*, *koxuz.org*, *emekdunyasi.net*, *müslüman.sol* v.b. internet siteleri ile üyesi olduğum *Yahoo* ve *Google* gruplarında yayınlanan yazıları gözden geçiriyor, *Fırat News* başta olmak üzere çeşitli ajansların haberlerini okumaya çalışıyorum. Olanaklı olduğunca da Alman gazetelerinin ve ajanslarının Türkiye ve Orta Doğu bağlamında yayınladıkları haber, makale ve analizlerine bakmaya çalışıyorum. Bu iki hafta içerisinde genel olarak farklı çevrelerin görüşlerini ve yaklaşımlarını, sürece hangi çıkarlar çerçevesinde baktıklarını, varsa uzun vadeli politikalarını ve stratejilerini okuyabilme fırsatını buldum. Bilhassa reel politika konusunda çok şey öğrendiğimi de söyleyebilirim. O açıdan tatilim hayli öğretici geçiyor.

Bu arada olanaklı olduğunca da farklı katmanlardan insanlarla sohbet ediyor, yüzeysel olsa da, »sıradan« halkın duygularını, kaygılarını, düşüncelerini, umutlarını, ümitsizliklerini, kaygısızlıklarını, kısmen de vurdum duymazlıklarını ve bencilliklerini öğrenmeye, anlamaya çalışıyorum. Velhasılı, daha bir yıl öncesine kadar »zor gerçekleşir« diye düşündüğüm bir tartışmaya tanık oluyorum. Ve görebildiğim kadarıyla da insanlar, hangi görüşten, katmandan veya kesimden olurlarsa olsunlar – şu an için – Türkiye'nin en temel sorununun »Kürt Sorunu« olduğunu konusunda büyük ölçüde hemfikirler. Gerçi ben Türkiye'nin en temel sorununun »vesayet rejimi« olduğunu ve statükocu laiklik ile tek tipçi ulus anlayışının, bu çerçevede de »Kürt sorunu«nun birer egemenlik aracı olduğunu düşünüyorum, ama sonuçta aynı kapıya çıkıyor. Kılı kırk yarmaya da gerek yok, öyle değil mi?

PEKİ, YA TÜRKİYE SOLU?

Böylesine bir ortamda Türkiye solunun ne yaptığını bakmaya çalıştığım da ise hayli zorlanıyorum diyebilirim. »Türkiye solu farklı parçaları ile konu hakkında yıllardır yazıp, çiziyor, illa da şimdi bir şeyler mi söylemesi lazım?« itirazlarını duyar gibiyim. Gerçekten de tüm renkleri ile Türkiye solunun yıllardan beri çok şeyler söyleyip, yazdığını biliyorum. Hiç kimseden ses çıkmazken, bugünün demokrasi havarisi kesilenler faili meçhul cinayetlere, kirli savaşa, köy yakmalara, zorunlu göçlere, işkencelere ve baskıya kayıtsız kalırlarken, sözünü yükselten elbette Türkiye soluydu.

Öyle, öyle olmasına, ama bugün ne yapılıyor sorusunu sorduğumuzda verilecek yanıtı bulmak kolay değil. Sosyalistler olarak kendi aramızda ne kadar »doğru« tespitlerde bulunsak, ne kadar çok yazıp çizsek, ne kadar en »hatasız« örgütü kurmaya çalışsak ve maillerimizle ne kadar »en geniş« dayanışmayı yaşatsak da, güncel gelişmelere ve biçimlendirilen siyasete müdahil olmadığımızda, yapılanların hiç, ama hiç bir anlamı kalmıyor.

Çuvaldızı başkalarına batırmadan, iğneyi kendimize batıralım: Önceleri »Çatı Partisi Girişimi« adını taşıyan oluşumun içerisindeyim. 27-28 Haziran 2009 Ankara toplantısından sonra çalışmalar yeni bir hız kazandı. Hadi diyelim daralarak bir adım daha ilerledik. Ancak güncel gelişmelere ne denli müdahil olabiliyoruz diye kendi kendime soruyorum. Unutmadan anımsatayım: »Çatı Partisi« oluşturulmasının en önemli gerekçesi, »Kürt Sorunu«nun barışçıl çözümü ve demokratikleşme için geniş kesimleri içeren bir muhalefet hareketinin inşa edilmesiydi. Bir hareket ve onun siyasî aracını kurmak için yola çıkılmıştı. Bugün, siyasetin biçimlendirildiği, kuruluş motivasyonumuz olan barış ve demokratikleşme konularının hararetle tartışıldığı anlara neresinden katılabiliyoruz? **Veysi Sarısözen**'in bir yazısında belirttiği gibi, çatışmasızlık sürecini hangi eylemlerle barış sürecine dönüştürmek için katkıda bulunabiliyoruz? Yerelerde »nasıl bir siyaset aracı?« tartışması yerine, siyaset yapıp, yapılan siyasete müdahil olup koşulların

gerektirdiği bir siyaset aracını yaratmaya hangi katkıyı sunuyoruz? Dünya âlem çözüm yolları, »açılımlar«, muhataplar üzerine tartışa dururken, bu tartışmanın öznesi olma potansiyelini taşıyan ve gerçek çözüm olacak radikal demokrasiyi bayraklaştırabilecek bir oluşumun, iki ayağı ile yaşamın, halk kitlelerinin içerisinde olamayışının nedenlerini neden ortadan kaldıramıyor, harekete geçemiyoruz? Neden »*Tu kaka liberaller*« diye küçümsediğimiz kesimler kadar demokrasi taleplerini yükseltmiyoruz? Ve neden hareketsiz kalarak DTP'ye ile Kürt halkına ve dolayısıyla Türkiye ve bölge halklarına kötülük yaptığımızın farkında değiliz?

Hadi diyelim biz tartışma klübü olduk. Ya bizden iddialı isimlerle solu kucaklayacak olan vicdanlı kesimler? Hani Alevisi, Sünnîsi, Kürdü, Türkü, Sosyaldemokratı ve Sosyalistlerle Türkiye'nin iktidar alternatifi olacak partiyi kuracak olan dostlarımız? İşte adını kullandığınız Yaşar Kemal bangır bangır konuştu. Onun söylediklerini yalnızca bugünün demokrasi havarisi kesilenlerin yorumlamalarına mı bırakacaksınız? Sizler nereden sürece müdahil oluyorsunuz? Oluyorsunuz da, biz mi göremiyoruz? Özgürlükçülük ve solculuk, »*bırakın, tartışınlar*« özgürlüğü mü? Peki, »*emeğin dilini*« ortaklaşmanın olmazsa olmazı gören veya »*işçi sınıfı olmadan asla!*« kategorik emrini atacağı her adımın temel direği olarak ilân eden yoldaşlarımız, kendi gruplarımızın ötesinde toplumsal aktör olma, müdahalede bulunma ve tartışmaların içeriğini belirleme açısından neler yapıyorlar? Hadi toplumsal etki aramayı bir yana bırakalım, Kürt hareketi içerisindeki sosyalist, emekten yana, sınıf perspektifi ile hareket eden kesimlerin elini güçlendirmek, Kürt hareketinin taşıyıcısı olan yoksulların, gençlerin ve kadınların bu tartışma süreci sonunda konumlarının zayıflamaması için hangi katkıda bulunuyorsunuz? Akıl vermek kolay. Onun ötesinde, pratikte ve somut olarak? Solun geniş birikimi, süren güncel tartışmaların »sokağın« etkisiyle barışın, demokratikleşmenin ve sosyal adaletin rotasına sokulması için hepimiz teker teker sosyalistler olarak neler yapıyoruz sorusuna elimiz vicdanımızda hangi yanıtı verebiliyoruz? Ve herşeyi biliyoruz da, bu engin bilgi hazinemiz

ile neden tartışmaları burjuvazinin ve egemenler ile onlara yakın kesimlerin biçimlendirmelerine izin veriyoruz?

BİRGÜN GAZETESİNDEN BİR ÖRNEK

Sorular yeni soruları açıyor ve soru sordukça kendimi »mukaddesata küfreden dinden dönmüş« konumundaymış gibi bir hisse kapılıyorum. Halbuki tatildesin, otur otuduğun yerde, keyfine bak. Laf sokuşturmak illâ sana mı düştü? Açıkçası insan bazı yazıları okuyunca, öyle oturduğu yerde oturup, hiç bir şeye karışmamanın ne kadar zor olduğunu da görüyor.

Yazılarımı paylaştığım dostlarım hatırlayacaklardır: »*Çatı Partisi, Gizli Irkçılık ve Mumia Abu Cemal*« başlıklı bir yazı ve çeviri kaleme almıştım. Demir Küçükaydın'ın »*Türk Sosyalistlerinde Irkçılık*« başlığı ile yazdığı bir makaleye atıfta bulunarak. Yazdığım yazının içeriğini eleştirmek yerine, hakarete varan bir mektup aldıktan sonra, gizli ırkçılık konusunun Türkiye solu içerisinde ne denli kök saldığına ve bu sorunun tartışılmasının bile çok zor bir şey olduğuna kanaat getirmiştim. Antirakçılık ve ayırıcılık karşıtlığı konusunda yaklaşık otuz yıldır aktif mücadele içerisinde olan birisi olarak, hem öğrendiklerimi paylaşmak, hem de bu alanda yazılıp çizilen önemli makaleleri çevirerek »cümrum kadar« katkıda bulunmamım, Türkiye solundan örnekler vererek eleştiri yapmaktan daha kolay ve anlamlı olacağına inanıyordum.

Güncel tartışmalar konusunda ise sadece izleyici olmaya, söylenenleri dinlemeye, yazılanları okumaya ve öğrenmeye çalışmaya karar vermiştim. Ne de olsa Türkiye'de yaşamayan bir insan olarak, hariçten gazel atma ukalalığına düşmemek gerekir diyordum, kendi kendime. Avrupa'da yaşıyorsun, tuzun kuru, 301'den veya başka maddelerden ceza almamışsın, Türkiye'de solcu olma gerçeğini bilmiyorsun derlerse, ne derim diye düşünüp durmuşumdur hep.

Ama günlerden beri Taraf'ın, Radikal'in, Sabah'ın ve tüm diğer gazetelerin köşelerinde yer alan, TRT dahil çeşitli televizyonlarda konu olan ve gündemi

kilitleyen tartışmada, Türkiye solunun (istisnalar kaideyi bozmaz babında söylüyorum) müdahil olmadığını görünce, rahatsız oldum (Müdahil olmanın, gündemi belirleyici konuma gelmenin ve bunun gereklerinin ne olduğunu ayrıca yazmaya gerek yok sanırım). Gene de, solun sahibi var, onlarca örgüt içinde birileri eleştirir elbet diyordum. Ancak 28 Temmuz 2009 tarihli Birgün gazetesinde Enver Aysever'in »Kürt açılımı /saçılımı üstüne deme« başlıklı ve gizli ırkçılık ile çok bilmiş bir arrogantlığın daniskası yazısını okuyunca dayanamadım a dostlar. Eh, yazıyı eleştireyim derken, sonradan söyleyeceğimi önceden söylemiş oldum. Kusurum af ola. Şimdi ise gelelim o yazıya.

Öncelikle şunu belirtmeliyim: Birgün gazetesini sıradan bir gazete olarak ele almıyorum. Türkiye solunun hiç bir zaman küçümsemediğim ve küçümsememesi gereken bir akımına yakın bir gazete olarak görüyorum. Her ne kadar »yazarın yazıları kendisini bağlar« dense de, Türkiye solunun bu kadar »geniş« olamayacağını ve bir şekilde yazarların genel çerçeve içerisinde birbirlerine yakın olduklarını bildiğimden, eleştirim Birgün'ü taşıyanların bütünüdür aynı zamanda.

Aysever, AKP iktidarını eleştireyim derken, DTP'ye de, Kürt halkına da »teslimiyetçi« damgasını yapıştırıyor. Şöyle yazıyor: »...AKP iktidarı kaç zamandır zikzaklı bir Kürt politikası sürdürüyor. Bölge oylarını alabilmek için, üstelik DTP'yi de kandırarak, söz de sivil bir siyaseti ortaya koydular. Tarikat, cehalet ve cinayet bataklığında savrulan bölge halkı hemen teslim oluverdi bu yeni sivil duruşa! Allah selamet versin...« (abç.)

Dil düşüncenin aynasıdır derler. Şu kadarlık bir alıntı dahi, Birgün yazarı Aysever'in paradigmasını ortaya çıkartıyor. Hadi diyelim DTP'nin kandırılması söylemini DTP'ye bir eleştiridir. Öyle ya, yazar DTP'nin politikalarını doğru bulmak zorunda değil. DTP'nin böylesi bir politika için de verdiği kurbanları, gösterdiği özveriyi ve meşru temsiliyetinin gereği olduğunu da

görmeyebilir. DTP solcu değil, liberaldir de diyebilir. Amma velakin, el insaf be birader! Demek ki Birgün gazetesinin penceresinden bakınca, (Kürt halkı dememek için) »bölge halkının, tarikat, cehalet ve cinayet bataklığında savruldukları« ve böyle »cahil olduklarından« hemencecik »teslim oluverdikleri« görülüyormuş. Tipik bir »beyaz Türk« yaklaşımı. Öyle ya, Kürtler »cahil«, ne istediklerini bilmiyorlar, birisi çıkıp iki laf edince hemencecik »teslim« oluveriyorlar. Hem zaten Türkiye metropollerindeki kriminalitenin suçlusu da onlar değil mi? Aysever'in söylemini Avrupalılaştırırsak, Avrupalı antiırkçılar buna »postkolonyalist söylem« derler. Ben daha doğrusunu söyleyeyim: bu, gizlisi mizlisi kalmayan açık ırkçı yaklaşımın dışı vurumudur.

Devam edelim: »... Uzun sürmedi, Erdoğan bey, hemen dengeledi kendini, bu kez de MİLLİYETÇİ, MİLİTARİST bir söylemle çıktı ortaya... Esasen, ne dediğini tam olarak bilmediği ve danışmanların yazıp, çizdiklerini okumaktan öte siyasi bir yetisi olmadığı için bu savrulmalar doğal!« (implâ hataları yazara ait). Belliki yazar arkadaşımız polemik yapmaya çalışıyor. Ama polemik aynı zamanda edebî bir türdür, dalga geçmenin bile siyasî olması gereken, bunu yaparken aydınlatıcı olan bir tür. Güya Erdoğan'ı küçümseyerek eleştiriyor. Ve bu cümlelerde de »beyazlığını« ortaya koyuyor. Sahiden sormak lazım, Erdoğan ne dediğini bilmiyor mu? Erdoğan'ı günahım kadar sevmem, ama siyasî eleştiri, hele hele soldan geliyorsa, bu kadar kahvehane sohbeti seviyesine düşmek zorunda mı?

Aslında yazının bütünü, sadece Türkiye solunun belirli bir kesiminde geçerli olan değil, aynı zamanda Kemalist ve ulusalcı kesimlerin de arasında geçerli olan ve »antiemperyalizm« adı takılan bir kurgu üzerine kurulu, ki bana göre bunun antiemperyalizm ile uzaktan yakından ilgisi yok: Kürtler cahil ve emperyalizmin piyonları. Erdoğan'ın toplumsal ve sınıfsal bir temeli yok, o sadece esasen ne dediğini tam olarak bilmeyen ve devletin istediği türden neoliberal bir dönek. Hem devletin adamı, hem de Ergenekon'u başlatarak ülkeyi emperyalizmin boyunduruğu altına sokmaya çalışan bir piyon. ABD artık bölgede kendi askerinin ölmesini istemiyor. Bunun için

bizimkileri kafakola alıp, ikna etmiş. Erdoğan da ABD'nin adamı. Zaten ordumuz da yorgun, yılmış ve canı sıkın. Ne için savaştıklarını bilmiyorlar. Aslında ordu da antiemperyalist, ama onlar daha bunun farkında değil. Hem Kuzey Irak'taki YENİKÜRT'ler artık bölgenin mazlum halkı değil, yeni bir sosyetik duruşla Amerika'nın piyonları olmuşlar. Bunlar güçlü Türkiye istemiyorlar, onun için ülkeyi eninde sonunda bölecekler. DTP de milliyetçi, başka bir söylemleri yok. Apo bekledi bekledi ve rol çaldı, şimdi konuşup, serbest bırakılmak istiyor. Zaten toplumu da buna hazırladılar. Yarın öbür gün Apo'yu meclise de sokarlar. Bütün dünya bize karşı. Bir Türk cihana bedeldir. Hem Amerika aya çıkmadı, Holywood stüdyolarında çektikleri filmle milleti uyuttular. Elvis yaşıyor ve Miami'de yaşlılığının keyfini çıkartıyor. Merihliler de aramızda...

Diyeceksiniz ki bu deli saçmasını sen uyduruyorsun. Aya çıkma, Elvis ve Merihliler meselesini çıkartın, Aysever'in yazısını okuyun ve bu kurguyu görün. Bırakın yazıyı, çıkın dışarı, konuşun tanıdığınız insanlarla. O zaman devrimci gördüğünüz kimi insanların nasıl bu basit mantıkla hareket ettiklerini göreceksiniz. Hem de en devrimci, en antiemperyalist, en marksist söylemle bu paradigmanın hakim olduğunu.

Gene yazıya dönelim: *»DTP mecliste yer buldu ama, bu büyük uzlaşıda oyun dışı kaldı. Bunu anladıklarında iş isten geçmişti ve ne kadar yaygara yapsalar da seslerini duyuramaz vaziyetteydiler. DTP'li vekillere bire bir söyleşilerde sorduğum "Bu milliyetçi söylemi nereye kadar taşıyabilirsiniz?" sorusuna aldığım yanıt, esasen başka politikaları olmadığını da açıklıkla ortaya koydu.*

Bu değişim sürecinde içerde ömrünü çürütmek istemeyen APO rol çalarak, geleceğe dair ne yakalarını diye bekliyordu, şimdi konuşacak. Belli ortak bir uzlaşısı var ve APO'nun sesi duyurulacak. Bir GENEL AF olabilmesi için, toplumun ikna edilmesi ve dahası psikolojik olarak sürdürülebilir bir durum yaratılması gerekiyor. Kısmen başardılar...« (imlâ hataları yazara ait – abç.).

Sosyalist bir gazete, solda durduğunu iddia eden bir yayın organı kendisine,

yakın durduğu ana akıma ve okuyucusuna biraz saygısı varsa, en azından ciddi olmalı, sayfalarında yayımlanan iddiaların kanıtlanabilir ve gerçeğe uygun olmasına dikkat etmelidir. Ben DTP'li değilim, ama DTP'liler hakkında yazdıklarını hakaret olarak algılıyorum. Yazar, bir okur olarak bana hangi DTP'li vekille konuşup, nasıl olupta DTP'li vekillerin milliyetçi söylemden başka politikaları olmadığını açıklıkla ortaya çıkarttığını kanıtlamalıdır. Aysever'in bunu yapmasından bağımsız, aynı kanıtı Birgün gazetesi göstermelidir. Bu yapılmadığı sürece kişi olarak Aysever'i ve Birgün gazetesini *»yalancı«* olarak itham etmeye devam edeceğim.

Olabilir ya, Aysever'in parapsikolojik yetileri vardır. Yoksa, İmralı'da tutuklu bulunan Abdullah Öcalan'ın nasıl *»rol çaldığını«*, gelecekle ilgili neler beklediğini nereden bilecek? Osmanlı saraylarında böylesi insanlara münecim denirmiş diye duydum. Kimbilir belki de münecim yetenekleri vardır Aysever arkadaşımızın, olamaz mı yani? Öyle ya yoksa *»ortak bir uzlaşının«* belli olduğunu, yani belirli güçlerin Abdullah Öcalan'ı da ayarlayarak, zaten cahil olan ve Abdullah Öcalan'ın kendi iradesini temsil ettiğini ilân eden milyonlarca *»ahmak«* Kürdün emperyalizmin emrine koşacaklarını nereden bilebilirdi? Abartıyorsun demeyin, Aysever'in kendi sözleriyle *»Belli ortak bir uzlaşısı var ve APO'nun sesi duyurulacak«* cümlesi sizce hangi anlama geliyor?

SONUÇ YERİNE

Türkiye solunun farklı renkleri güncel gelişmeyi önemli bulmayabilirler. Yukarıda belirttiğim gibi, DTP'yi, Kürt halkını, Abdullah Öcalan'ı ciddiye almayabilirler. Tek yolun *»devrim«* olduğunu, *»kapitalizmde gerçek bir demokrasi olamayacağını«*, sosyalizmde tüm çelişkilerin ortadan kalkabileceğini savunabilirler. Bunların gerekçeleri vardır elbette ve kendi açılarından bakıldığında, haklılık payları da. Ama Aysever ve Birgün gazetesinin yaptığı gibi, bir halkı ve meşru temsilcilerini (inanmıyorsanız seçim sonuçlarına bakınız!) solculuk adına aşağılar, özgürlükçülük adına da gazete de yayımlarsanız, benim gibi birisi de çıkar *»Çüşüş!«* der. Hoş, diyeceksiniz ki, senin de yaptığın ayıp, insan çüş der mi, diye. Der, der, hem de bal gibi der. Çünkü

çüşüş denmesi değildir mesele, çüşüş dedirten konudur asıl sorun.

Bir diğer sorun ise, bunca ırkçılığa, bariz postkolonyalist söyleme, eleştirisi kisvesi altında yapılan aşağılamaya gösterilmeyen tepki, kayıtsızlıktır. Görebildiğim kadarıyla, insanları, bilhassa karşıtlarını küçümseyen, ırkçı ve »beyaz adam« yaklaşimleri Türkiye solu içerisinde pek sorun edilmemekte. Açıkcası böylesi söylemden rahatsız olunmamasını anlayabilmiş değilim. Belki de Avrupa'da yaşıyor olmamdan ve hergün, her yerde açık ve gizli ırkçılığın hedefi olan bir göçmen oluşumdan dolayı aşırı derecede hassasımdır. Ama siz söyleyin be kuzum; »beyaz adamlardan« hiç mi rahatsız olmuyorsunuz? Yoksa ben mi öküz altında buzağı arıyorum?

Bana göre tüm yelpazesi içerisinde sol düşünce günümüzde ciddi bir yol ayrımı karşısında duruyor. Tarihsel değişimlerin yol açtığı bir çığ, geçmişin »şüphesiz gerçeklerinin«, değişmez doğrularının, dogmatizminin ve alışıla gelmiş genelleyici saptamalarının üzerine kurulu olduğu tabanı sarsmış, bir ölü toprağı gibi üzerine yığılmış durumda. Sosyalist ve komünist hareket dünya çapında kendi tarihini sorgulamak göreviyle karşı karşıya. Yeniden 1848'lere, 1907, 1909, 1917'lere dönüp bakmak, iki ihtiyar adamın, Marx ile Bakunin'in tartışmalarıyla başlayan ilk bölünmeden, Rosa Luxemburg'un Lenin ve Troçki ile ulusal sorun, demokrasi ve toprak reformu tartışmasına, devlet sosyalizmi deneylerine, Budapeşte, Prag, Kamboçya, Afganistan'a, 1989'a ve sonrasına, Marx'ın »insanın esirleştirilen, aşağılanan, hor görülen ve sömürülen bir varlık olmasına neden olan bütün koşulların alaşağı edilmesine« yönelik kategorik emrinin uygulanış biçimlerine ve günümüzün dünyanın çeşitli bölgelerinde gerçekleşen yeni deneylerine kadar her şeyi sorgulamak, gözden geçirmek, değerlendirmek ve kendisini her gün yeniden kurmak göreviyle karşı karşıya. Ve »neden« sorusunu yanıtlamak zorunda. Neden geriye dönüşü olmadığını zannettiğimiz tarih, öngördüğümüz gibi ilerlemedi? Neden başarısız olundu dünya çapında? Neden, adına konuştuğumuz, karar aldığımız, hep onun iyiliğı için davrandığımızı zannettiğimiz işçi sınıfından bu denli uzak kaldık? İşçi sınıfı neden verdiğini zannettiğimiz vekâletini geriye aldı? Ve neden Türkiye gibi sınıf çelişkilerinin bu denli bariz olduğu

bir ülkede halk nezdinde, işçiler arasında, diğer kesimlerin yanında solun esamesi okunmaz, toplumsal bir etkisi kalmaz oldu?

Solun eleştirisel düşüncesinin ve entellektüel ufkunun üzerine kurulu olduğu teorik ve politik temellerini sarsan değişimlerin, hep yan çelişki olarak gördüğümüz sorunların, yeni feminizmin, çevre hareketinin, vicdan ve inanç özgürlüğünü savunanların, cinsel ayrımcılığa karşı oluşumların, sendikal hareketin çelişkilerinin ve karşı karşıya bulunduğu sorunların, toplumsal ayrışmaların, coğrafyamızdaki gelişmelerin ve Türkiye özelinde Kürt Özgürlük Hareketinin, daha özgür, daha demokratik ve daha eşitlikçi bir toplumu yaratabilecek bir ilerlemenin potansiyeli olabilecek geniş mücadeleler alanı olarak algılanması yerine, neden salt ekonomizme takılı kaldık?

Kaptırdım gene gidiyorum. Başa dönersek yine: »neden« sorusunu şöyle ifade etmek gerekir diye düşünüyorum: »Neden, kendi tespitimizin, yani Türkiye'nin temel ihtilaf kaynaklarından olan Kürt Sorunu'nun çözülmesi konusunda oluşan geniş mutabakat karşısında, siyasete müdahale edemiyoruz?«. Sırası değil midir, asıl şimdi radikal olmanın, radikal demokrasiyi savunmanın, talep etmenin? Şimdi tam zamanı değil midir, tüm politik tutukluların, başta Abdullah Öcalan olmak üzere, serbest bırakılmasını talep etmek, savunmak, toplumun geniş kesimlerini buna ikna etmek için uğraşmak? Sırası değil midir, 12 Eylül Anayasa'sını tarihin çöplüğüne atmak ve yeni bir toplumsal sözleşme olarak, demokratik hukuk devletine, kuvvetler ayrılığına, sosyal devlet anlayışına dayanan, ülke sınırları içerisinde yaşayan her bireyin özgür ve eşit olacağı demokratik bir anayasanın hazırlanması için uğraş vermenin? Resmi tarihle hesaplaşıp, halkların tarihini yeniden yazmanın, vesayet rejimini sonlandırmak için harekete geçmenin, Demokratik Cumhuriyeti kurmak için kolları sıvamanın zamanı değil midir? Ve en başta kendimizden başlayarak özgürlükçü, eşitlikçi, radikal demokrat olunmanın, ırkçılığa, ayrımcılığa ve postkolonyalist söyleme acımasızca karşı çıkmanın?

Zamanıdır, hem de tam zamanı.

YOLUN YARISI İLK ADIMLA ALINIR, AMA...

24 EKİM 2009

Biliyorsunuzdur, ünlü bir Çin atasözü »yol ne kadar uzak olursa olsun, ilk adımla yarısı alınmış demektir« der. Yani çıkılacak yol ne kadar uzak, ne kadar meşakkatli ve engebeli olursa olsun, »yola çıkma iradesidir mesafeyi kat etmeyi sağlayan« anlamında kullanılır bu deyiş. Bu açıdan bakıldığında, hafta başında Türkiye'ye gelen **Barış ve Demokratik Çözüm Grubu** üyeleri, bir kez daha Kürt Özgürlük Hareketinin sorunun barışçıl bir biçimde çözümünde ısrarlı olduğunu kanıtlamışlardır.

Bence bu gelişme bir kaç noktanın daha göz önüne çıkmasını beraberinde getirmektedir. **Birincisi;** »Abdullah Öcalan Kürt halkının önderidir« söylemi artık tartışılmaz bir gerçeklikte kendi meşruiyetini ilân etmiştir. Her kim ki barışın tesis edilmesini ve demokratikleşme sürecinin gerçek anlamda başlamasını ciddiyetle istiyorsa, bu meşru konumu dikkate alarak adımlarını atmak zorundadır. Abdullah Öcalan'ın içerisinde olmadığı bir sürecin başarı şansı artık kalmamıştır.

İkincisi; Kürt halkı, Kürt Özgürlük Hareketinin kendisine dayandığını, hareketi Kürt halkının büyük çoğunluğunun bizzat taşıdığını göstermiştir. »PKK halktır, halk PKK« sloganı, basit bir ajitasyon değil, Kürtler açısından günümüzün en önemli gerçeğinin bir ifadesidir. Her kim ki »son terörist kalıncaya kadar...« ile başlayan söylemleri sürdürmeye devam ediyorsa, o, 21. Yüzyıl'da yeni bir jenositte sonuçlanmasını istediği bir savaşın kışkırtıcılığı-

nı yapıyor demektir. Şu koşullarda PKK'yi »yok etmek«, ancak Kürt halkını yok etmekle olanaklıdır.

Üçüncüsü; Kürt Özgürlük Hareketi bu girişimi ile »dağdan ovaya inmek«, barışmak, siyaset yapmak istediğini kanıtlamış ve tıkanmışlık içerisinde bocalayan »karşıtına«, tıkanmışlığı siyasetle aşma, savaş baltalarını bir daha bulunmamak üzere gömme ve hiç kimsenin onuru zedelenmeden, barışçıl bir merkezde buluşma olanağını yaratmıştır. Vicdan sahibi olan, hakkaniyet duygusu körelmemiş hiç kimse, bu olanağın heba edilmesine izin vermemelidir.

Ancak **dördüncüsü;** »yolun diğer yarısını« alacak adımın, Türkiye'deki toplumsal çoğunluğun kazanılmasıyla atılabileceğinin ortaya çıkmasıdır. Doğru, Türkiye'ye gelen grubun tutuklanmaması ile devlet olumlu bir tavır sergiledi. Türkiye'deki karar vericiler Orta Doğu'nun yeniden düzenlenme çabaları ile uluslararası durum ve bölge dinamiklerinin yönelimleri karşısında, rejimin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve yeni bölgesel stratejik hedeflerin bekası uğruna bazı pragmatist adımlar atmaya yanaşabilirler. Ama bu, laiklik-antilaiklik ayrışma çizgisinde birbirlerinden kopan, ancak Kürt Sorunu bağlamında milliyetçi reflekslerde birleşen toplumsal çoğunluğun çelişkili ve karmaşık duygu dünyasına ne denli tercüman olabiliyor? Kaldı ki maddî yaşam koşullarının ağırlığı altında giderek daha çok bunalan ve alışlagelmiş imtiyazlarını kaybetme hissine kapılan çoğunluk toplumu bireylerinin, sicili zaten temiz olmayan egemen politikaya daha az güvenmekte olduğu bir ortamda?

İşte son beş günün gelişmelerine Türkiye dışından baktığımda bu çıkarsamaları yapıyor ve Avrupa'daki basının şaşkıncu bir derecede gelişmeye »sıradan bir haber« mantığıyla yaklaştığını gördüğümde de, »yola« sayısız »mayın« döşenmekte olduğunu düşünmeden edemiyorum.

Avrupa'da geçirdiğim 40 yıl ve Avrupa siyaseti içerisinde edindiğim deneyimler bana, Avrupa'nın kendi çıkarları söz konusu olduğunda, Avrupa'yı

Avrupa yapan değerleri bile çiğnediğini, demokrasi, barış ve insan haklarını sermaye çıkarlarının gölgesi altında tuttuğunu öğretti. Türkiye egemenlerinin de aynı şekilde davrandıklarına / davranacaklarına ismim gibi eminim. Bu nedenle egemenlere güvenmemek benim için bir siyasî kıstas haline geldi.

Tarih bize, egemenleri düşündüklerinin tersini yapmaya itenin, iyi veya kötü olmalarının değil, halk kitlelerinin mücadelesi olduğunu gösteriyor. Ancak, gene insanlık tarihi toplumsal çoğunluğu oluşturan kesimlerin bilinçaltında kök salmış utanç ve öfkenin, zedelendiği zannedilen onurun ne denli trajik olaylara yol açtığını da göstermekte. Egemenlerin onyıllardır toplumu yönlendirmek için körükledikleri düşmanlıkların derinleşerek artması durumunda ortaya çıkabilecek bir cinnet sarmalı, yönetenleri »halka rağmen« yönetemeyecek bir konuma sürükleyerek, şiddetin azgınlığına boyun eğmeye zorlayabilir, âniden oluşan cinnet seli herşeyi ve herkesi önüne katıp sürükleyebilir.

Bu nedenle sadece Kürtlerin »yola çıkma iradesi, yolun alınması için« yeterli olmayacaktır. »Yolun« diğer ucunda duranlar da »yola çıkma iradesini« göstermelidirler. Son gelişme, solu, liberalleri, demokratları, entellektüelleri ve muhafazakârlarıyla Türkiye'nin demokratikleşmesini arzulayan bütün kesimlerin toplumsal çoğunluğu kazanmak için canla başla uğraş vermemelerini, barıştan yana cesaretli adımlar atmalarını zorunlu kılıyor.

Hani, şeytanın avukatı misâli, bir hatırlatayım dedim

DTP'NİN KAPATILMASI VE FIRSATLAR 16 ARALIK 2009

Anayasa Mahkemesi'nin, Demokratik Toplum Partisi'ni hem anayasal mevzuatları çiğneyerek, hem de demokratik hukuk devleti ilkelerini gözardı ederek kapatma kararı, dökülen timsah gözyaşlarının üstünü örtemeyen bir biçimde, Türkiye siyasetinin ve egemenlerinin çıkmazına işaret etmektedir. Türkiye'deki karar vericiler ve vesayet rejimi bu kararla bir kez daha Kürt Sorunu'nu yönetemediklerini teyid etmişlerdir. Ama aynı şekilde de, gerek radikal bir biçimde politize olmuş Kürt halkının protestoları, gerekse de Kürt halkının yasal siyasî temsilcilerinin tutarlı tavırları ile, yönetilenler böyle yönetilmeyi istemediklerini kanıtlamışlardır.

Sürecin gelinen noktasında Anayasa Mahkemesi'nin kararını hukuksal açıdan değerlendirmek bence gereksiz. Çünkü böylesi bir yaklaşım, sadece yürürlükte olan 12 Eylül cunta anayasasının bir kısım değişikliklerle »demokratikleştirilebileceği« yanılıgısına düşürmekle kalmaz, aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük handikapı olan sivil ve askerî bürokrasinin oluşturduğu ve tüm çelişkilerine rağmen AKP hükümeti ile kısmî uzlaşısı içerisinde olan vesayet rejimini kabullenme sonucuna da yol açar. Bir ceza yasasından pek farklı olmayan T.C. Anayasası ve yürürlükteki onca yasaya rağmen, bunları kökten değiştirmeden ülkenin »demokratikleşebileceğini« inanan varsa, buyursun kararı hukuksal olarak değerlendirsin.

Bu çerçevede belki de bir noktanın altını çizmekte yarar var: Kürt hareketi, bilhassa DTP, vesayet rejiminin baskısına, tüm antidemokratik uygulamala-

ra, TBMM'nin şüpheli meşruiyetine rağmen, gönüllü birlikteliği istediklerinin altını kalın çizgilerle çizerek bağımsız adaylarla genel seçime katılmış ve TBMM'nde grubunu oluşturmuştur. Bu, meşruiyetsizliği, başta Anayasa olmak üzere antidemokratik yasaları ve Türkiye Cumhuriyeti'nin »demokratik« bir ülke olduğunu tanımak değil, demokratik dönüşümü gerçekleştirmek, herkes için onurlu ve adil bir barışı sağlayacak bir sürece girmek ve gönüllü birlikteliği teşvik edecek bir atmosfer yaratmak için, herşeye tahammül ederek sivil bir yol izleme iradesiydi. Türkiye'deki karar vericiler ile çoğunluk toplumunun, emek hareketinin, demokratların, solcuların ve liberallerin önemli bir kesimi bu iradeye gereken olumlu yanıtı verememişler, tarihsel bir fırsatı kullanabilme basiretini gösterememişlerdir.

Şimdi hiç kimse kalkıp Kürt hareketine akıl verme ukalalığına düşmemelidir. AKP hükümeti elindeki parlamenter çoğunluk, arkasındaki toplumsal destek ve askerî yönetimi köşeye sıkıştırmışlığı ile parti kapatmalarını önleyebilecek adımları atabilir, barışa yönelik umutlara yanıt verebilirdi, ama yapmadı. Türkiye'deki sol hareketlerin önemli bir bölümü, Kürtlerin yasal siyasî temsilcilerinin TBMM'nde bulunmalarını sınıf mücadelesinin önünü açmak için bir olanak olarak görebilir, bu olanağın kaybedilmemesi ve demokrasi mücadelesinin öncellenmesi için parlamento dışı mücadeleyi, geniş toplumsal ittifaklar örmeye çalışarak yönlendirebilir, bütün eleştirilerine rağmen **Komünist Partisi Manifestosu'nun** kategorik emri olan »*tek bir bireyin kurtuluşunun, herkesin kurtuluşunun önkoşulu*« olmasını ilke olarak benimseyip DTP'ye sahip çıkabilirdi, ama çıkmadı. Taraf gazetesi başta olmak üzere, liberaller ve sol liberaller, tutuklanan yüzlerce DTP yöneticisinden, Fırat'ın doğusundaki bütün gelişmelerden, Kürt halkının Abdullah Öcalan ve Kürt Özgürlük Hareketi konusundaki hassasiyetinden, TMK mağduru çocukların durumundan, DTP'lilere yönelik tezkerelerin hukukî değil, siyasî olmalarından ve daha nicesinden haberdar olduklarından, »*iyi Kürtler, kötü Kürtler*« ayrımına karşı çıkabilir, sivil bir yol izleme iradesini kabullenerek, DTP önünde devlete karşı kendilerini siper yapabilirlerdiler, ama yapmadılar.

Aslında yapmadıklarının, sonucunda salt Kürtlere değil, başta kendilerine zarar vereceğini biliyorlar, ama ah o tuzu kuruların iktidar hırsı olmasa... O »dükkâncılık«, gizli ve rafine ırkçılık, Kürtleri »oy sürüsü« olarak görme yanılığısı, »*varoluşunun bilincini belirlemekte olduğu*« realitesini kabullenme olmasa... Belki çok şey farklı olabilirdi. Şimdi ise kim Kürtleri yönlerini »dağa« çevirmekten alıkoyabilir ki – Kürtlerin kendilerinden başka?

Böylesine bir ortamda **Ufuk Uras, Hüseyin Ergün, Baskın Oran, Ali Balkız ve Gencay Gürsoy** başta olmak üzere ünlü aydın ve siyasetçiler DTPlilere »*Çözümün Adresi TBMM'dir*« başlığı altında bir çağrı yapıyorlar. Çağrıcıların çoğunun iyi niyetinden kesinlikle şüphe duymuyorum elbette, ama »çözümün adresi« gerçekten bu haliyle TBMM mi? Hiç zannetmiyorum.

Bana kalırsa çözümün adresi bellidir. Abdullah Öcalan, Kandil, DTP ve Kürt halkının sivil toplum kuruluşları onca zamandır, tüm Türkiye'yi kucaklayacak, solcusundan demokratına, liberalinden müslüman demokratına kadar geniş toplumsal kesimleri içine alacak bir toplumsal muhalefet hareketinin gerekliliğini, bunun taraftarı olduklarını açıklıyorlar. Çatı Partisi tartışmalarında, Ufuk Uras'ın başını çektiği partileşme sürecinde ve bir çok farklı alanda da »*Türkler, Kürtler, demokratlar, Aleviler, Sünniler birleşmelidir*« çağrısı yapılmakta, bunun zorunluluğunun altı çizilmektedir.

DTP'nin kapatılmasıyla şimdi yeni bir fırsat daha doğmuştur. Şu an itibariyle DTPlilere »mecliste kalın« çağrısı yerine, var olan ve kurulma sürecindeki bütün oluşumlar örgütsel egoizmlerini geride bırakarak Kürtlere »*gelin, oluşturduğunuz Demokratik Toplum Kongresi'ni tüm Türkiye'ye yayalım, bu ortak kongreyi siyaset aracına dönüştürelim*« çağrısını yapmalıdırlar. Aydınlar, siyasetçiler, örgüt temsilcileri: bırakın halklar karar versin. Tepeden inmece yaklaşım yerine, geniş toplumsal kesimlerin içerisinde yer alacağı, gerçek anlamda »Edirne'den Ardahan'a« herkesin sayısal çoğunluğuna bakılmaksızın eşit haklı katılacağı bir halklar hareketi yaratılsın. Hiç merak etmeyin; sağduyu galip gelir, hak eden milletvekili olabilir, katılımcı yönetici olabilir.

Şimdi, radikal demokrasiyi gündelik yaşamda gerçekleştirme, egemenlere karşı gerçek bir alternatif yaratma fırsatı doğmuştur. Partinizi, örgütünüzü, gazetenizi, derneğinizi, »dükkanınızı« bir kerecik düşünmeyin. Ortak siyaset aracını yaratma teklifi ile Kürtlere giderseniz, Kürt halkının sizleri ellerinin üstünde taşıyacağına emin olabilirsiniz. Gerçek anlamda Demokratik Cumhuriyet'in, hiç kimsenin soyu, soyu, dini, dili, etnik kökeni veya cinsel tercihi nedeniyle dışlanmayacağı, ama imtiyaz da görmeyeceği adil, eşit haklı, barışçı, sosyal, ekolojik kaygılı ve demokratik bir ülke, herkesin, ama herkesin yararınadır. Tekil çıkarlar yerine, ortak demokratik çıkarların savunulmasına amasız fakatsız var mısınız?

Görebildiğim kadarıyla Kürtler buna hazır, ya siz?

BASKIN ORAN HOCAYA AÇIK MEKTUP 25 ARALIK 2009

Değerli hocam,

20 Aralık 2009 tarihli Radikal gazetesinde yayımlanmış olan yazınızı okudum. Açıkçası, Türkiye'de Kürt olmayan ve kendisini sol cenapta tanımlayan geniş bir kesimin genel yaklaşımlarını ifade ettiğinden – kaale alıp almayacağınızdan bağımsız – size yazmak istedim. Doğrudan mail adresinize sahip olmadığım için, bununla birlikte şahsınız üzerinden bahsettiğim sol kesime de seslenme gereksinimiyle açık mektup biçimini tercih ettim. Yazı elinize geçer, fırsat bulup yanıt verirseniz, bu diğer okurlar için de geçerli, belki olumlu ve ufuk açıcı bir tartışmaya gireriz ümidindeyim.

Öncelikle şunu belirtmeliyim; ben Kürt değilim, gerçi »kimliğim« sorulduğunda sosyalist olduğumu söylerim, ama gelenektendir diyerek Laz olduğumu söyleyeyim. PKK'li de değilim. Ama bir sosyalist, bir radikal demokrat olarak Kürt Özgürlük Hareketi ile eleştirel dayanışma içerisinde olduğumu, Kürt halkının kurtuluşunun, birey olarak kendi kurtuluşunun önkoşulu olduğuna inandığımı vurgulamalıyım. Hani, aşağıda yazdıklarımı »tarafdar Kürt'sün, doğaldır söylediklerin« demeyesiniz diye belirtiyorum.

Şimdi değerli hocam, sonunda söyleyeceklerimi başta söyleyeyim de, meramım anlaşılsın. Hoş, dostlarımdan kimi »yahu çok patavatsızsın, akım derken bokum dememeye çalış« diye çokça beni uyarır, ama öyle zannediyorum ki

söyleyeceklerim benim pataatsız oluşumdan bağımsız, sizin ve içerisinde olduğunuzu düşündüğüm geniş kesimlerin realitesinden dolayı rahatsız edici olacaktır. Evet, sizi latent ırkçılıkla ve yazıp-çizdikleriniz, söylediklerinizle, aldığınız pozisyonla – isteğiniz öyle olmasa da – Türkiye’deki vesayet rejimine destek olmakla itham ediyorum.

»Hoppala, bu da nereden çıktı?« diyebilirsiniz tabii ki. Ama gerekçelerimi okursanız, size çamur atmaya çalışan bir zırdeli olmadığımı, aksine sizi ve sizin gibi düşünenleri adil, sosyal, eşit haklı ve barışçıl bir geleceği sağlayacağına inandığım gerçek anlamda bir demokratikleşme süreci için kazanmak, ortaklaşmak, tüm farklılıklarımıza rağmen birlikte mücadele koşullarını yaratmaya katkıda bulunmak istediğimi anlayacağınızı umuyorum. Rosa Luxemburg’un dediği gibi »temizleyici olan eleştiri ve özeleştiriyi« tüm şiddetiyle bu amaçla kullandığımdan emin olabilirsiniz.

Size, bir bilim insanına »latent ırkçılığı« tanımlamama gerek yoktur sanırım. Almanya’da yaşadığım ve açık ve latent ırkçılığa yaşamımın her alanında, neredeyse her an maruz kaldığımdan olacak, »beyaz olanların« haklar temelinde kendinden zayıf olanlara akıl vermelerine, onlara »yardıma muhtaç zavallılar« muamelesini yapmalarına, onlar adına konuşmalarına karşı aşırı bir hassasiyetim var. Tanınmış bir akademisyen, bir yazar olarak toplumsal kesimler arasında saygın bir yeri olan, gelir düzeyi ortalamanın üzerinde bir insansınız. Lütfen eleştiri olarak algılamayın, sadece bir tespit yapıyorum. Sonuç itibarıyla elindeki hakları geniş bir biçimde güvencede olan ve düşüncelerini neredeyse engelsiz olarak yaygın medyada ifade edebilen bir elitisiniz. Eğer böylesi bir konumdayken, haklarınıza, konunuza ulaşabilmeleri – şu an itibarıyla – olanaksız olan bir toplumsal gruba nasıl düşünmeleri gerektiğini söylediğiniz, örneğin kendi deyiminizle »Kürtlerin neyi, nasıl içlerine sindireceklerine« siz karar verdiğiniz andan itibaren, muhtemel eleştiri ile hor görme, küçümseme, reşit olmayan muamelesine tabi tutma arasındaki ince sınırı geçmiş olursunuz. Anımsarsanız, DTP’nin

TBMM Grubu’nda yaptığınız bir konuşmada da »sizi (Türk ve Kürt) milliyetçiliklerinden koruyacağız« biçiminde bir konuşma da yapmıştınız. Yani sonuçta uzun zamandan beri sürdürdüğünüz çizginizde tutarlısınız. Ama bu tutarlılık, maalesef bir »beyaz adam« tutarlılığıdır.

ELMAYLA ARMUT MESELESİ

Öyle zannediyorum ki, Kürtlerin »kurtarıcıya« ihtiyacı yok, hele hele neyi nasıl yapacaklarını söyleyip, konuşması gerektiğinde susanlara, neden-sonuç ilişkisini göz ardı edip, güçlü ile zayıfa »eşit mesafede« durup, haksızlığa ses çıkartmadan ortak olanlara hiç. Görebildiğim kadarıyla Kürtler, kurumları ve örgütlü halk hareketiyle yeterince siyasî rüşlerini ispatlamış durumdalar. Paternalist akıl vericilik bu noktadan itibaren ince ve rafine ırkçılığa yol açar. Bunu bir düşünmenizi isterim.

Yazınıza, İsa peygambere atfedilen bir söz ile tanık göstermeden önce ilginç bir tespit ile başlamışsınız. Sizin deyiminizle »bir takım rahatsız edici paralellikler« kuruyor, TSK ile Kürt Özgürlük Hareketini aynı kefeye koyuyorsunuz. Buna gerekçe olarak da, aslında tüm TSK’nin »darbeci« olmadığını, sadece bir bölümünün, »cuntaların« darbeleri emrettiğini belirtiyorsunuz. Hocam ne çabuk unutuyorsunuz? Hadi bırakalım İttihat ve Terakki geleceğinin Cumhuriyetin kurulduğu günden bu yana devam eden vesayetini, 12 Eylül 1980 sabahı Pentagon’dan yapılan »our boys« açıklamasını da mı unuttunuz? Elbette TSK homojen bir yapı değil, ama bugüne kadar yapılan darbelerin hesabını soran, sorumlularını eleştiren veya askerlik mesleğinde meşru bir tavır olan »kanunsuz emre itaat etmeyen«, darbelere karşı çıkan kaç tane subay tanıyorsunuz? »Tüm TSK’yi darbeci olmakla suçlamıyoruz. Neden? Çünkü bu rezilliği Genelkurmay emretmedi« diye yazıyor ve TSK içinde gayrimeşru olan bir veya bir kaç grubun darbe yaptığını belirtiyorsunuz. Etmeyin hocam, bu kadar naif olamazsınız.

TSK’nin »gayrimeşru gruplarca yapılan darbelerle« aslında bir ilişkisi olmadığını, Genelkurmay’ın günahsız olduğunu iddia ettikten sonra, Tokat eylemini örnek göstererek, PKK’nin de benzer bir durumda olduğunu kanıtlamaya

çalışıyorsunuz. Egemenlerin, yaygın medyanın uzunca bir süreden beri sürdürdüğü bilinçli dezenformasyon enstrümanlarını kullandığınızı farkında değilsiniz herhalde. Farkında olsaydınız, kullandığınız »ölçütün« yanlış olduğunu ve tutarlı olmadığınıza görürdünüz. Kaldı ki »iki tarafa karşı« tavrı alındığını iddia etmek, **Veysi Sarısözen**'in bir yazısında doğru tespit ettiği gibi »sahtecilik« olmakla birlikte, gücünün yanında taraf olmak anlamına gelmektedir.

Size devletin ne olduğunu anlatmama gerek olmadığını düşünüyorum, bu bir. İkincisi, bir bilim insanı olarak kullandığınız terimlerin en azından uluslararası hukukta nasıl tanımlandığını bildiğinizi varsayıyorum. Üçüncüsü, literatürde silahlı mücadele hakkında yazılı olanları okuduğunuzu, en azından haberdar olduğunuzu düşünüyorum.

Öncelikle »terör« tanımını soğukkanlı bir biçimde bir kez daha düşünmenizi salık vereceğim. Umarım bir bilim insanı olarak ideolojik hegemoni kurma amacıyla – bkz. Irak İşgali, Afganistan/Pakistan Savaşı ve diğerleri – kullanılan »terör« tanımını sorgulamadan kullanmaktan siz de rahatsız oluyorsunuzdur. Hadi diyelim Tokat eylemini yanlış bulduğunuz için bu tanımını kullandınız. Ama bu eylem gökten inmedi ya? Hadi sizin deyiminizle »PKK içinde bir grup açılımı sabote etmek için« bu eylemi yaptı. Peki bunun öncesi? PKK içinde bir grubun »boş durmaktan sıkıldık, bir kaç asker öldürelim de vakit geçirelim« diye eyleme kalkışdıklarını düşünmüyorsunuzdur herhalde.

Tokat eylemi gibi bir misillemenin geleceği gün gibi açıktı. Sizin pek övdüğünüz »açılım« süreci boyunca PKK'nin tüm ateşkes açıklamalarına ve barış çağrılarına rağmen 80'den fazla gerilla öldürülmüş, ısrarla operasyonlar devam ettirilmiş, DTP'liler üzerindeki baskılar artırılmış, özellikle Batı illerinde kin ve nefret ortamı körüklenmiş, Kürtlerin bütün hassasiyeti bilinmesine karşın, kasten yapıldığı gösterile gösterile Abdullah Öcalan'ın tecrit koşulları ağırlaştırılmış, bu durum protesto eden Kürt göstericilere karşı güvenlik güçleri ileri sürülerek, Diyarbakır'da bir genç öldürülmüş ve

devletin bu politikalarla, Kürt Özgürlük Hareketini tasfiye etmek istediği açıkça ilân edilmişti. Yani tüm bunlar bir »misilleme eylemine« açık dave-tiyeydi. Savaşın sürdüğü bir ortamda başka nasıl bir sonuç çıkartabiliriz ki?

Burada HPG anakarargâhının bu »misilleme eylemine« sahip çıkmış olması talidir, çünkü bir sonuçtur. Yani, bizlerin doğru bulup bulmamasından bağımsız, silahlı mücadele yönteminin ve bu yöntemin gereğinin bir sonucudur. Esas olan ise neden-sonuç ilişkisi temelinde »misilleme eylemine« yol açan nedenlerden kimin sorumlu olduğudur. Soğukkanlı düşünebilen herkes, elini vicdanına koyar ve gelişmeleri bütünselliği içerisinde değerlendirirse, asıl sorumlunun ısrarla sürdürülen devlet politikası olduğu sonucuna varır. Barut, dış etki olmadan, yani ateş veya kıvılcım olmaksızın patlamaz. Patlama bir sonuç ise sorumlu kıvılcımı çakandır. Bana göre kundaklanan otobüste yaralanarak yaşamını yitiren genç kızın, Diyarbakır'da sırtından vurulan gencin, Tokat'taki 7 askerinin ve bugüne kadar yaşamını yitiren onbinlerce insanın faili, tek tipci ve inkarcı devlet politikalarıdır.

Bana kalırsa bunları siz de çok iyi biliyorsunuz. Kirli savaşı, işkenceleri, yargısız infazları, baskıları, Kürtlerin kendilerini ifade etmelerinin engellenmesini, köy yakmaları, zorunlu göçleri, reşit olmayan çocukların nasıl mağdur edildiğini, darbe anayasasının ve antidemokratik onlarca yasanın hâlâ yürürlükte olduğunu ve TSK yönetiminin bu gelişmelerde bütünsel olarak taşıdığı sorumluluğu bal gibi biliyorsunuz. Maalesef son günlerde çokca moda olan »iyi Kürt, kötü Kürt« ayırımını siz de yapıyorsunuz.

İyi niyetli olmadığınızı söylemiyorum, kuşkusuz iyi niyetlisiniz. Ama unutmayın ki, cehenneme giden yollar iyi niyet taşlarıyla döşelidir.

»GÜNAHSIZ OLANLAR İLK TAŞI AT SIN« MI?

DTP'yi eleştirebilirsiniz. Buna karşı çıkacak değilim. Ama lütfen elinizi vicdanınıza koyarak bu eleştirileri yapın. Bakın, yazınızda eleştiriye Kürtlere söyletiyor, Avrupa Kürdistan Dernekleri Federasyonu KOMKAR'dan bir alıntı yapıyorsunuz. KOMKAR'dan bir çok arkadaşı şahsen tanırım. Bu ar-

kadaşların kendileri dahi »tüm Kürtler« adına konuşmazlarken, sizin sanki Kürtlerin çoğunluğu böyle düşünüyormuş gibi alıntı yapmanızın, kusura bakmayın ama, bilimsellikle, objektiflikle hiç bir âlâkası yok.

Kürtlerin bir bütün olarak aynı siyasî görüşü taşımadığı elbette malûm. Çeşitli örgütler, kurumlar, çeşitli kesimler var. KOMKAR bunlardan sadece bir tanesi. Ancak örgütlerin yanısıra halkın görüşlerini neden alıntılanmıyorsunuz? Milyonlarca Kürdün »Abdullah Öcalan siyasî irademdir« demesini neden es geçiyorsunuz? Sokaklara dökülen onbinlerce insanın asıl isteminin salt »17 santimetrekareden« ibaret olmadığını neden kaale almıyorsunuz?

KOMKAR'ın bildirisinde yer alan cümleleri alıntılararak, DTP'nin asıl muhatabı işaret etmesini yanlış bulduğunuzu teyid ediyorsunuz. Ama neden gerçek bir demokratın, bir liberalin, bir solcunun söylemesi gereken şeyleri, yani başta Abdullah Öcalan olmak üzere, bütün politik tutukluların serbest bırakılmasını neden talep etmiyorsunuz? DTP'ye »kendini inkâr edercesine kalkıp Öcalan'ı muhatap gösterdi« diye kızıyor, DTP'nin var olma gerekçesini, Kürt halkının kendi kurtuluşunun sembolü haline getirdiği Abdullah Öcalan gerçeğini, aynı egemenlerin yaptığı gibi asıl siz inkâr ediyorsunuz.

Kusuruma bakmayın ama, nasıl DTP'nin kapatılmasında sözüm ona »güvercin, şahin ayırımı« rol oynadıysa, sizin yazdıklarınız da aynen Kürtlere yönelik tasfiye politikalarını, daha dün Barış ve Demokrasi Partisi BDP üyesi olan eski DTP'lilerin tutuklanmalarında devlet güçlerine destek olmaktadır. Siz ve sizin gibi iyi niyetli demokratların bir türlü gerçek demokrat olamaması, elmayla armutu karşılaştırması, »iki tarafa karşı olarak« tarafsızlık kisvesi altında, bilinçli ya da bilinçsiz taraf olması, AKP hükümetinin vesayet rejimi ile ortaklaşarak sürdürdüğü saldırgan politikaların en büyük destekçisi olmaktadır.

Unutmadan şunun da altını çizeyim: Devleti eleştirerek »şimdi bütün bu durumlar karşısında, barışçı Kürtler PKK'ya nasıl karşı çıksın? Ben Kürt hareke-

tine nasıl daha fazla yükleneyim? "Devlet" bırakmıyor ki!« diye yazıyorsunuz. İlahi hocam, bir de devlete şöyle bir yüklenseniz nasıl olur? PKK'nin en yetkili ağızlarından barış, ateşkes, demokratik çözüm diye diye çağrılar, açıklamalar yaptığı hiç mi okumadınız? Hem sahi kimdir bu »barışçı Kürtler«? Onu da bir açıklasanız da, aydınlansak. Peki, Fırat'ın doğusunda sokaklara dökülen onbinlerce Kürt, »PKK halktır, halk burada!« diyerek savaş mı istediklerini düşünüyorsunuz? Abdullah Öcalan'ın Demokratik Cumhuriyet çağrısında mı savaşkan olan?

Sevgili hocam,

Kürtlere akıl vermek yerine, bir kere empati geliştirmeyi denesiniz, nasıl olur? Belki o zaman, PKK'yi yok etmenin ancak yeni bir jenosid ile olanaklı olacağını; savaşa karşı çıkmanın kıstasının, savaşın nedenlerini ortadan kaldırmaya çalışmak olduğunu; Kürtlerin paternalist avukatlara değil, kendi iradelerini ifade ederken önkoşulsuz dayanışmaya ihtiyacı olduklarını ve Kürt halkının da tahammülünün bir sınırı olduğunu göreceksinizdir.

Sizin barışı, demokrasiyi, eşit haklı bir geleceği özlediğinizden zerre kadar şüphem yok. Zaten bu nedenle biraz gecikerek de olsa, size yazma ihtiyacını hissettim. Ama barış, demokrasi, eşit haklı bir gelecek kendiliğinden, biz öyle arzuluyoruz diye oluşmayacak. Uğruna mücadele verilmezse eğer, bedelini ödemeyi göze alamazsak, herşey olduğu gibi kalacak. Ama bunun için önce realiteleri kabullenmemiz, »neyin, ne olduğunu« söylememiz gerek.

DTP kapatıldı. Kapatılan kaçınıcı parti, saymadım bile. Ama önümüzde hâlâ fırsatlar var. Belki BDP'de kapatılacak. Gene bir sürü politikacı göz altına alındı, hiç şüphesiz sırada daha onlarcası var göz altına alınacak olan. Peki biz, Kürt olmayanlar ne yapacağız? Siz, sayın hocam, bundan sonra ne yapacaksınız? »Bağımsız ve tarafsız« kalmayı daha ne kadar içinize sindireceksiniz?

Gelin, şimdiye kadar olduğundan farklı davranalım. Demokrasiyi, barışı radikal bir biçimde gündelik yaşamımızda gerçekleştirmek, geleceği birlikte yeniden kurmak için vesayeti, kirli savaşı, AKP sahteciliğini, bariz taraftarlık olan »tarafarsızlığı«, ayrımcılığı içimize sindirmeyelim. Gelin kendimizi örgütlü halkın kucağına bırakalım, Kürt halkının politizasyonunu, örgütlülüğünü tüm ülkeye yayalım. Tuzu kuru konumumuzu, ayrıcalıklarımızı, imtiyazlarımızı, »dükkânlarımızı«, tekil çıkarlarımızı bir süreliğine de olsa, bir yana bırakalım. Gelin beraberce BDP'ye katılalım, BDP'nin sıradan neferleri olalım, kendimizi barışçıl ve demokratik çözüm isteyen Kürtlerin önüne siper edelim. Gelin Kürtlerin kendi yazgılarıyla başbaşa kalmalarına engel olalım, egemenlerin körükledikleri iç savaş potansiyelinin, cinnet selinin önüne barikat olalım. Hiç kimsenin soyu, sopu, dini, dili, etnik kökeni veya cinsel tercihi nedeniyle dışlanmayacağı, ama imtiyaz da görmeyeceği adil, eşit haklı, barışçıl, sosyal, ekolojik kaygılı bir gelecek, gerçek anlamda demokratik bir cumhuriyet için gücümüz ölçüsünde, verebileceklerimizi verelim. Gelin barış için, demokrasi için, özgürlük için gökyüzünden ateşi yeryüzüne indirelim!

Başarısız olsak da, en azından bizden sonraki kuşaklara, yüzümüz ak, hiç olmazsa zincire vurulan Prometheus gibi yapabileceklerimizi yapmaya çalıştık, verebileceğimiz verdik diyebiliriz. Bu kadarcığı bile uğruna mücadele etmeye değer sevgili hocam, fazlasıyla değer!

Ortak özlemlerimizin hatırına sivri dilimi hoş göreceğiniz ümidi ve barışın, demokrasinin, özgürlüğün esas olduğu bir geleceğe olan sarsılmaz inancıyla yeni yılınızı kutlar, sağlıklı ve aydınlık günler dilerim.

Dostlukla, sağlıklı kalınız.

KAÇIŞ SINIFTAN MI, YOKSA GÖREVDEN Mİ? 13 ŞUBAT 2010

TEKEL işçilerinin haftalardır süren direnişinin yarattığı moral dalgası, sadece tüm renkleriyle Türkiye sosyalist hareketini sarmakla kalmadı, aynı zamanda Avrupa'daki Türkiye kökenli sosyalistleri de heyecanlandırdı. Almanya'da yapılan dayanışma gösterileri, Almanya DIE LINKE partisi ile Avrupa Solu'nun verdikleri dayanışma mesajları ve çeşitli sol-sosyalist gazete ve internet sayfalarında konuya değinilmesi, TEKEL işçilerinin direnişinin Avrupa'daki etkisini anlatıyor sanırım.

Bu bağlamda Türkiye'deki çeşitli kesimlerin, ki bunu yaygın medyada da kaleme alınan yazılar ve yapılan çağrılardan okuyabiliriz, TEKEL işçilerini sempatiyle karşıladıkları görülüyor. Özellikle sosyalistler arasında TEKEL direnişinin »sınıf perspektifinin« ve »sınıf mücadelesinin« gündeme oturduğu, »yeniden önem kazandığı«na dair yorumlar yapılmakta.

Gerçi sosyalist olduğumdan, »sınıf mücadelesinin« hiç bir zaman önemini yitirmediğine inanıyorum, ama sosyalistlerin bu yorumlarında da ciddi iki sorun görüyorum. Bunu, yazılarını özel bir ilgi ile okuduğum Ertuğrul Kürkçü'nün *Bianet* sitesinde yayınlanan »Sınıftan Kaçış Bitti« başlıklı yorumu bağlamında açıklamaya çalışayım.

Kürkçü, yorumunda TEKEL direnişinin »meşruiyetini emekçilerin mücadeleleriyle buluşarak yeniden üretmek, varlık nedenini hergün yeniden doğrulamak

için çok daha elverişli bir dönemin kapısı açılırken, sosyalist hareket bu dönemin toplumsal mücadelelerine dahil olabileceği kanalları yeniden kurmak, bir politik merkez haline gelmek ve sermaye siyasetlerine karşı bir işçi sınıfı siyasetini işçilerin sınıf mücadelesi içinden geçirerek inşa etmek sorumluluğuyla karşı karşıya» olduğunu gösteren »muazzam bir yeniden kuruluş momenti« anlamına geldiğini vurguluyor.

Elbette, toplumsal mücadelelerin yükseldiği dönemlerin sosyalist hareketlerin önüne »muazzam« fırsatlar çıkardığı tespitine katılmamak elde değil. Ancak, bu »muazzam« fırsatların sonuç alıcı olabilmesi için, sosyalist hareketin bu fırsatlar ortaya çıkmadan önce doğru ve radikal konumlanışını sağlamış olması gerekmez mi? Türkiye sosyalist hareketi özelinde, bugüne kadar, bırakın toplumsal etkisini, işçi sınıfı üzerindeki etkisini artıramamış olan bir sosyalist hareket için, örneğin egemen politikanın direnişin belirli bir evresinde U-dönüşü yapıp, TEKEL işçilerinin taleplerini belirli ölçüde karşılaması, nasıl bir momentum etkisi yaratacaktır acaba?

Bu direnişi doğrudan barış ve demokratikleşme mücadelesi ile bağlantılı hâle getirememiş, TEKEL işçilerini ve diğerlerini sokağa döken nedenlerin, yani neoliberal dönüşümün, özelleştirme ve liberalleşmelerin, kirli savaş, vesayet rejimi ve Kürt Sorunu ile birbirini tamamlayan bütünsel bir siyaset olduğunu, kendileri de inanmadıkları için gösteremeyen Türkiye sosyalistleri, talepleri karşılanan emekçileri nasıl daha fazlasını istemek için sokakta kalmaya ikna edebileceklerdir?

Kürkçü'nün yazısında bir diğer sorunlu nokta da, ki bunun Türkiye solu için semptomatik olduğunu düşünüyorum, BDP'ne gönderdiği »çiçeklerdir«. BDP'nin yeni yönetiminin bütünsel bir yaklaşımla toplumsal talepleri siyasetine sokmaya çalıştığını, kapılarını, başta Türkiye sosyalistleri olmak üzere, geniş kesimlere sonuna kadar açtığını ve emek hareketi ile organik bir bağ kurmaya çalıştığını söylemi ve pratiğiyle göstermesine rağmen, Kürkçü

»toplumsal taleplerin BDP siyasetinin sistematik bir ögesi halini aldığını söylemek için çok erken« diyor ve bunun BDP'nin ana muhalefet partisi konumu hedefiyle »çok güçlü gerilimler« yaratacağı kehanetinde bulunuyor.

Sevgili Ertuğrul Kürkçü ve onun şahsında ona yakın düşünen sosyalistler kusura bakmasınlar ama, gönderdikleri çiçekler fazlasıyla zehirli. Bu yaklaşım fazlasıyla ucuz bir yaklaşım. Türkiye sosyalist hareketi bence Kürtlere akıl vermek yerine, önce kendi görevini yerine getirmelidir: Sınıf mücadelesi içerisinde yer almak, bu mücadeleyi sosyalist hareketin politik merkez haline gelmesi için kullanmak, sosyalist hareketin hiç kimseye devredemeyeceği bir özgörevidir. Ve sınıf mücadelesinin, Anadolu-Mezopotamya halklarının en ivedi sorunu olan barış ve demokratikleşme mücadelesiyle bütünleştirilmesi, en az bunun kadar önemli ve bence sınıf mücadelesinin özü olan bir görevdir.

Tek devlet sınırları içerisinde birbirlerinden farklı iki ülkeyi ve ayrışmalar yaşayan bir toplumu barındıran Türkiye Cumhuriyeti'ndeki en önemli güncel meydan okuma, egemen politikaya karşı geniş toplumsal kesimleri barış, demokratikleşme ve adalet hedefiyle ortak mücadelede buluşturmadır. Muhakkak ki sosyalistler bu ortak mücadelenin önemli bir bileşeni olacaklardır, ama kendi görevlerini yerine getirdikleri, »beyaz«lıklarını ve gizli ırkçılığı aşabildikleri ölçüde.

Kimse merak etmesin, sınıftan kaçan falan yok. Ama sınıf lafazanlığı ile güncel görevlerinden kaçanlar var.

İKİ ÜLKE, TEK PARTİ

BARIŞ VE DEMOKRATİKLEŞME MÜCADELESİNDE ORTAKLAŞMA ÜZERİNE
21 ŞUBAT 2010

Türkiye Cumhuriyeti'nin, küresel çapta geliştirilen politikalar ve stratejiler çerçevesinde, yeni bir biçimlendirilme sürecine girmiş olması, bu çerçevede bir yönetim krizinin ortaya çıkması, egemenler arasındaki iktidar çatışmasının çelişkilerle dolu olarak yol alması ve AB üyelik süreci ile yeşeren demokratikleşme umutlarının hayal kırıklığına dönüşmesi, toplumsal muhalefet gruplarının, gerek birlikte, gerekse de tek tek yeni örgütlenme biçimleri arayışlarını tetiklemektedir.

Sadece son beş-on yıllık sürece bakıldığında, salt solda değil, aynı zamanda muhafazakâr ve liberal kesim arasında da yeni yapılanmaların kurulup, dağıldığı, ama arayışların hâlâ devam ettiği görülebilir. Buna rağmen Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde farklı toplumsal muhalefet güçleri, hâlen egemen politikaya öyle ya da böyle alternatif bir güç yaratamamışlardır. Bunun temel nedenlerinden ikisinin, arayış içinde olan güçlerin öncelikle dar grup veya tekil çıkarlarını önplana getirerek, oluşturulması düşünülen yapılanmalara bu tekil çıkarları dayatmaları ve genel anlamıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli ihtilaf kaynağı olan Kürt Sorunu'nun barışçıl çözümü konusunda ortak bir irade oluşturamadıkları olduğunu düşünüyorum.

Tekil çıkarların önplanda tutulması, hem geniş toplumsal birliktelikler ve bunun ifadesi olan siyasî araçların oluşturulabilmesini engellemekte, hem

de toplumun geniş kesimlerini kucaklayacak bir siyaset yapabilme yetisini körleştirmekte ve böylelikle de, özünde muhalif olan kimi kesimleri – kendi iradelerinden bağımsız olarak – genel anlamda egemen güçlerin »taşeronu« hâline getirebilmektedir. Böylelikle farklı toplumsal muhalif güçleri esir alan bir kısır döngü, kendi kendini sürekli yenilemektedir.

Halbûki toplumlar tarihi, değişim ve dönüşümlerin her defasında farklı toplumsal kesim, sınıf ve katmanlar tarafından verili koşullardan duydukları memnuniyetsizliğin verdiği motivasyonla ortaklaşa kurulan ve kısa ve orta vadeli ortak hedefleri merkezinde tutan söylemi, eylem pratiği ve politikası olan koalisyonlar / ittifaklar / birlikler tarafından tetiklendiğini kanıtlamaktadır. Böylesi koalisyonlar / ittifaklar / birlikler başlangıçtan sonuna kadar geniş halk kitlelerinin desteğine sahip oldukları durumlarda pek az yenilgiye uğramış, ülke içi ve dışından gelen yoğun askerî şiddet karşısında bile gerilemeyerek, hem kendi toplumlarında, hem de yakın-uzak ülkelerin toplumlarındaki değişimi gerçekleştiren süreçlerin başlamasını sağlayabilmişlerdir. Değişim ve dönüşüm süreçleri sonrasında yeni egemen güçlerin ortaya çıkmış, koalisyon / ittifak / birlik güçlerinin kimilerinin gericileşmiş olması ve daha önce beraber olunan kesimler üzerinde – bazen de eski düşmanla birleşerek – baskıcı hakimiyet kurmuş olmaları, değişim ve dönüşüm süreçlerinin nasıl başlatıldığı gerçeğini değiştirmemektedir.

Diğer taraftan, ki bunu dünyanın çeşitli bölgelerinde yapılan araştırmalar da kanıtlamaktadır, değişim ve dönüşüm süreçlerini tetikleyen siyasî hareketlerin bilhassa parlamenter çoğunlukları elde edebilmeleri için, farklı toplumsal muhitlerde kök salmaları, ittifak yetisini elde etmeleri, koalisyonlar oluşturma esnekliğini göstermeleri ve çoğunluk toplumunun bireyleri arasındaki ana akım düşüncenin yerleşmesinde etkisi olan hegemonik güçlerden birisi hâline gelmeleri yaşamsal önem taşımaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan toplumda, verili koşullardan memnun olmayanların oranının son derece yüksek olmasına rağmen

ve özellikle son dönemde görüldüğü gibi yönetenlerin küçümsenilemeyecek bir yönetim krizi ile boğuştukları bir ortamda, toplumsal muhalefet gruplarının ortak çıkarlar temelinde bir araya gelememiş olmaları, ciddi bir zaaf olmakla birlikte, aşılamayacak bir olgu değildir. **Barış ve Demokrasi Partisi, Demokrasi İçin Birlik Hareketi ve Yeni Sol Hareketi** başta olmak üzere, çeşitli kesimler arasında alevlenen »birlikteleşme« çabaları – ki, bunlar nasıl değerlendirilirse değerlendirilsin – ortaklaşma için kafa yoranların ve belirli bir isteğin var olduğunu, ortaklaşmayı gerçekleştirebilecek bir potansiyelin varlığını göstermektedir.

Okumakta olduğunuz bu yazı, sürdürülen tartışmalara karınca kararınca katılma, deneyim ve görüşleri paylaşma, barış ve demokratikleşme mücadelesine bir katkıda bulunma kaygısıyla kaleme alınmıştır. Daha önceleri, DBH oluşum süreci çerçevesindeki tartışmalara katkı olarak kaleme aldığım »**Radikalliğe Davet**« başlıklı (<http://www.koxuz.org/anasayfa/node/3551> adresinden ulaşabilirsiniz) yazıma atıfla bulunarak, düşüncelerimi okurun ilgisine sunuyorum.

ÜLKE VE TOPLUM GERÇEKLERİNİ KABULLENMEK ÖN KOŞULDUR

Türkiye Cumhuriyeti'nin karşı karşıya bulunduğu temel ihtilaf kaynakları, bölgesel gelişme farklılıkları ve toplumsal ayrışmalar, fiilen iki farklı ülkenin tek devletin sınırları içerisinde yan yana var olduğunu gösteren bir resmi karşımıza çıkartmaktadır: Bir tarafta, ekonomik olarak görece gelişmiş merkezleri; sanayileşmiş alanları; modern ve muhafazakâr yaşam biçimlerinin içiçe geçtiği ve çelişkili biçimde yaşadığı toplumsal yapısı; ülke ortalamasının üzerindeki gelir ve refahı; siyasî örgütlülüğü çok parçalı ve apolitik halk katmanlarının çoğunluğu oluşturduğu, tek tipçi ve milliyetçi ulus algısında olan toplum çoğunluğu; olağanlaşan linçleri ile ve temsili demokrasinin bazı unsurlarının yaşatılmasına kısmen izin verildiği Fırat'ın Batısı.

Diğer tarafta ise kronik kitlesel işsizliğin katlanarak artırdığı yoksulluğu; ekonomik açıdan geride kalmışlığı; feodalliği; onyıllarca süren imha politikalarının ve kirli savaşın acıları ve travmaları; boşaltılan ve yakılan binlerce köyü; zorla yerlerinden edilen milyonları; binlerce faîli meçhul (!) cinayetleri; Cumhuriyet'in ilânından beri devam eden etnik ve dinî trajedileri; yasaklanan gazete ve partileri, tutuklanan politikacıları ve belediye başkanları; fiili olağanüstü hâlleri; hapse tıkılan çocukları; farklı etnik ve dinî grupları, örgütlü kurumları ve direnç deneyimleri sayesinde politize olmuş halkıyla Fırat'ın Doğusu.

Bununla birlikte Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan toplum, insanların birbirlerine, komşunun komşuyu linç cinneti içerisinde boğazlayabilecek derecede düşman kesilmekte olduğu ayrışmalar yaşamaktadır. Bu ayrışmalar hem bütünüyle siyasî söylemi sertleştirmekte, hem de tersinden kullanılan siyasî söylemler ile ayrışmaların derinleşmesi körüklenmektedir.

Görebildiğim kadarıyla toplum iki ayrışma çizgisinde üç ana kesime ayrılmaktadır. İlk iki ana kesimi »**Laik-antilaik**« çatışması çerçevesindeki toplumsal ayrışma çizgisinde görmek olanaklıdır. Diğer ayrışma çizgisi, ki toplumun tam ortasından geçmekte ve »sorunların sorunu« olarak toplumu bir daha birleştirmemek üzere kanlı bir biçimde parçalama potansiyeline sahip olan **Kürt Sorunu**'dur. Kürt Sorunu, birinci ayrışma çizgisinde karşı karşıya gelenleri Kürt toplumunun taleplerine karşı birleştirmekte ve toplumsal ayrışmaları perçinlemektedir.

Fırat'ın Batısı ve Doğusundaki gerçeklik, »vatanı ve milleti ile bölünmez bir bütün« olduğu iddia edilen Türkiye Cumhuriyeti'nin, teritoryal anlamda olmasa bile, çoktan bölünmüş bir coğrafya ve fiilen ayrılmış bir toplum olduğunu kanıtlamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünsel olarak karşı karşıya olduğu temel ihtilaf kaynaklarını ve bunların yarattıkları sorunları aşmayı hedefleyen her siyasî hareket, bölünmüş coğrafya ve toplumun farklı

ve çelişkili yapısını dikkate almak, çözüm önerilerini buna göre geliştirmek zorundadır.

Teritoryal sınırları içerisinde birbirinden farklı iki ülkeyi barındıran Türkiye Cumhuriyeti, Balkanlar, Hazer Denizi havzasının Doğu'su dahil Kafkaslar ve Ortadoğu'dan oluşan ve hammadde ve enerji kaynakları üzerindeki hakimiyet arayışları, bu bağlamda küresel rekabet çekişmeleri ve yeniden biçimlendirilme çabaları nedeniyle küresel ekonomiler açısından yaşamsal önem kazanan bir coğrafyanın tam ortasında bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin jeostratejik, jeopolitik ve jeoekonomik açıdan kazandığı konum, karar vericilerin ve karar verici kesimler ile olan ilişkileri üzerinden doğrudan nemalanan özel sermaye çevrelerinin, merkezinde bulunulan coğrafyanın yeniden biçimlenişine katılma, bu biçimlenmeden pay alma ve küresel güçlerin küçük partneri olma yönündeki politikalarını gerçekleştirmek için kullanılmakta; dış politika ile bilhassa savunma ve güvenlik politikası anlayışını, devlet çıkarlarını askerî gücüyle dayatabilen bir bölgesel güç olma hedefine kilitleyen bir devlet siyasetini önplana çıkartmak için gerekçe hâline getirilmektedir.

Böylesi bir devlet siyaseti, ekonomik ve malî açıdan doğrudan ABD ve AB'ne bağımlı, NATO üyesi, yakın komşuları ile çeşitli ihtilafları olan ve hâlâ tarihsel sorunlarını çözmekte direnen Türkiye Cumhuriyeti gibi bir devlet için vahim bir durum ve bölge bütünü açısından ciddi tehlikeler içermektedir. Çünkü böylesi bir devlet siyaseti, sadece saldırganlığı ve yayılmacılığı teşvik eden dış ve güvenlik politikalarına yol açmakla kalmamakta, aynı zamanda da bu politikaların devamlılığının temel garantörü olan askerî ve sivil bürokrasi vesayetinin – kısmî yumuşamalarla da olsa – sürekliliğini sağlamaktadır. Sonuçta vesayet ve böylesi bir devlet siyaseti hem birbirlerini gerekli kılmakta, hem de karşılıklı olarak birbirlerini güçlendirmektedirler.

Vesayet, 12 Eylül 1980 cuntası tarafından silah zoruyla dikte ettirilen bir anayasa ve yürürlükteki yasalarla kurumsallaştırılmıştır. Böylelikle vesayet rejimi,

sorunları kangren olmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin bu sorunları çözüme götürmesinin ve demokratikleşmesinin önünde duran en önemli engel haline gelmiştir. Şu anda iktidarda olan AKP'nin kamuoyuna yansıyan kimi girişimlerle, »vesayetin kaldırılması adımlarını attığı« iddiası ve bu çerçevede »EMASYA Protokolü« gibi bir takım uygulamaların kaldırılmaları, kurumsallaşmış olan vesayet rejiminin varlığını tehdit etmemekte, aksine AKP'nin askerî ve sivil bürokrasinin belirleyici kesimleri ile girdiği ittifak sonucunda görüngüleri değişmiş ve formel temsilî demokrasinin bir kısım unsurlarını meşruiyet sağlamak için kullanan, ama otoriter devlet yapısından zerre kadar fire vermeyen bir vesayetin kökleşmesini teşvik etmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, günümüzdeki AKP iktidarını ve TBMM'ndeki CHP ve MHP muhalefetini vesayet rejimi madalyonunun sivil tarafı olarak nitelendirmek doğru olacaktır. AKP, TBMM'ndeki çoğunluğuna rağmen Bakanlar Kurulu kararıyla dahi atabileceği en basit demokratik adımları atmamakta, muhalefet ise, milliyetçi ve şoven bir söylem ile sadece AKP'nin yerine geçmeyi amaçlamaktadır. Her iki taraf ta, demokratik hukuk ve sosyal devleti olmanın en temel gereklerini yerine getirmekten, Kuvvetler Ayrılığı İlkesi'nin demokratik bir biçimde uygulanmasının sağlanmasından ve vesayet rejiminin aşılması için adım atmaktan, dar çıkar kaygıları nedeniyle feragat etmektedirler.

Anayasa, yasalar ve içtüzüklerle kurumsallaşmış olan vesayet rejimi, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki yaşamın istisnasız her alanının, muğlak bir şekilde tanımlanarak, akla gelebilecek her konuyu içeren ve kurgulanması her türlü demokratik kontrolden uzak olan bir »Millî Güvenlik Siyaseti«nin ilgi alanında olduğu gerekçesiyle, askerî ve sivil bürokrasinin keyfî, çıkar yönelimli ve otoriter egemenliği altına sokulmasını sağlamaktadır. Askerî ve sivil bürokrasi, her fırsatta »ulus adına« veya »millî güvenliği tesis etme« iddiasıyla siyasî, toplumsal, iktisadî ve kültürel yaşama doğrudan müdahale etmek için, soyut bir »millet« kavramına dayanan tek tipçi ve inkârcı ulus anlayışı

ile gerçek sekülerizm ile ilgisi olmayan statükocu bir laiklik anlayışını egemenlik araçları olarak kullanmaktadır.

Anadolu ve Mezopotamya coğrafyasında yerleşik olan kadim halkları ırkçı, şöven, inkârcı, hatta imhacı bir hegemonya altına zorlayan egemenlik araçları, aynı zamanda küresel krizlerin faturasını geniş halk kitlelerine yükleyen, sosyal adaletsizliği üreten, kitlesel işsizliği kronikleştiren, yoksulluğu yaygınlaştıran ve ülkeyi küresel malî piyasaların diktası altına sokarak, ekonomik bağımlılığı derinleştiren neoliberal iktisat politikalarının kurgulanması ve uygulanması için de kullanılmaktadırlar.

Gelişmiş sanayi ülkelerine olan bağımlılığından hiç bir zaman kurtulamayan Türkiye Cumhuriyeti, dünya genelinde Şili ile birlikte, neoliberal iktisat politikalarını askerî şiddet yardımıyla uygulamaya başlayan ilk iki ülkeden biri olma ünvanına sahiptir. 12 Eylül 1980 askerî darbesi, sadece temel hak ve özgürlükleri yıkmakla ve ülke genelini bir mezar sessizliğine sokmakla kalmamış, aynı zamanda Türkiye'yi düzensizleştirme, esnekleştirme ve özelleştirmeyi temel alan iktisat ve malî politikaların hoyratça uygulandığı bir laboratuvar haline getirmiştir. 12 Eylül 1980 sonrasında, bugüne kadar işbaşına geçen istisnasız bütün hükümetler, bağımlılığı artırarak sürdüren aynı iktisat ve malî politikalarını devam ettirmişler, bütçe konsolidasyonu veya »darboğaz« veyahut »krizi« aşma bahaneleriyle, halkın geniş kesimlerinin aleyhine ülkenin kaynaklarını, kamuya ait teşekkülleri özelleştirmiş, kentlisi ve köylüsüyle çalışanların zaten az olan sosyal haklarını sürekli budamış ve ülke ekonomisini küreselleşen malî piyasaların boyunduruğu altına sokmuşlardır.

Bugün de aynı politikalar hızlandırılarak AKP Hükümeti'nce devam ettirilmekte, kamu kaynaklarıyla hükümete yakın çevreler zenginleştirilmekte ve üretime dayanmayan gelirler üzerinden özel sermaye birikimi teşvik edilmektedir. Başta eğitim-öğrenim, sağlık hizmetleri, sosyal güvenlik ve su ol-

mak üzere, halkın geniş kesimleri için yaşamsal önem taşıyan temel kamu hizmetleri ticaretleştirilmekte, askerî ve sivil bürokrasinin ekonomik imtiyazları korunmakta, halkın satın alma gücü kredi kartları ve benzeri tedbirlerle borçlandırma üzerinden sunî bir seviyede tutulmakta, büyük tekellere ve alışveriş merkezleri zincirlerine öncelik verilerek esnaf ve zanaatkârlar ile küçük ve orta ölçekli işletmeler darboğaza sokulmaktadır. Spekülasyonları teşvik eden malî ve para politikalarının yanısıra, tarım ve hayvancılık sanayileştirilerek, yerli ve ulusaşırı tekellerin ellerine terk edilmektedir. 500 milyar ABD Doları'nı aşan borçlanma, bağımsız iktisat ve malî politikalar yapma olanağını yok etmekte ve Dünya Bankası veya Uluslararası Para Fonu gibi kurumların, şimdiye kadar sorunları derinleştirmekten başka bir işe yaramayan dayatmalarının boyunduruğu altında kalınmasına neden olmaktadır.

Türkiye, kronik kitlesel işsizliği, kayıt dışı ekonomisi, yaygın düşük ücretler ve uzun çalışma süreleri, düşük yan giderler ve tekellere yarayan teşvik politikalarıyla ucuz işgücü cenneti haline gelmiş, zenginler ve yoksullar ve de bölgeler arasındaki uçurum daha da derinleşmiş ve tekeller lehine yürütülen politikalarla ekonomik ve malî krizlerin yükü halkın sırtına yüklenmiştir. Buna karşın meslek örgütleri ve sendikal hareketin önüne yasal engeller çıkartılmakta, toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde ortaya çıkan işveren-sendika ihtilaflarına güvenlik güçleri ve jandarmanın tek yanlı olarak karışmasıyla, kozmetik rütuştan ileri gitmeyen yasa değişiklikleri ile çalışanlara verilmiş olan hakların kullanılması dahi engellenmektedir. Sosyal adaletsizlik, kitlesel işsizlik, yaygınlaşan yoksulluk ve ekonomik bağımlılık anlamını taşıyan neoliberal iktisat politikaları, »demokratikmiş« görüntüsü verilen otoriter bir yönetim anlayışını zorunlu kılmakta, yayılcı bir devlet siyaseti ve vesayet rejimi ile doğrudan bağlantılı ve küresel malî piyasalar ile dünya egemenlerine bağımlı olarak yürütülmektedir.

Bölünmüş toplumu, iki farklı coğrafyası, kurumsallaşmış vesayet rejimi, kuruluşundan bu yana çözülememiş sorunları, dışa bağımlılığı ve neoliberal

dönüşümü ile Türkiye Cumhuriyeti son gelişmelerle yaşamsal bir yol ayrımı karşısında bulunmaktadır. Bundan sonra hiç bir şeyin eskisi gibi kalmayacağı konusunda sanırım mantıklı düşünebilen herkes hemfikir. Kürt Sorunu açısından bakışla, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve sınırları içerisinde yaşayan insanların önünde bariz iki seçeneğin kaldığı iddia edilebilir: Ya, uygulanmakta olan egemen politikalar nedeniyle, sonucunda bütün bölgeyi yangın yerine dönüştürecek ve muhtemelen uzun ve kanlı bir sürece girilecektir, ya da, Anadolu ve Mezopotamya coğrafyası içerisinde farklı toplumsal kesimlerin müdahil olacakları, halklara ve eşitliğe, komşu ülkelerdeki bütün özgürlükçü muhalif güçlerle dayanışmacı birlikteliğe dayanan ve sonucunda bütün bölgeye örnek olabilecek bir Demokratik Cumhuriyetin oluşturulma fırsatını verecek olan barış ve demokratikleşme sürecine girilecektir. Bugün egemenlerin statükoyu kısmî değişikliklerle de olsa, koruma ve teritoryal bütünlüğü sürdürme kaygılarından, farklı kesimlerin istemlerinden ve genel olarak irademizden bağımsız olarak böylesi bir realite ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Ülke ve toplum gerçeklerini kabul etmek, »Gordion Düğümü« gibi görünen çözümsüzlüğü çözüme ulaştırmanın önkoşuludur. Her çözümsüzlük, kendi çözümünü içerisinde taşımaktadır. Nasıl çıkmaz sokaktan çıkışı bulmak için, önce çıkmaz sokak içerisinde bulunduğunun kabul edilmesi gerekiyor, Türkiye Cumhuriyeti ve sınırları içerisinde yaşayan insanların sorunlarının çözümü için de, karşı karşıya bulunulan realitenin kabul edilmesi gerekmektedir.

ÇÖZÜMSÜZLÜKTEN ÇIKIŞ ÇABALARI

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu günlerden bu yana, başta Kürtler, Aleviler, Gayrîmüslimler, çeşitli Sünnî grupları, işçi ve sendika hareketleri, sosyalistler/komünistler ve demokratlar başta olmak üzere, farklı kesimler sürekli arayış içerisinde olmuşlar, haklarını elde etmek, özgürleşmek, hatta yeni bir toplum kurabilmek hedefiyle çeşitli biçimlerde mücadelele-

re girmişlerdir. Bugün de bu kesimler ve bilhassa derinleşen toplumsal çelişkilerle birlikte kadın hareketinin, gençliğin, romanların, gay-lezbiyen ve transgenderlerin ve yeni sosyal hareketlerin de içerisinde olduğu geniş bir toplumsal çoğunluk, Türkiye Cumhuriyeti'nin gayrîmemnunlarını oluşturmaktadırlar.

Toplumsal çoğunluğu oluşturan gayrîmemnunların tekil çıkarlarının haricinde, bunu bilinçlerine çıkarmamış olsalar dahi, hepsini birleştiren, insanın doğuştan sahip olduğu hakları kullanabildiği, eşit, özgür, bireyin kendi kaderine kendisinin karar verebildiği, sosyal güvenceli ve çocuklarının da geleceğini garanti altına alan refah bir yaşam kaygısıdır. Ve böylesi bir yaşamın, yüz yıl sonra değil, bugün ve burada gerçekleştirilmesi istemidir.

Bu açıdan bakıldığında:

- sınırları içerisinde yaşayan her ferdi ulusal, etnik, dini kökenine, cinsiyetine ve cinsel yönelimine bakılmaksızın eşit haklı yurttaş olarak kabul eden ve yurttaşlarının doğuştan elde edilen hak ve özgürlüklerini korumayı ve bu hak ve özgürlükleri kullanma koşullarını yaratmayı taahhüt eden;
- bunun için adil bir barış gerçekleştirip, kurumlarını ve yaşamın her alanını militarizmden arındırmış, komşu ülkeler ve komşu halklar ile barış ve eşit haklı işbirliği anlayışı ile yanyana yaşamayı, dış politikasını bu esaslara göre düzenlemeyi hedefleyen;
- barışçıl, demokratik, sosyal, ekolojik ve hukuk devleti anlayışını, toplumdaki her kesimin doğrudan katılımı ile oluşturulacak ve Türkiye Cumhuriyeti'nin realitelerini dikkate alan demokratik bir anayasayı yeni toplumsal sözleşme hâline getirerek kurumsallaştıran;
- sosyal adaleti asgarî ölçüde gerçekleştirip, azâmî seviyede sağlama pers-

pektifini devlet görevi olarak önüne koyan, bölgeler arası eşitsizliği inandırıcı bir çaba ile gidermeye çalışan ve iktisat, sosyal ve istihdam politikalarını demokratik kontrol altında uygulamayı kabul eden;

- gerçek anlamda vicdan özgürlüğünü sağlamak için, bir tarafta inancı, devlet kontrolü altındaki konumundan çıkartıp, her türlü inanca eşit mesafede duran, ama diğer tarafta da hiç bir inancın diğerlerini, bilhas- sa azınlık olanları baskı altına almasını engelleyen çağdaş ve özgürlükçü sekülerizmin garantörü olan ve
- demokrasiyi tamamlanmış bir olgu olarak değil, sürekli gelişen ve kendini yenileyen bir demokratikleşme süreci olarak algılayıp, her düzeyde en geniş katılımın sağlanacağı, doğrudan demokrasi olanaklarının kullanılabilmesi, yerel ve bölgesel yönetimlere etkin sorumlulukların ve olanakların verileceği ve her türlü vesayetin engellenmesinin kurumsal- laştırıldığı

bir devlet yapısının Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan ezici çoğunluğun çıkarına olduğu, yani barışın, demokratikleşme ve adaletin devlet kurumları, yasama, yargı ve yürütmesiyle bütün alanlarını ve toplumsal yaşamı belirlediği demokratik bir cumhuriyetin bütün toplumsal kesimlerin lehine olduğu iddia edilebilir.

Böylesi veya benzer içerikli bir Demokratik Cumhuriyet'in oluşturulma hedefini programı hâline getiren, bu programı pratiği ve siyaset aracı içerisinde her düzeyde yaşatan, ülke ve toplum gerçeklerini dikkate alan ve tekil çıkarların, genelin çıkarlarının önüne geçmeden savunulmasını sağlayarak, geniş kesimlerin katılımını gerçekleştiren bir siyasî hareket, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün gayrîmemnunlarını kucaklamasının yanı sıra, hem günümüzün egemen politikalarına gerçek bir alternatif olabilecek, bu şekilde orta katmanlar için de çekici olabilecektir, hem de komşu ülke halklarına örnek teşkil edebilecek bir iktidar olasılığını ortaya çıkarabilecektir.

Türkiye Cumhuriyeti'ndeki güncel durum ve muhalif kesimlerin geldikleri aşama, yeni tür bir siyaset tasarısı için zamanın olgunlaştığını göstermektedir. Egemen politikanın alternatifsiz tek doğru olmadığı yeterince kanıtlanmış, karşı karşıya olunulan sorunların, özellikle Kürt Sorunu'nun makul çözümü konusunda söylenmesi gerekenler yeterince söylenmiştir. Ancak egemen politikanın alternatifi kendiliğinden oluşmayacaktır. Alternatifler, farklı toplumsal muhalefet kesimlerinin göstereceği birikteleşme iradesinin kararlılığı, arayışların ortaklaştırılması, farklılıklara tahammül ve farklılıkları ortaklaşmanın zenginliği ve gücü olarak kabul etme, karşılıklı güveni oluşturmaya çaba gösterme, eşit göz hizasında hareket edebilme yeteneği, denemeler ve pratikteki uygulamalar ile geliştirilebilecektir.

ALTERNATİFİN ADRESİ NERESİ?

Demokratik Cumhuriyet'in temel unsurlarını, hatta kapitalist toplumun ötesine işaret eden talep ve tasavvurları savunan, bu hedefle örgütlenen bir çok parti, hareket, yapılanma ve örgüt bulunmaktadır. Türkiye sosyalist hareketinin bütün unsurlarını içerisinde gördüğüm – sıralama yaparak, alfabetik dahi de olsa, hiyerarşik bir adlandırmaya girmeden bu tanımlamayı kullanıyorum – radikal solun; sol-liberallerin, sosyaldemokrasi taraftarlarının, özgürlükçü solcuların, sendikal hareketin kimi kesimlerinin, Yeni Sol Hareketi'nin aktörlerinin; Alevî örgütlerinin bir kesiminin, demokrat müslüman çizgiyi temsil edenlerin, entellektüellerin, sosyal hareketlerin aktivistlerinin ve Kürt Özgürlük Hareketinin ana akımının, program ve söylemleri bütünsel olarak değerlendirildiğinde, öyle ya da böyle barışın sağlanması ve demokratikleşmenin gerçekleştirilmesi konusunda çizgileri kesişen oluşumlar olarak tanımlamak olanaklıdır. Hepsi geleceğin şekillendirilmesi konusunda barış ve demokrasiyi içeren söylemler kullanmakta, ancak egemen politikanın gerçekçi bir alternatifinin adresi olamamaktadırlar.

»Adres olunamamasını« bir olumsuzluk, değişmeyen yetersizlik olarak tanımlamak yanlış olacaktır. Çünkü, birincisi, her örgüt, hareket, parti ve

yapılanmanın kendini öyle ya da böyle meşru kılan varolma gerekçeleri vardır. Diğer taraftan, ikincisi, kitlesel büyüklüklerine ve toplumdaki marjinal yansımalarına bakılmaksızın, radikal solundan, sol-liberallerine kadar sınıf-emek-demokrasi eksenli mücadele veren örgüt, hareket, parti ve yapılanmaların bilgi ve deneyim birikimi, toplum çoğunluğunu ilgilendiren değişim ve dönüşüm süreci için küçümsenemeyecek bir hazine sayılmalıdır. Ve üçüncüsü, »doğrunun tapusu« hiç kimsenin elinde değildir. Toplum çoğunluğunun ana akım düşüncesi, günümüze kadar mutlak ve tek doğru olmamıştır, olamayacaktır. Başlangıçta marjinal olan, ama toplumun genelini çıkarlarını savunan görüşlerin tarihsel süreç içerisinde doğrulandıkları ve kabul gördükleri kanıtlanmıştır.

Elbette bu gerçekler, var olan örgüt, parti, hareket ve yapılanmaların teorik yaklaşımlarına, ideolojik duruşlarına, siyasî söylemlerine ve pratiklerine eleştirel yaklaşımı engellememelidir. Tam tersine, kelimenin tam anlamıyla radikal eleştiri ve özeleştir, birliktleşme ve ortaklaşma sürecinde dahi vazgeçilmemesi gereken ve »temizleyici«, yani »temel amaca« yoğunlaşmayı sağlayacak bir mekanizma olarak algılanmalıdır.

Şahsen böylesi bir eleştirisel bakışla radikal sol veya genel tanımıyla Türkiye sosyalist hareketinin bugünkü konumuyla egemen politikanın alternatifinin adresi olmadığını düşünüyorum. Çünkü bence Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan insanların ezici çoğunluğunun en ivedi sorunu, tanımlanmasında sosyalistlerin bile kendi aralarında nasıl olacağı konusunda anlayamadıkları bir »sosyalist devrim« değil, barışın, demokratikleşmenin ve adaletin sağlanmasıdır. Her ne kadar sosyalistler kendi açılarından haklı olarak sosyalist devrimin güncel olduğunu savunsalar da, ezici çoğunluğun gündemi bu değildir.

Kanımcı sosyalizm hedefi ve/veya sınıf perspektifi ile yürütülen mücadele, bu mücadeleyi yürütenlerin birliğini sağlayamadığı sürece, geniş toplumsal kesimlerin ittifakı olduğu takdirde gerçek alternatif olacak bir siyaset aracı-

nın birleştirici, çekici, yönlendirici merkezi olamayacaktır. Gerçekçi düşünlüğü takdirde günümüz itibariyle Türkiye sosyalistlerinin farklı toplumsal kesimleri etraflarında toparlayacak bir konumda olmadıkları görülebilir. Elbette bu gerçek, Türkiye sosyalist hareketini, özgörevi olan sosyalizm hedefi ve/veya sınıf perspektifi ile mücadeleyi sürdürmekten, »sınıf partisi« olmanın / »sınıf partisini« inşa etmenin gereklerini yerine getirmekten alıkoymaz. Ancak, farklı toplumsal kesimlerin barış, demokratikleşme ve adalet hedefiyle birliktleşme ve ortaklaşmasını sağlaması arzulanan siyaset aracı, sınıf partisi anlamında kurgulanmaya başlandığında, dar bir çatı olmaktan ileri gidemeyecektir.

Sınıf perspektifi ve »sol« söylemle birliktelikleşme çabalarının arzulanan genişlikte olamadığını gösteren bir örnek, Çatı Partisi Girişimi ve sonrasında kurulan Demokrasi İçin Birlik Hareketi'dir (DBH). Radikal solun çeşitli gruplarının Kürt Hareketi ile birlikte ve ortak bir çatı altında toplanma çabasının son derece anlamlı olduğunu düşünüyorum. Yaratılmaya çalışılan ortak dil, ortak mücadele koşulları ve ortak arayışlar, anlamlı olmakla birlikte gereklidir de. Ancak, henüz daha başlarda EMEP ve bazı başka kesimlerin fiilen ayrılmaları ve bugüne kadar da radikal sol ile DTP (BDP) dışından, özellikle farklı toplumsal kesimlerden katılım olmaması, DBH'nin tek başına alternatif siyaset aracı olamayacağını göstermektedir. Bu elbette DBH'nin lağv edilmesi gibi bir sonucu çıkartmıyor bence – dediğim gibi her örgütün bir varlık gerekçesi vardır ve DBH'nin geleceği ile ilgili kararları, DBH'ni oluşturanlardan başkaları alamayacaktır.

Diğer taraftan, aralarından 10 Aralık Hareketi'nin ana akım temsilcileri ayrılmış olsa da, Ufuk Uras, bazı entellektüeller, çeşitli sol-liberal kesimleri temsil edenler ve SHP'nin birlikte oluşturmaya çalıştıkları Yeni Sol Parti veya Hareketi'nin de, böylesi bir süreçte önemli rol üstlenmeleri gerektiğine inanmama rağmen, alternatif siyaset aracının merkezi olamayacağı kanısındayım. Bir kere Yeni Sol Hareketi'nin, her ne kadar formel olarak

ülke çapında örgütlü olduğu düşünülse bile, iddia edildiği gibi »Kürtlerin, Türklerin, Alevîlerin, emekçilerin.....« partisi anlamında kabul edilecek bir konumda olmadığı görülmekte. Elbette, gerek tanınmış isimlerin, entellektüellerin, sosyalistler arasındaki bazı akımların ve sosyal demokrasi taraftarlarının bir araya gelerek sol vurguyu yapan bir parti kurmaları ve gerekse de bu partinin oluşum süreci çerçevesinde hazırladıkları programatik bir belgede »adalet« talebini yükseltmeleri anlamlıdır. Kaldı ki, radikal soldan farklı bir söylemi kullanan, özgürlükçü, demokrat, dönüşümcü bir sol, bilhassa Fırat'ın Batı'sındaki kentlerin orta katmanlarını barış ve demokratikleşme sürecine kazandırabilecek bir güç olabilir ve bence sadece bu bile önemlidir.

Ancak görüldüğü kadarıyla Yeni Sol'un diğer tarafta, yani Fırat'ın Doğu'sunda kökleşmesi hayli zor olacak. Zaten takip edebildiğim kadarıyla da Yeni Sol bileşenlerinin pratikte böylesi bir iddiası da yok. Daha çok Kürt Hareketi ile olası bir ittifak durumunda, Batı'da toparlayıcılığı olan bir yapı izlenimi veriyor düşüncesindeyim. Bunu olumsuzlama anlamında vurgulamıyorum, katılmamakla birlikte meşru bir düşünce olduğuna inanıyorum. Ama bu da Yeni Sol Hareketi'nin »merkez« olamayacağını, aksine en fazla bir »bölge partisi«, Batı'nın partisi olacağını kanıtlayan bir diğer göstergedir.

Genel anlamıyla ve yelpazesindeki tüm renkleriyle Sol, Anadolu ve Mezopotamya halklarının barış, demokratikleşme ve adalet hedefiyle birleşmesi, ortaklaşması sürecinde, geniş bir toplumsal muhalefet hareketinin ve yeni bir iktidar alternatifinin örülmesinde kuşkusuz büyük rol oynayacaktır. Ancak bunun için »Sol«un kendisini dev aynasında görmesinden vazgeçmesi, gerektiğinde »dükkânlarından« feragat etmesi, radikal demokrasiyi içselleştirmesi, kendi geçmişi ve güncel pratiğini sorgulaması ve salt sınıf partisi iddiasının iktidar alternatifinin yegâne merkezi olmak için yeterli olmayacağını görmesi gerektiği kanısındayım. Sol, asıl o zaman oluşturulacak geniş ittifakın içerisinde oynaması gereken rolü üstlenebilecek, bu rolün gereğini hakkıyla yerine getirebilecek ve »daha fazlası« için inandırıcı bir çekim merkezi olabilecektir.

Peki, ya Fırat'ın Doğu'su? Kürt Hareketi içerisindeki bazı kesimlerin, »sol ile birlik bir sonuç vermedi, kendimizin, bölgemizin partisi olarak kalalım« yaklaşımında olduklarını görüyoruz. Elbette bu da meşru bir görüştür ve Kürt olmayan bir kişi olarak, hele hele yaşanan onca trajedinin tanığı olarak benim gibi birisinin bu konuda bir değerlendirme yapması yakışık almaz. Ancak bunun da, salt »Kürtlerin« veya »Bölgenin Partisi / Hareketi« olarak kalacak bir yapının, egemen politikaya alternatifin merkezi olabilir mi sorusunu kendimce yanıtlamaya çalışmamı engellemez düşüncesindeyim.

Gerçekçi olur, kurulan ve kapatılan bütün partilerin deneyimlerini dikkate alırsak eğer, salt Kürtlerin Partisi veya Bölge Partisi olunmasının, en başta Kürt halkının çıkarına olan barış, demokratikleşme ve adalet sürecinin başlatılıp, ivme kazanmasının önünde küçümsenmeyecek bir engel olacağını, Kürt halkının önemli bir çoğunluğunun desteği alınsa bile, farklı, bilhassa Kürt olmayan kesimleri yanına alacak ve değişim-dönüşüm sürecini tetikleyecek bir alternatif yaratamayacağı açık olarak görülecektir. Yanlış anlamamak için altını çizmekte yarar görüyorum: tüm kurumları, yapılanmaları ve örgütleri ile politize olmuş Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını ve bu uğurdaki örgütlülüğünü yadsımıyorum. Artık bir halk hareketi haline gelmiş olan Kürt Özgürlük Hareketinin nasıl bir örgütlenmeye gitmesi gerektiği konusunda da akıl verecek değilim. Sadece bir tespitte bulunuyorum.

Kanımca, ki Mezopotamya'daki tek siyasî güç olursa, bölgedeki bütün yerel yönetimler seçimlerde bu siyasî gücün eline geçse bile, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan toplumsal çoğunluğun gayrîmemnunlarını ve bunları temsil eden örgüt / hareket / yapılanma ve partileri yanına almakta zorluk çekeceği şimdiden belli ve farklı toplumsal kesimlerle eşit haklı ittifakı oluşturmakta zorlanacak olan bir Kürt partisinin tek başına bir çekim merkezi olması da pek olanaklı gözüküyor. Tüm haklı taleplere ve Fırat'ın Doğu'sundaki özgün duruma rağmen, Bölge Partisi anlayışıyla yürütülecek bir siyaset, Fırat'ın Batı'sını kucaklayamayacak ve sonucunda »tepki / protesto partisi« olarak kalınmasına yol açacaktır görüşündeyim.

Görebildiğim kadarıyla »Kürt partisi olarak kalma« görüşü, Kürt Hareketi içerisinde de ana akım durumunda değil. Tam tersine, İmrâlı görüşmeleri ve Kandil'den yapılan açıklamalar doğru okunursa, gerek Abdullah Öcalan'ın, gerekse de PKK yönetiminin temel görüşlerinin, »içerisinde sosyalistlerden, radikal demokratlara, Alevîlerden, demokrat müslümanlara ve liberallere kadar farklılıkları barındıran bir Türkiye partisi«nin oluşturulması yönünde olduğu görülür. Barış ve Demokrasi Partisi'nin yaptığı açıklamalarda da benzer bir yaklaşım görmek olanaklıdır. Bence de doğru olan budur.

Ancak burada, »taban aynı taban« tespitine katılsam da, BDP ile Demokratik Toplum Kongresi başta olmak üzere diğer Kürt örgütleri arasında net bir ayrımı koymak gerekir düşüncesindeyim. BDP öncelikle – yasalar ne kadar antidemokratik olsa da – yasal bir partidir. »Demokratik Siyaset İçin Demokratik Katılım« şiarıyla olağanüstü kongresini yapan BDP, yasal zeminin sınırlarını da daha fazla demokrasi anlayışı ile sürekli zorlayarak, yasal parti olmanın ve kongre şiarının gereğini yapmak zorundadır. Kürt Özgürlük Hareketinin ve Kürt halkının var olan ve/veya gelecekteki örgütlülüğü BDP'nin ana görevi veya temel sorunu olarak görülmemelidir.

İKİ ÜLKE, TEK PARTİ – İKİ TAKTİK, TEK STRATEJİ – İKİ DİL, ORTAK MÜCADELE

Bence BDP bugünkü haliyle bile, egemen politikanın alternatifini yaratacak bir siyasî merkez olmaya adaydır. BDP'nin TBMM'indeki temsiliyeti, yerel yönetimlerdeki küçümsenemeyecek gücü ve kitlesel desteği ile vesayet rejimine karşı dik duran asıl ana muhalefet partisi olduğu iddia edilebilir. BDP yönetiminin »kapıları açık tutma« çağrısı radikal sol, Yeni Sol hareketi ve diğer kesimlerde yankı bulur, onların da BDP'ne katılmaları gerçekleşirse, müthiş bir muhalefet dinamiğinin ortaya çıkması ve egemen politikanın alternatifinin tek adresi olunması olasıdır. Bu nedenle BDP'nin gerçek anlamda bir Çatı Partisinin somut olanağı hâline geldiğine inanmaktayım.

Bazı aydınların dayanışma amacıyla BDP'ne üye olmaları, BDP'ni bir Çatı Partisi hâline getirmenin yollarının arandığını göstermektedir. BDP

yönetiminin bu üyeliklere yaklaşımı da, en azından yönetim düzeyinde »Türkiyelileşme« olarak adlandırılacak bir ortaklaşma yatkinliğinin olgunlaştığını kanıtlamaktadır. Bu nedenle bundan sonraki üye olunmaların, salt dayanışma anlayışı ile değil, BDP'ni hepimizin partisi, bütünleştirici bir siyaset aracı yapma anlayışı ile gerçekleştirilmesi gerektiği kanısındayım.

Elbette bu anlamda BDP'nin de kendini değiştirmesi, bilhassa duygusal ayrışma algısında olan BDP üyelerinin anlaşılır reflekslerinin giderilmesi ve »Türkiyelileşmeye« kazanılmaları için çabalar da gerekli olacaktır.

Bu nasıl yapılacak? Çatı Partisi olarak BDP'nde birikleşme ve ortaklaşma için hazır bir reçete yok. Hele hele BDP'ni sürekli bir baskı, gözaltılar ve tutuklamalar furyası, saldırılar ile gerilimde tutan bir devlet ve hükümet politikasının koşulları altında; Fırat'ın iki yanında da var olan karşılıklı güvensizliğin henüz aşılamadığı bir ortamda bu pek kolay olmayacaktır. Deneye deneye, yenilgilerden yılmadan güveni tazeleye tazeleye çabalımadan başka bir yol gözüküyor gibi.

Bence bu noktada özellikle Veysi Sarısözen ile Delil Karakoçan'ın önerilerinin dikkate alınması gerekiyor. Yani iki farklı ülkenin (veya buna siz bölge deyin) tek partisi olabilmenin; tek ve ortak stratejide birleşip, iki farklı taktiği uygulamanın ve iki dil kullanıp, ortak mücadeleyi öne çıkarmanın yolları aranmalıdır.

BDP'nin böylesi bir bütünselliği kapsayacak bir siyaset aracına dönüşmesinin olanaklı olduğunu düşünüyorum. BDP Olağanüstü Kongresi'nde seçilen yeni yönetimin, yapılan tüzük değişikliğinin bu dönüşüm için iyi bir temel oluşturduğu kanaatindeyim. Ayrıca yukarıda belirttiğim anlamda bir Demokratik Cumhuriyeti oluşturma hedefiyle barış, demokratikleşme ve adalet sürecinin Program olarak farklı kesimleri ortaklaştıracak bir siyaset aracı için yeterli olduğuna inanıyorum.

Diğer taraftan BDP içerisinde yer almak, var olan örgütlü yapıların fesh edilmesi / dağıtılması anlamına da gelmiyor bence. Veysi Sarısözen'in belirttiği gibi BDP içerisindeki »örgütlü çeşitlilik«, BDP'ne katılan birey ya da örgütlü yapıların tekil çıkarılarının savunulmasını veya ortak programatik hedeflerin ötesine giden mücadelelerini engellememektedir. Tam tersine, hem BDPLi olmak, hem de başka bir örgütlü yapı içerisinde mücadele etmek, birbirini yadsımamakta, aksine bugünkü koşullar altında birbirini tamamlamaktadır.

Farklı kimlikler, hem ortak mücadelenin zenginliği ve gücü, hem de Türkiye Cumhuriyeti'ndeki koşullardan rahatsız olan tüm kesimlerin barış, demokratikleşme ve adalet hedefiyle oluşturulması gereken demokratik ve gönüllü ittifakının garantörü olacaklardır. BDP'nin böylesi bir demokratik ve gönüllü ittifaka dönüştürülmesi; mevcut Siyasî Partiler Yasası'nın dayattığı antidemokratik şablonlara rağmen en geniş demokrasiyi yaratan, bütünüyle şeffaf, üye olsun – olmasın, geniş kesimlerin karar alma süreçlerini takip edebileceği ve bu süreçlere katılabilecekleri, açık, hiyerarşilerden olabildiğince uzak, yasal sınırları her defasında zorlayan, siyasetinde, eyleminde, pratiğinde ve parti içi yaşamında barış, demokratikleşme ve adaleti bugünden yaşatan bir parti hâline getirilmesi olanaklıdır.

Bunun için öncelikle alışlagelmiş »parti paradigmalarından« ve iktidar ilişkilerinden kurtulunması gerektiğine inanıyorum. Siyasî parti ancak bir araçtır. Hiç bir örgüt betona dökülmüş/değişmez değildir. Nasıl demokratikleşme tamamlanmamış bir süreç olarak görülmesi gerekiyorsa, demokratikleşmenin aracı da doğduğu anda olgunlaşmış, tamamlanmış bir yapı olarak görülmemelidir. Tam aksine siyaset aracı bir canlı organizma gibi yaşatılmalı, sürekli geliştirilmeli, kendini değişen koşullar karşısında yenileyebilmesi, gençleştirilmesi, yeni yaşam kaynakları bulması sağlanmalıdır.

Elbette eski alışkanlıkları terk etmek, kanaat önderleri veya »öncülerin« yönlendirmesi belirleyici olmadan, »kolaylaştırıcı« olarak algılanacak asgarî hi-

yerarşi içerisinde katılımı gerçekleştirmek kolay olmayacaktır. Ama, bu olanaksız da değildir.

Her an ve her yerde halk kitlelerine dayanan, halk kitlelerinin doğrudan kontrolüne açık, onlara hesap vermeye hazır; toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı gerçekleştiren; hedeflediklerini önce kendi içerisinde yaşama geçiren; inandırıcı, tutarlı, özgürlükçü, eşitlikçi, mücadeleci, demokratik ve gönüllü birliktelik anlayışı üzerine kurulu hâle getirilecek olan bir parti, sadece barış, demokratikleşme ve adalet sürecini bulunduğu coğrafyada başlatmakla kalmayacak, aynı zamanda da bölge halklarına örnek teşkil edecek bir dönüşüm sürecinin kıvılcımı olabilecektir.

Bu nedenle barış, demokratikleşme ve adalet sürecinin Anadolu-Mezopotamya coğrafyasında yaşayan çoğunluğun çıkarına olduğuna, bunun için katkı sunmak, bu uğurdaki mücadeleyi ortaklaştırmak gerektiğine inanan her birey ve örgütlü yapının Barış ve Demokrasi Partisi'ne katılmasının ivedi bir görev olduğuna inanıyorum. Bu katılımlarla Barış ve Demokrasi Partisi kendisini sürekli yenileyen, düzelden, deneye deneye ve yılmadan çabalayan, gönüllüğü ören bir »canlı organizma« hâline gelebilir ve halk kitleleri içerisinde bir daha koparılamayacak şekilde yerini alabilir. Bu yazıda andığım farklı kesimlerin ülke ve toplum gerçeklerini görebilen, toplumla barışık, farklılıklarını demokratik ve gönüllü birlikteliği harcı olarak algılayan bir potansiyele sahip olduklarını ve Anadolu-Mezopotamya coğrafyasındaki dinamikleri bunun için harekete geçirebileceklerine olan inancımı yitirmedim henüz. Barışçıl, demokratik, adil ve gönüllü birliktelik içerisindeki bir geleceği kurmak için muhalif kesimlerin ortaklaşma sorumluluğunu üstlenmeleri ve bu sorumluluğun gereğini yerine getirmek için harekete geçmeleri, günümüz koşullarında ertelenemeyecek bir tarihsel görev hâline gelmiştir. Fırat'ın iki yakasını bir araya getirebiliriz – yeterli basiretli davranalım.

İÇİMDEKİ KÖTÜ ADAMIN SESİ

BİR POLİTİK HİCİV DENEMESİ

23 ŞUBAT 2010

Cuma sabahı kalktığımda, ofise gitmeyip işten uzak bir gün geçireceğimi düşünmenin keyfi ile, yarı uykulu, yarı uyanık bir hâlde banyoya girdim. Geç yattığımdan olsa gerek sarhoş gibi sallanıyordum. Tam eğilip yüzümü yıkayacaktım ki, bir baktım aynada kel kafalı bir herif, kalan saçları darma-dağınık, gözleri şiş, alaylı bir gülümsemeyle bana bakıyor. Herif bir de konuşmaya başlamaz mı...

»Tamam« dedim kendi kendime, »en sonunda kafayı yedin«.

Beyin ameliyatından sonra her şeyi çift görüyor, LSD yutmuş, rengarenk bir âlemde yaşıyormuş gibi aylak aylak yatıyordum, ama bu sefer fena bir şizofreni durumuyla karşı karşıyaydım. Allah allah, herif de tanıdık geliyordu.

Açtı ağzını, yumdu gözünü: »Len oğlum, sana mı kaldı elin adamlarına akıl vermek. Otur oturduğun yerde. Tuzun kuru, rahatın, keyfin yerinde. Sen Almanya'da yaşa, sonacığımıza kalk Türkiye'de tanımadığın adamlarla sidik yarışına giriş. Ne işin var, rahat bi yerine mi battı?« Eliyle hareket çekip »nasıl, aldın mı cevabını dümbük« demez mi?

»Hoppala, çattık. Yahu kardeşim, sana ne? Hem el kol hareketi yapma, bak fena olur!«

»Nol'cak mış? Hööt, alırım valla ayağımın altına...«

Başıma sancılar girmişti. Halüsinasyon görüyorum herhalde diye düşün-

düm ve banyodan çıktım. »Yok yok, olmayacak, en kısa zamanda bir doktora görünmem lazım« dedim kendi kendime. Banyodan sesler gelmeye devam ediyordu...

»Huoop, gel oğlum gel, korkma, bi şey yapmam gel, heh heh. Gel, gel. Gel de sana biraz akıl vereyim«.

Mutfağa girdim, bir bardak su içtim ve toparlanmaya çalıştım. »Kendine gel Murat, yorgunsun, uykulusun, olur böyle şeyler« diye kendi kendime cesaret vermeye çalışıyordum. Ama olmuyordu, böğürtülü sesini hâlâ duyuyordum.

»Hışşt, şapşal oğlan, altına mı kaçırdın? Korkma gel, gel«.

Altıma kaçırmak mı? Ne zannediyordu bu herif kendini. Hışımla doğru banyoya daldım.

»Ne var, ne bağıırıyorsun?«

»Huah hah ha... Şu hâline bak, ah ulan, bi kameram olacaktı şimdi.«

»Bırak terbiyesizliği, ne istiyorsun?«

»Bak koçum, yanlış yapıyon. Efendi ol, akıllı ol! Etim budum nedir diye sormadan, ensesi kalın, arkası güçlü adamlara dikleniyon, laf sokuşturuyon. Amcadan da küfrü yiyince, bıdı bıdı yapıp, bilgiçlik taslıyosun. Hiç düşünmüyon, adam kimdir, nedir, etrafı ne kadardır. Al işte, yazanlar yazacağını yazıyo. Yedin mi raconu, öyle sus pus ederler adamı. Dünya küçük olm, yok beyazlıkmış da, vay gizli ırkçılıkmış da, bi dayak ye de gör gününü... Sana mı kaldı len doğrucu Davut olmak! Alırsın böyle cevabını.«

»Bi dakika, bi dakika... Sen yazılanları mı okudun?«

»Kör değiliz ya. Okuduk elbette. Maşşallahın var, yazdıkça yazıyon, ama yazdıkça da batıyon. Len oğlum, adam ol adam. Laf atacaksan, ne o ööle alengirli laflar felan. Errrkek ol koçum, söyleceğini bodoslamadan girerek söyle. Söveceksen doğrudan söv de, millet elinde büyüteç satır arasında küfür, ha-

karet aramasın. Delikanlı olcan koçum, delikanlı...Bak abinin oğluna, nasıl delikanlı olunurmuş gör.«

»Buyur burdan yak. Bak kardeşim, benim kimseye küfür müfür ettiğim yo...«

»Bırak bu işleri, devlet su işleri koç. Sen değil misin, ne dediğin önemli değil, milletin ne anladığı önemli diye. Neydi o arkadaşın adı? Neyse o arkadaş yazmış işte, »bi anket yapsak grupta kimse gizliyi gizliyi, latenti matenti bilmez, okuyucu muhtemelen onu görmez, yok sayar, geriye ırkçılık kalır, bu anlaşılır« diye. Len, millet senin yazılarını okumak için yanında sözlük mü gezdirecek dümbük? Hem o ne öyle, tek bi cümleden bu sonuç mu çıkar? Sınıftan kaçış bitmişmiş, Sana ne len, bittiyse bitti, sana mı kaldı »yok öle değil, böyle« diye ahkâm kesmek? Otur! Sıfır! Sınıfta kaldın!«

»Madem tartışmak istiyorsun, öyle olsun. Ben kimseye hakaret makaret etmedim. Bu birincisi. Hem bana edilen hakaret ve küfürlere ne diyeceksin? Baksana, »şerefsiz«, »tırşıkçı süprüntü« gibi lafl...«

»Huah hah hay, tırşıkçı süprüntü! Bak bunu ben de bilmiyodum. Huahhah hay... Okey atmış gibi zevke geldim lan. Yaratıcı olcan olm, yaratıcı!«

»Bir sus da dinle be kardeşim, bir sus! Allah allah, neyse ne. Ben sadece hakaret etmedim diyecektim...«

»Kıh, kıh! Tamam, tamam.«

»İkincisi, ne Türkiye'deki, ne de Almanya'daki okur aptal değil. Evet, önemli olan insanların ne anladığıdır, ama bir yazıyı kaleme alırken »acaba okur bunu anlar mı, anlasın diye ilkokul Türkesi'yle mi yazayım« diye baştan düşünmeye kalkarsan, işte asıl o zaman insan zekâsına hakaret etmiş olursun. Önemli olan okura nasıl düşünmesini öğretmek değil, konu hakkında kendi kendine bir hüküm sahibi olmasına yardımcı olmaktır. Kalkıp slogan atar gibi yazarsak, ne anlamı kalır ki yazdıklarımızın?»«

»Entel ayaklarına yatma olm, nesi varmış slogan atmanın? İşçiler kardeş,

patron kalles dediymiydın herkes anlar...«

»Hah, bir agit-prop elemanı eksikti, onu da tamamladın, bravo yani. Unuttun mu, Sabancı'nın bir fabrikasında çalışan işçi ne demişti? »Allah razı olsun patrondan, ekmek paramı, çoluk çocuğumun rızkını çıkarıyorum. Sendikaya mendikaya girip, babaya hainlik mi edeceğim?« diye. Hadi git, yetiyorsa slogan at da ikna et adamı.«

»He ya.«

»He ya tabii. Hem yazdığım yazı Türkçe, yabancı kelimeler falan kullanmamışım. Bir daha düşün, ne yazmışım »Muhakkak ki sosyalistler bu ortak mücadelenin önemli bir bileşeni olacaklardır, ama kendi görevlerini yerine getirdikleri, »beyaz«lıklarını ve gizli ırkçılığı aşabildikleri ölçüde« diye. Bu cümlede kişiye özel olarak bir hakaret mi var. Doğrudan birisinin ismini kullanarak küfür mü ediyorum?»«

»Len olm, hâlâ akıllanmıyon. Te baştan isim kullanıyon, ondan sonra da »yok efendim« de, »kişiye özel hakaret« yok da, bilmem ne de. Sen milletin aklının kâhyası mısın? Millet nasıl okursa, okur. Ne var yani, kestirmeden gitmişler, ismi görünce aşağıya bakmışlar, ahan da küfür demişler. Sana ne? Sen tek bi cümleden nah boyun kadar yazı çıkarıyon da, milletin yazıdan ne anladığına ne karışıyon, tırşıkçı süpürge...küh, küh.«

»Süpürge, şey aman süpürge işte!«

»Ha?»«

»Süpürge değil, süpürge.«

»Haa, eksküze mua bayım... Küh, küh..«

»Bir cümle meselesine gelince; sana bunu bir fikrayla anlatayım.«

»Hehhee, erotik olsun da gülelim...«

»Anlaşılan sen susup dinlemeyi beceremeyeceksin. Neyse, fıkra ya da hikâye şöyle. Fransız asilzadenin birisi ünlü bir ressama gitmiş ve demiş ki »Üstat,

her asil ailenin bir arması var. Bizim hanım da tutturdu, ben de isterim diye. Bir zahmet bize bir arma yapıver< Ressam da hâliyle sormuş >İyi, yapayım da, sizin aile ne iş yapar? Armayı ona göre hazırlayayım<. Asilzade >biz horozlarıyla ünlü bir aileyiz, o zaman horozlu bir arma yap<. Anlaşmışlar. Yalnız ressam >tasarım zaman alır, bir yıl sonra gel< demiş. Bir yıl sonra ressama giden asilzade hayal kırıklığına uğramış, çünkü ressam armayı hâlâ hazırlamamış ve bir yıl daha süre istemiş. Neyse bir yıl daha geçmiş, asilzade bakmış ressam hâlâ işi bitirmemiş. Yapışmış yakasına, >yahu iki yıl oldu, yeter artık, yapacaksan yap!< diye bağırılmış. Ressam bunun üzerine >peki< demiş ve bir kâğıda iki dakika içerisinde bir horozlu arma çizivermiş. Asilzademiz köpürmüş, >yahu< demiş, >beni bu iki dakika için mi iki yıl beklettin be adam!<. Ressam da...<

»Uyanıkmiş aga, uyanık. Şipşak halletmiş işi...<

»Şşşt... Sonunu dinle de, espriyi kaçırma. Asilzade küplere binince, usta ressam tutmuş onu kolundan, içerideki daha büyük bir odaya götürmüş. Odada binlerce, irili ufaklı, rengarenk horozlu arma resimleri varmış. »Bakın< demiş ressam, »demin o resmi iki dakikada çizebilmek için, iki yıl boyunca uğraştım. Siz iki dakikaya bakıyorsunuz. O iki dakika, benim iki yılımı aldı.< Şimdi...<

»Eee, ne annadık bundan?<

»... kullanılan tek bir cümlenin arkasındaki müthiş birikimi, toplanan düşünceleri ve varsayımları görmek gerekiyor. Tek bir cümle, bütünsel bir düşüncenin ürünü, sonucudur. Eğer böyle bir cümle de iddialı biçimde kullanılıyorsa, buradan düşünceye temel olan paradigmayı okumak olanaklıdır...<

»Hö?.. Türkkçe konuş olm, Türkkçe, Türkkçe...<

»Yani >sınıftan kaçış bitti< gibi iddialı bir cümle, bir tespit ve bir suçlamadır ve de bir dizi düşüncenin sonucudur. Bu tespit ve suçlamayı yapmak için önce iyice düşünüp, sonradan da birilerinin işçi sınıfından kaçtığını varsay-

manız gerekir. Kimdir bunlar? Sınıftan kaçanları gördüğünüze göre, sizden başka herkestir. Yani Kürtler ve diğer sosyalistlerdir. >Kısa bir yazıdan bu mu çıkartılır, bu dürüstlük değil< diyenler, böyle iddialı bir tespitin arkasındaki o büyük suçlamayı nedense göz ardı ediyorlar. >Sınıftan kaçtılar< demek ifade özgürlüğü, bunu eleştirmek art niyetlilik oluyor. Tartışma bu kadar basit olabilir mi?<

»Lan, mankafasın sen oğlum, mankafa. Hâlâ bıdı bıdı ediyon. Ne kendine derdediyon, kaçan kaçır, yakalayan yakalar, sana ne? Biri sınıfta kalır, diğeri sınıfı geçer. Her koyun kendi bacaandan asılır koçum, kafana girmeyen bu. Hadi diyelim, sen haklısın, beni de ilgilendirmez ya, ama hadi öyle sanalım. Peki ispiyonculuk senin neyine ulen?<

»Haydaa, ne ispiyonculuğu yahu?<

»Bilmezden gelme len! Okumadın mı? Adam yazıyo işte, ciddî ciddî provakasyon ayaklarına yatmışsın olm! Ajan mısın, ajitasyon mu? Açık açık milleti Kürtlere ihbar ediyomuşsun. Ne bilim, ööle tasfiyecilik felan... Bak koçum, bu işler tehlikeli işler. Bir kere ispiyonlama delikanlılığın kitabında yazmaz. Kendine gel! Akıllı davran, araya girme, arazi ol. Kürtler silahlı mihlahlı adamlar. Onu bunu şikâyet edip durma, alimallah bi kaza çıkar, milletin günahı sana yazılır.<

»La havle... Benim kimseyi kimseye şikâyet ettiğim falan yok. Anlamıyorum, bu nasıl bir mantık silsilesinin sonucudur ki, böyle saçma sapan bir suçlama yapılabilir. Sanki Kürtlerde akıl yok, biri kalkıp bir şey söyleyecek, Kürtler de >haa, bak bu iş böyleymiş< diyecekler. Aslına bakarsan böylesi suçlamalar da bilinçaltına yerleşmiş olan bazı algıları ortaya çıkartıyor.<

»Güldürme adamı, psikolog mu kesildin len başımıza?<

»Ne alâka? Bunun psikolojiyle bir ilgisi yok, lise öğrencisi bile sezer. Nasıl düşünüyorsan, öyle çıkarsama yaparsın. Yani, >açık ihbar<, >kışkırtma< gibi suçlamalar özünde, 30 yıllık bir örgütlülüğü, mücadele birikimini, siyaset

geliştirme yetisini sıfırlayarak, ›Kürtler ihbara kanacak, kışkırtmaya gelecek kadar saftırlar‹ biçiminde bir yaklaşımı dışa vurmaktır. Bu, karşındakini küçük görmektir, ›o düşünemez, başkası bir şeyler söyler o yapar‹ anlayışdır, ki buna en basitinden paternalizm denir. Aynı mantığın başka kesimlerde ›Kürtler dış güçlerin maşasıdır‹ söylemine yol açtığını görmüyor muyuz? Diğer tarafta ›ihbarcı‹ veya benzeri suçlamalar kişiyi küçük düşürerek, dikkatleri eleştirinin özünden kaçırmaya yarar. Kişiye ›ihbarcı‹, ›deli‹ veya eskiden olduğu gibi ›polis, ajan‹ damgasını bastın mı, küfürden başka söylenecek söz kalmaz. Benzer bir yaklaşım da ›ne yani, Kürt örgütleri eleştirilemeyecek mi‹ veya ›Kürtleri eleştirince ırkçı damgası yiyorsunuz, bu haksızlık ve vicdansızlıktır‹ gibi masum sorulardır. Kim böyle bir iddiada bulunuyor ki? Hem...«

›Öff, öff! Uzatıyon da uzatıyon. Hele bi cigara ver de içek...«

›Başüstüne, birde çay, kahve servisi falan da yapsaydım.«

›Valla fena olmazdı yani...«

›Bırak şimdi sigarayı, çayı da beni dinle... Nerde kalmıştım, hah, Kürtler eleştirilemez diyen yok. Hem madem herşeyi biliyorsun, benim Kürt örgütlerinin toplantılarında, gazetelerde veya Roj TV’de Kürt örgütlerine yönelik yükselttiğim eleştirilerimi de biliyorsundur. Hep söyler, yazarım, eleştiri ve özeleştiri demokrasi mücadelesinin olmazsa olmazıdır diye. Ama mesele bu değil ki, ›sınıf, sınıf‹ diyerek demokratik görevlerden kaçmak, dolayısıyla demokratik görevleri en üste yerleştiren Kürt hareketinden uzak kalmaya çalışmaktır mesele. Benim eleştirim de bu noktaya, ama tartışma ›ırkçılık hakareti‹ etrafında döndürülerek, asıl meselenin üstü örtülüyor.«

›Lan oğlum, vallaha billaha tam paromanyak olmuşsun. N’olcaktı adam Kürtlerden uzak duruyorsa? Başına bomba yağmıyo ya. Kürtle bir olup, kodese mi tıklırsın yani? Laf ola beri gelsin. Yahu İstanbul nire, Diyarbakır bilmem nere nire. Tutturmuşsun bi de ›Fırat’ın Doğusu da Doğusu‹. Ne işin var birader oralarda? Bak işte adaşın, neydi soyadı, hah, Murad Akıncılar.

Aldılar tıktılar kodese, hâlâ içerde. Onun gibi mi olcen len? Ha, gidersin Diyarbakır’a Selim amcada kaburga dolması yersin ya da hanlardan birinde bi güzel kahvaltı, bak ona bi şey demem, eyvallah derim. Ne yani, Nevzade’nin, Asmalı Mescid’in kökü mu kurudu? Git İstiklâl’e, rakını iç, keyfine bak, oooh ne alâ keko...«

›Yahu ne ilgisi var şimdi paranoyaklığın, İstanbul’un, Diyarbakır’ın bu söylediklerimle?«

›Sus, yersin tokatı! Hep bıdı bıdı, bildiğin başka bi şey yok. Neymiş, demokrasiymiş de, felanmış da, filanmış. Akıllı ol, akıllı! Dediklerin karın doyumuyo koçum. Bak adam ne güzel yazmış, ›karnı aç işçinin önüne bi tabak yemek, bi tabak da demokrasi koy, hangisini alıyo‹ diye. Tabii önce karnını doyuracak, ondan sonrası Allah kerim...«

›Bravo yani, tam Aristo mantığı. Sanki sosyal eşitlik ile demokrasi ve özgürlük birbirlerinin karşıtolumuymuş gibi. Yahu bende başlayacağım sonunda senin gibi argoya... Bak arkadaşım, demokrasi mücadelesi, emek ve sınıf mücadelesinin bir parçasıdır. Yok işte önce insanın karnını doyuracakmışsın da... Ne alâka kardeşim, bunları birbirinden ayıramazsın ki. O karnı aç dediğin işçinin ekmek kavgasında gerçek anlamda başarılı olabilmesi için, aynı anda demokrasi ve özgürlüklerin kavgasını vermen lazım. Hem sen kim oluyorsun da işçinin önüne bir tabak yemek koymaya...«

›Höööt! Geri bas! Posta mı koyuyon len bana? Ne demek o sen kim oluyon moluyon. Layn, şimdi bi kafa, bi kroşe bastım mıydı... Herife bak ya... Len günün birinde biri senin o dilini boynuna gravat gibi dolayacak vallaha. Külhanbeyi mi kesildin lan başımıza?«

›Yahu kardeşim, öyle ortaya konuşuyorum. Sen dediysem, seni bizzat kast etmedim ya. Ben...«

›Hah, şöyle edepli ol. Özür dilemek bir erdemdir yavrum. Al... Öp elimi, affedeyim seni.«

»Fesüpan... Edepli ol diyene bakın yahu...«

»Bak yavrum, bunu sana kimse yapmaz. Gelmişsin 50 yaşına, hâlâ anaokulu çocuğu gibi, bana ne bana ne diyon. Sana bi tüyo vereyim, belki biraz akıllanırsın. Bi kere otur oturduğun yerde, rahatına bak. İşin var, gücün var.« Göz kırparak »Salla başını al maaaşını, şşşt! Bundan daha kolayı mı var? Seni ilgilendirmeyen meselelere de maydanoz olma...«

»Niye ilgilendirmesin ki, kardeşim. Düşüne...«

»Hüoop, eşek anırmıyo burda... Unutma, laftan annamayanın hakkı, kötektir... Bırak düşünmeyi felan. Kör müsün ulan, adam sana gaste manşeti gibi büyük harflerle yazmış »...ÇÖP DÜŞÜNCELERİNİ OKUMAK ZORUNDAMIYIZ, BURAYI ÇÖP DÜŞÜNCELERİNLE DOLDURUYON...« diye. Lan, adam olan adam kendine böyle laflar sööletecek kadar keçi inandında olur mu be?...«

»Canım, hiç kimseye zorla yazımı oku demiyorum ya...«

»Sus! Hâlâ konuşuyo dümbük ya... Madem koymuşsun sözü ortaya, alan alır, almayan çöpe atar diyemezsin. Adam gibi yaz, bari bi işe yarasın. Dinle, bu işler seni ilgilendirmez koçum, işin içinde değilsin, bilmezsin, etmezsin. Adam açmış dükkânı, sen ukala ukala »ööle yapma, bööle yap« diyon. Sana ne oğlum, adam belki ööle kalmak istiyo. Belki ne kaar ekmek, o kaar köfte diyo. Adam belki bakkal dükkânım kalsın, süpermarket istemem diyo...«

»Yahu ne saçmalıyorsun sen?«

»Annamiyon oğlum, annamiyon. Sen zannediyon ki, iyi bi şey yapıyom. Kel alâka olm, kel alâka. Herkez her şeyi biliyo koçum, bilmezden gelme. Hem söylediklerimi ters yüz ediyolar, asıl meseleye bi şey demiyolar diyosun, hem de hâlâ kendini annatmaya çalışıyosun. Lan oğlum, millet enayi değil ya, zokayı yutsun. Seni ciddiye alsa, ciddî ciddî cevap verecek. Ne gereği var? Bi de senle mi uğraşacaklar lan bu saadden sonna? Vallaha billaha odun kafalısın olm, tak tak, odun kafa! Bi tek seni beklemişlerdi zaten, »vay bizde gizli mizli

bişeyler var, sen açığa çıkar«. Yok devenin nalı! Lan biri senin açığını çıkarsa, »Danke schön, iyi yaptın« mı diyecen?...«

»Kardeşim, bu sadece benim görüşüm...«

»Muraat... Murat!«

»Nesrin?«

»Muraat...«

»Tamam canım, bi saniye...«

»Ne o koç, hatunu duydun, tırstın..«

»Bırak şimdi tırsmayı falan. Bu yazdıklarım sadece benim görüşüm değil. Böyle düşünen bir sürü insan var. Bak Demir, Tayfun...«

»Lan oğlum, deliyle deli mi olcan? Al birini, vur öbürüne. Adamlar yazıyo da noluyo. Hiç! Deli muamelesi görüyolar. Dokuz köy esprisi, unutma koç. Doğrucu Davud'luk kimseye yaramamış. Len sen hiç Demir'in, Tayfun'un yazılarına verilen cevaplarıda mı okumuyon? Oğlum, hiç kimse kendine ayna gösterenden hoşlanmaz, bunu bil. Hele hele mukaddesatına saldırdıydın mı, yandın! Adamı İstiklâl Mahkemesi'nden çıkmışa benzetirler vallaha. Bi düşün önce. Herkezin kendine göre bi tarihi var. Herkez tarih kendinden başlar diye düşünür. Tee başta Manuşyan, Pehlivanyan vardı diyecek değiller heralde! Eee, öyle olduğuna göre, adam der, »yahu bi tarihim var, buna saygı göster« diye. Tabbiyatıyın sana tepki gösterecek. Kim ister tarihine laf sokuşturulmasını, dimi ama?«

»Kimsenin tarihine bir şey söylediğim yok, lafi saptırma...«

»Murat! Kiminle konuşuyorsun sen?«

»Yaa, Nesrin, bi saniye dedim ya..«

»Sen ööle söölürsün, adam bööle annar olm. Milletın rahatını bozma hakkını nerden buluyon len! Adam sınıfta kalmaya bakıyo, sen diyon »daha çok ça-

lış, sınıfı geçesin<. Örrtmen misin olm? Bu saadden sonra yaşını başını almış adamlar senden akıl mı alacaklar? Lan olm, herkes yolunu seçmiş gider Mersine, sen gidersin tersine. Ama dooru, ama yannış, adam yolunda, işinde, gücünde. Hariçten gazel atarak yolun değiştiği nerde görülmüş? Olm, >tren kaçıyo, tren bu tarafta< diye bağırarak sana mı kaldı? Kendini konduktör mü sanıyon? Belki adam trene binmeyecek, belki arabayla gidecek? Keyfinin kâhyası mısın? Tilki gibin ne dolaşıp duruyon, sonunda gideceğin yer aynı değil mi? Bineceksen sen bin trene, >çocuklar hadi gelin< mazide kaldı olm. Herkesin bileti ayrı artıkin, anla bunu benim sulu hıyarım.<

»Bana bak, sonunda tepemi attırıyorsun. Sensin hıyar!<

»Uleeeyn! Bana laga luga ha! Gel ulan buraya!<

»Ah! Çek elini manyak. Sıkma boğazımı, şimdi yumruğu yiyeceksin bak!<

Paat... Küüt! »Manyak mı? Asıl ben seni şimdi dayak manyağı yapıim de gör. Al ulan, al! 15 yaşında boks yaptın diye kendini bi şey mi sandın? Al ulan, al bi dane daha!<

Paat... Şaak... Şuut!

»Vurma ulan, vurma!<

»Muraat! Aaa, noluyo burda? Bu da kim? Dur! Dur, kavga etme! Kavga etme dedim sana, Muraat!<

»Yahu Nesrin... Ah gözüm!.. Nesrin, beni tutacağına, şu herifi tutsana yaa! Aaah! Kulağımı çekme, bırak kulağımı ulan...<

Paat... Küüt... Şangır!

»Muraat! Küveti kırdın, bak!<

»Yahu ben dayak yiyorum, sen küvet diyorsun... Dur, vurma... Ulan, vurma dedim. Al o zaman, al, al...<

* * *

»Murat... Uyan, Schatz, uyan!<

»Ne?... Hıı...?<

»Ter içinde kalmışsın. Rüya görüyordun, uyan artık.<

»Rüya mı?<

»Ben sana söylemiştim. Gece geç vakitte içli köfteleri, abur cuburu yersen rahatsız olursun diye. Hem horladın, hem de bağırıp durdun. Laftan anlamıyorsun ki... Hadi kalk kalk, annemlerle alışverişe gideceğiz. Hadi ama...<

Rüya mı? Sahiden! Yatakta yatıyordum. Terden sıırıksıklam bir vaziyette, yorgana sarılmış bir şekilde kendime geldim. Tabii ya, rüyaymış. Başım da nasıl zonkluyordu. Nesrin de yatağın başında dikilmiş, kızgın kızgın sesleniyordu:

»Hadi ama, kalk. Zaten geç kaldık.<

»Peki, peki...<

Yataktan kalktım, terliklerimi giydim. Kendi kendime gülmeye başladım. Bir daha geç vakitte bu kadar tıknırırsam... Son olsun...

»Ne kıkırdayıp duruyorsun, hadisene...<

Ama sahiden de dayak yemiş gibiydim. Böyle bir rüya da ilk kez görüyordum. Banyoya girdim, elimi yüzümü soğuk suyla yıkadım. Biraz kendime gelir gibiydim. Nesrin holden »hadi, çabuk ol« diye bastırıyordu. Dişlerimi fırçaladım. Tam tıraş oluyordum ki, aynadaki suretime biraz daha dikkatli baktım. Bir gülme krizi tuttu beni. Yok daha neler, içimdeki kötü adam aynadan bana bakacakmış. Olacak iş değil. Traşımı oldum, kremimi sürdüm. Çıkarken bir daha aynaya baktım. Yoksa aynadan bana göz mü kırptıyordu? »Hadi, len« dedim kendi kendime, çıktım dışarı.

Kapıyı kilitlerken Nesrin »radyoyu kapatmadın mı?< dedi.

»Niye?<

»Ne bileyim, sanki biri gülererek konuşuyor gibime geldi de.<

